

Masteroppgave i Samfunnsplanlegging og ledelse

Tverrsektoriell samskaping – veien til bedre gjennomføring i videregående opplæring?
Studiepoeng (30)

Berit Brudeseth
Mai 2017

Sammendrag

Formålet med denne studien har vært å finne ut hvordan aktørene som hjelper de unge gjennom utdanningen sin samskaper for at gjennomføringen skal bli bedre, i videregående opplæring. Dette er et aktuelt tema som er viktig å få mer kunnskap om, fordi gjennomføringen i videregående opplæring er stabilt svak, til tross for at myndighetene satser tungt for å motvirke frafallet. Hva er problemet? Er tiltakene innrettet mot det de unge oppgir som årsak til frafallet?

Forskning og litteratur som har lyttet til de unge, viser at det er kompliserte og sammensatte utfordringer som ligger forut for avbruddet i opplæringen. Avbruddet er et resultat av en lang historie av utfordringer og lav mestringsfølelse. Utfordringene de unge forteller om er så sammensatte at de trenger hjelp fra flere instanser for å klare å stå i opplæringen sin.

Denne oppgaven har en psykologisk – fenomenologisk tilnærming der aktører fra tre sektorer og to nivåer er intervjuet etter en intervjuguide. Spørsmålene i intervjuguiden åpnet for et dybdeintervju der informantene og intervjuer hadde gode samtaler rundt tema samarbeid mellom aktørene som er inne i en samskapingssak, der målet er å holde eleven i opplæringen sin med adekvat støtte.

Studien viser at aktørene som sitter samlokalisert har en subjektiv følelse av at deres innsats mot målgruppen er mer effektiv, produktiv og har høyere kvalitet enn om de sitter sektorisert og i rendyrkede organisasjoner. Dette begrunner de med at de samskaper samtidig.

Det gjøres mye godt arbeid inn mot målgruppen som er fokuset i denne oppgaven, mye godt arbeid som med fordel kunne blitt foredlet til metodiske tilnærminger og spredd nasjonalt. Mange skjulte skatter forblir lokale tiltak. Er innovasjonskompetansen svak?

Nasjonalt gjøres det forsøk inn mot utfordringen tverrsektorielt samarbeid. 0-24 – samarbeidet er den nyeste satsingen på området og blir sett på som en god start på en ambisiøs prosess. Det er behov for denne type samarbeid som ser på nettopp det de unge peker på som utfordringer, komplekse utfordringer som trenger bistand fra flere sektorer samtidig – utfordringen kan være de forskjellige styreformene sektorene er organisert i, som betyr at vi

ser på utfordringen de unge har med forskjellig syn og har forskjellig medisin for å hjelpe de unge.

Vi må kanskje viske ut noen sterke sektorskiller for å oppnå et felles syn på hvordan vi skal hjelpe de unge med deres sammensatte utfordringer samtidig? Blir dette den ambisiøse utfordringen som 0-24 samarbeidet har satt i gang? Sosiale innovasjonstanker bør ønskes velkommen for å finne løsninger på dette felles samfunnsoppdraget vi har for målgruppen, som er neste generasjons skattebetalere.

Summary

The purpose of this study is to investigate how institutions that helps young people through their education incorporates so the level of completion (completion rate) increases, in high school education programs. This theme is highly relevant such as gaining more knowledge since the level of completion in Norwegian education programs at high school level, is low. This is despite high focus from the government to counteract dropouts. What is the actual problem related to this? May it be related to actions that intends to influence what the young people claim to be reasons for dropout?

Research and literature based on young people, gives a picture of the rather complex and complicated challenges that relates to interruption during education. Interruptions is a result of a long history of challenges and low sense of achievement. The challenges young people tell us about are so multiple that they need help from multiple instances to get through their educational program.

This thesis has a psychological phenomenological approach, where actors from three different sectors and at two levels are interviewed using an interview guide. The questions from the interview guide gave the opportunity to do an in depth interview where the interviewer had good conversations on the subject collaboration between actors within a co-creation case, where the main goal is to keep the student in the educational program with adequate support.

This study state that actors that are located at the same place has a subjective feeling that their work towards their target group is more efficient, productive and has a higher quality than if they were located in different sectors and in unmitigated organizations. They back up this argument with the fact that they are co-creating at the same time.

There is a lot of good work done towards this target group that are focused on in this thesis that should have been spread out to different methodological approaches on a national level. Many good initiatives are kept local, unfortunately. Is the expertise in innovation to low?

On a national level, there are studies towards challenges with cooperation across sectors. 0-24 – cooperation is the newest approach on this area and is said to be an ambitious process. This is a type of cooperation needed to consider the challenges the young people points at as

complex challenges, which need aid from several sectors at once. The challenge may be the different forms of governance in which the sectors are organized. The differences here mean that we look at the challenge the young people have with different views and that we have different medicine to help young people.

Will this be the ambitious challenge of the 0-24 cooperation?

Social innovation thoughts should be welcomed in terms of finding solutions to this common mission/task we got in our community for this target group, which is to find solutions to this joint community engagement we have for the target group, who are next generation taxpayers.

Forord

Å skrive masteroppgave har vært en spennende, lærerik og krevende reise. Å få fordype seg i samfunnsaktuelle spørsmål og opplevde utfordringer har vært en tilfredstillelse, og har gitt meg et kompetanseløft jeg har bruk for i det daglige arbeidet.

Jeg vil jeg takke arbeidsgiveren min Møre og Romsdal fylkeskommune for velvilje og støtte til samlinger i Volda gjennom 2 år.

Veilederen min Professor Dr. Roar Amdam har vært en god støttespiller, med konstruktiv og nyttig veiledning. Jeg har hatt stor nytte av alle innspillene hans, enten det har vært forslag til teori, et kritisk blikk, eller spørsmål som har fått meg til å reflektere.

Til slutt må jeg rette en stor takk til Arne min tålmodige ektemann, til mine inspirerende kolleger, medstudenter og ikke minst til mine omgivelser som har taklet en tankefull og til tider fjern omgangsvenn.

De har alle vært enestående under hele prosessen!

Molde 23. mai 2017

Berit Brudeseth

Innholdsliste

1.0 Innledning.....	s. 8
1.1 Bakgrunn for valg av tema.....	s. 9
1.2 Faglig avgrensning, aktualisering og forankring av tema/problemstilling.....	s.10
1.3 Presisering av problemstilling og forskningsspørsmål.....	s.13
1.4 Oppbygging av oppgaven.....	s.14
2.0 Teori, politikk og forskning.....	s.15
2.1 Regelverk i de forskjellige sektorene.....	s.15
2.2 Forsking og sentrale satsninger for bedre gjennomføring i videregående opplæring.....	s.17
2.3 Teoretiske rammer.....	s.23
3.0 Metode.....	s.28
3.1 Design.....	s.28
3.2 Dataanalyse.....	s.36
3.3 Metodekvalitet.....	s.37
3.4 Etikk.....	s.39
4.0 Empirisk gjennomgang.....	s.42
5.0 Analyse.....	s.59
5.1 Forskningsspørsmål.....	s.59
5.1.1 Hvordan opplever de samarbeidende parter at samskapingen mellom dem fungerer?.....	s.59
5.1.2 Hvilke organisatoriske løsninger er brukt for å realisere samskapingen og tjenestene?.....	s.62
5.1.3 Hva har hemmet eller fremmet samskapingen mellom partene?.....	s.66
5.1.4 Hvordan er brukermedvirkningen ivaretatt?.....	s.70
5.1.5 I hvilken grad mener partene at samskapingen mellom dem har ført til bedre tjenestetilbud for brukeren?.....	s.71
6.0 Konklusjon og implikasjon.....	s.76
7.0 Litteratur.....	s.81
Vedlegg 1 Til informantene, bakgrunn for intervjuet.....	s. 85
Vedlegg 2 Intervjuguide.....	s.86
Vedlegg 3 Skjema fra NSD – Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS.....	s.88

1. Innledning

Tema i denne oppgaven er samskaping mellom aktører som bidrar til økt gjennomføring i videregående opplæring, til tross for sammensatte utfordringer rundt den enkelte ungdom. Frafall i videregående opplæring er ikke et nytt fenomen. Da retten til videregående utdanning ble lovfestet (3 år eller 4 år for yrkesfag) og Reform 94 ble innført, ble videregående opplæring mye endret, ved blant annet at praktiske linjevalg ble kraftig teoretisert og linjevalgene smalere. Innføringen av Reform 94 var motivert av høy ungdomsarbeidsledighet og oppfatning av at utdanning var et egnet virkemiddel for å utjevne sosial ulikhet. Retten til videregående opplæring har ført til at langt flere unge starter i videregående opplæring. Mange tiltak for å forebygge frafall har vært iverksatt, men frafallet er stabilt høyt. Tall som er brukt viser at ca 30% av ungdommene våre ikke klarer å gjennomføre og bestå videregående opplæring innen normert tid, som er 5 år fra den dagen du starter opplæringen (Reegård og Rogstad, 2016:12,13,14).

Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen har uttalt til VG at *tiltakene ikke virker*. Videre sier kunnskapsministeren at til tross for stor satsing for å motvirke frafall i videregående opplæring, er frafallet fortsatt stort. Det er en indikasjon på at det politiske samfunnet ikke har fanget opp den komplekse årsakssammenhengen som gjør at ungdom ikke fullfører utdanningen sin. «Hva er problemet?» spør kunnskapsministeren (Reegård og Rogstad, 2016:89). Da alle unge fikk lovfestet rett til videregående opplæring, ble ikke bare retten til opplæringen en ordinær løype alle ungdommer skulle ta til på, men en normaltilstanden for unge i aldersgruppen mellom 15- 21 år. Samtidig med at samfunnsendringene stiller store krav til kompetanse for arbeidsfelt der det før var nok å ha interesse eller pågangsmot, må de unge nå sertifiseres og kvalifiseres. For skoletrette ungdommer og unge som «bare» vil jobbe er mulighetene skrumpet mye inn. Kunnskapsministeren hevder at det politiske samfunnet ikke har fanget opp den komplekse årsakssammenhengen. Det komplekse i temaet gjennomføring i videregående skole bør kanskje løftes høyere nasjonalt. Komplekse årsakssammenhenger krever innsats i mange sektorer, noe som krever innsikt i sektorenes evne og vilje for samskaping, og kanskje vilje fra myndighetene til å iverksette tiltak som legger til rette for samskaping samtidig?

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Jeg har bakgrunn som lærer i videregående opplæring og som lærer og rådgiver ved en spesialskole. De seks siste årene har jeg jobbet som rådgiver ved utdanningsavdelingen som faglig leder for Oppfølgingstjenesten (OT) og prosjektleder/nettverkskoordinator for nasjonale satsinger for bedre gjennomføring.

Som OT-leder har jeg faglig ansvar for alle ungdommer i Møre og Romsdal som ikke er i opplæring eller arbeid med rett til videregående opplæring. Alderen på målgruppen er 15-21 år. Parallelt med med OT-lederjobben har jeg vært prosjektleder for Ny GIV

Oppfølgingsprosjektet, og nettverkskoordinator for Program for bedre gjennomføring (PBG), som er nasjonale prosjekt/program med fokusområde gjennomføring i videregående opplæring. Ny GIV Oppfølgingsprosjektets mandat var blant annet at OT- rådgiverne skulle finne og etablere kontakt med alle ungdommer som ikke var i skole eller arbeid. Over 10 000 ungdommer i Norge var ukjent for OT. Dette ble det jobbet godt med, og på kort tid ble det etablert kontakt med nesten alle! Heldigvis var mange av ungdommene OT fant allerede i aktivitet, da OT har særs få tilbud til denne målgruppen. Utdanningsinstansene i Norge har særs få alternativ opplæringstilbud til denne gruppen, så en av oppgavene i prosjektet var å prøve ut tiltak og modeller som kan tilbys ungdommene i målgruppen. Møre og Romsdal fylkeskommune etablerte tiltaket «I UNG» på bakgrunn av dette oppdraget. «I UNG» er et alternativt opplæringsløp som kan tilbys ungdom som dropper ut av videregående skole. Der blir de tilbudt karriereveiledning, jobbsmaking, CV skriving, intern praksisplass på tiltaksstedet og ekstern praksis ute i ordinær bedrift. Dette tiltaket vil jeg beskrive nærmere i kapittel 2, om *Teori, politikk og forskning*.

Et annet delmål i prosjektet har vært å tilby kompetanseheving til ansatte i OT og NAV som jobbet med målgruppen. Forskning på området viser at elever som ikke gjennomfører videregående opplæring har sammensatte utfordringer, noe som krever at vi har et godt nettverk inn mot instanser som kan hjelpe oss å tilby ungdommen aktivitet, og hjelpen må helst skje samtidig. Samarbeidet med NAV var et viktig fokusområde for Oppfølgingsprosjektet. (Schafft & Maximova-Mentzoni, 2015).

Ungdom klarer seg stort sett bra i Norge i dag, til og med bedre enn før på mange områder i følge Ungdataundersøkelsen som er lokale ungdomsundersøkelser som tilbys gratis til alle landets kommuner og fylkeskommuner (Ungdata, 2016).

I boka *De frafalne* (Reegård og Rogstad, 2016) blir det presentert flere ferske forskningsbidrag på feltet, som har til felles at de søker å problematisere forståelsen av frafall.

Utfordringen er å forstå hvorfor den enkelte handler slik han eller hun gjør, gitt den informasjonen vedkommende har. De unges stemmer er valgt som utgangspunkt for boka. Kapittel 2 i boka; Forskjell på folk (Reegård og Rogstad, 2016:22-61), belyser at grunner til frafall er komplekse og handler om bla. kjønn, majoritet- og minoritetstilhørighet, sosial bakgrunn, foreldres utdanningsnivå, nærvær, tidligere skoleprestasjoner, engasjement i skolen og hvor du bor i landet. Hilde Marie Thrana har skrevet kapittel 4, (Reegård og Rogstad, 2016:89-111), som dreier seg om ungdommens forklaringer på hvorfor de ikke fullfører videregående opplæring. Grunner de oppgir er alt fra at det er vanskelig å velge studieretning, teoritung skoledag og ønsker om praktisk opplæring samt helseproblemer og oppvekstforhold. Thrana`s (Ibid) undersøkelse viser at det er et stort sprik mellom samfunnets forventninger og ungdommens hverdagsliv, drømmer og ønsker.

Reegard og Rogstad (2016) hevder at for å forstå dette må vi få mer kunnskap om hvordan strukturelle, institusjonelle og individuelle forhold virker sammen, for slik å komme nærmere en forståelse av hva som gjør at noen unge engasjeres i utdanningen, mens andre avbryter utdanningen sin og faller fra. Effekten av innsats som settes inn mot denne målgruppen er størst jo tidligere vansker hos barn oppdages og tiltak settes inn. Ofte er vanskene sammensatte og krever ulike tiltak, gjerne samtidig. Riktig hjelp til riktig tid kan bidra til at flere mestrer skolegangen og gjennomfører videregående opplæring og «utenforskapet» motvirkes (Reegård og Rogstad, 2016).

Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har gjennomført et prosjekt der formålet har vært å belyse samordning i norsk forvaltning og peke på mulige veier til å forbedre samordningen, spesielt der forvaltningen står overfor gjenstridige problemer. Vedlegget i denne rapporten ” Mot alle odds?” peker blant annet på sektorer med ulik problemforståelse, noe som belyser sektorenes motiver og incentiver for å involvere seg og for eventuelt å bidra til en felles problemløsning (Bakli og Solumsmoen, 2014).

1.2 Faglig avgrensning, aktualisering og forankring av tema/problemstilling

Store nasjonale satsinger blir ofte en realitet når visse tema får stor oppmerksomhet og medieomtale pga. forskning eller statistikk. Gjennomføringen i videregående opplæring har vært en mediesak de siste årene fordi statistikk viser at til tross for satsing inn mot utdanning, har vi en stabil dårlig gjennomføring i Norge. Knappt 70 % av de som starter i videregående opplæring har fullført på normert tid (5 år).

Ved årsskiftet 2010/11 lanserte Kristin Halvorsen Ny GIV prosjektet som et ledd i å få ned frafall i videregående opplæring. Satsingen delte seg i 3 delprosjekt:

1. Overgangsprosjektet
2. Oppfølgingsprosjektet
3. Gjennomføringsbarometeret

(Kunnskapsdepartementet 2010).

I årsskiftet 2013-2014 fikk vi en ny regjering og ny kunnskapsminister. Ny GIV som var prosjektet til Kunnskapsminister Kristin Halvorsen ble vurdert nøye av den nye kunnskapsministeren, Torbjørn Røe Isaksen. Det ble tatt en beslutning om at arbeidet som ble startet i årsskiftet 2010 – 2011 var så godt og at arbeidet som ble påbegynt i prosjektet trengte mer tid til å etablere seg og bli evaluert. På nyåret 2014 ble Program for bedre gjennomføring (PBG) en realitet og skulle fortsette det gode driftsarbeidet fra Ny GIV. Samtidig skulle det utvikles gode forskningsbaserte tiltak for å bedre og øke gjennomføringen. Dette prosjektet ble berammet til 3 år og avsluttet 31.12.2016. På nettsiden til Kunnskapsdepartementet kan vi lese kunnskapsministerens beskrivelser av PBG prosjektet:

«I Program for bedre gjennomføring jobbes det langs to hovedspor:

Spor 1 handler om å systematisere og videreutvikle fylkeskommunens samlede kunnskap og erfaringer med tiltak rettet mot målgruppen. Dette arbeidet tar utgangspunkt i rammeverket og koordineres i et nasjonalt nettverk. Hver fylkeskommune er representert med to personer som har et særlig ansvar for arbeidet med økt gjennomføring i sitt fylke. Nettverket er en arena for kunnskapsutveksling, drøfting av mulige tiltak og initiativ, kompetanseutvikling og erfaringsdeling. Nettverket ledes av departementet og møtes regelmessig.

Spor 2 er en målrettet forskningsinnsats. Forskningsmiljøer og fylkeskommuner har - blant annet på bakgrunn av Kunnskapsdepartementets rapport - søkt om midler til å finansiere ulike forskningsprosjekter som det er grunn til å anta vil øke gjennomføringen»

(Kunnskapsdepartementet 2016).

Regjeringens siste satsing på området er 0-24- samarbeidet som skal avdekke felles utfordringer og fremme felles tiltak og strategier for bedre oppfølging av utsatte barn og unge. PBG arbeidet føres videre i eksisterende rammer innenfor denne satsingen uten overføringer av ressurser til fylkeskommunen. Det overordnede målet for samarbeid er at færre faller utenfor ved at flere gjennomfører videregående opplæring og kommer i arbeid. Det er

Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet som står bak samarbeidet. (Kunnskapsdepartementet 2016).

Inn under 0-24 programmet finner vi et prøveprosjekt som heter NAV-veileder i videregående skole. I dette forsøket har NAV-veiledere fra kommunale NAV kontor arbeidssted ved en videregående skole og samskaper her med skolen, dvs rektor, rådgivere, OT, PPT og Helsesøster. Fellesbetegnelsen er *Elevtjenesten* (NAV, 2016).

Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) har fått et oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å følge opp kunnskapsgrunnlaget som ble lagt i Difi – rapporten (2014:7) «Mot alle odds? Veier til samordning i norsk forvaltning». Dette notatet har jeg referert til tidligere i oppgaven. Nå har Difi laget et case som omhandler samarbeid om barn og unge under 24 år. Læringsnotatet heter «Felles problem – felles løsning? Lærdommer fra 0-24 samarbeidet». Difi har fulgt 0 - 24 samarbeidet fra høsten 2015 og frem til sommeren 2016, dels som rådgiver og dels som observatør. I sammendraget s.2 i dette læringsnotatet samstemmer de med den komplekse årsakssammenhengen som frafallet har og at det ikke finnes en klar og tydelig eier av politikken for utsatte barn og unge. Difi ser på prosessen i 0-24 arbeidet som en god start på en ambisiøs prosess. Departementene og direktoratene har vist betydelig engasjement når det gjelder å ta tak i problemer og samordne prosesser, rutiner og arbeidsformer (Hildrum & Nybøen, 2016).

Det er mengder av forskning på området frafall og samarbeid, om en bruker stikkordene videregående opplæring, frafall, gjennomføring i vgo, tverretattlig samarbeid, samordning, nettverk, gjenstridige problemer etc. i litteratursøk får vi tilgang på mengder av litteratur. I mitt arbeid har jeg hatt tilgang på fersk forskning og litteratur på området som vil bli benyttet og vist til i denne oppgaven.

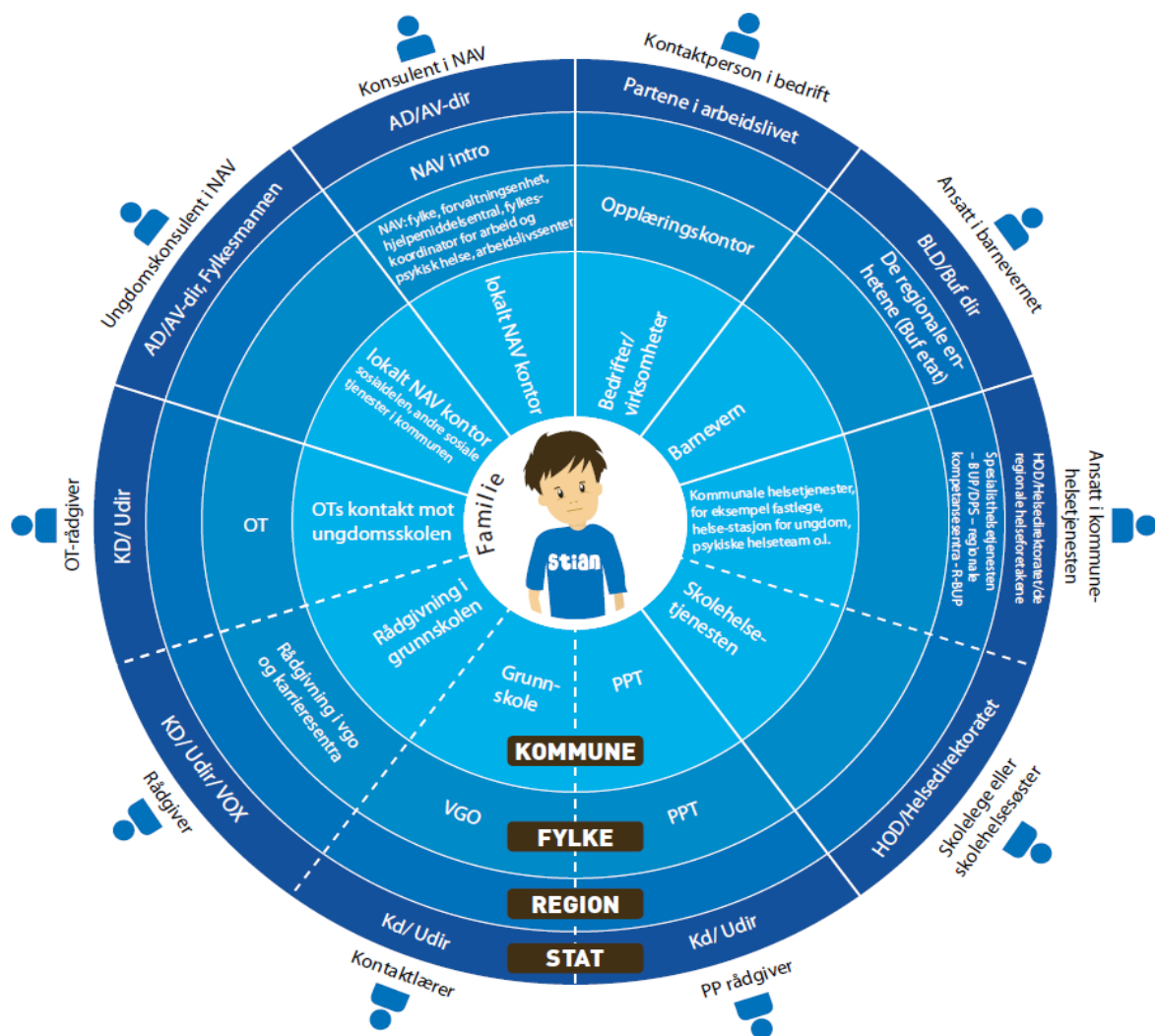
Problemstillingen for oppgaven vil begrense seg til å finne ut hvordan sektorene samhandler for å skape løsninger for den enkelte ungdom slik at de klarer å stå i utdanningssituasjonen sin og gjennomføre videregående opplæring. Jeg vil bruke stemmene til ungdommen i I UNG-rapporten (Skove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) for å utforme spørsmålene til den enkelte informant i den enkelte sektoren.

1.3 Presisering av problemstilling og forskningsspørsmål

Problemstilling:

- Hvordan samarbeider tilretteleggerne for å imøtekomme utfordringene som ungdommene i I UNG rapporten forteller om?

Tilretteleggerne er alle aktørene som er involvert i barn og unge sine oppvekstvilkår. Disse aktørene har oppdrag fra forskjellige sektorer. Et bilde på kompleksiteten kan se slik ut:

Figur1.1: Ny GIV Oppfølgingsprosjektet. (Presentasjon Høgskolen i Lillehammer, samling i Ny GIV Oppfølgingsprosjektet Svolvær 20.11.2011).

Forskningsspørsmål:

- Hvordan opplever de samarbeidende parter at samskapningen dem imellom fungerer?
- Hvilke organisatoriske løsninger er brukt for å realisere samskapning og tjenestene?
- Hva har hemmet eller fremmet samskapningen mellom partene?
- Hvordan er brukermedvirkningen ivarettatt?
- I hvilken grad mener partene at samskapningen mellom dem har ført til bedre tjenestetilbud for brukeren

1.4 Oppbygging av oppgaven

Oppgaven videre vil være oppbygd slik:

- Teori, politikk og forskning – (kapittel 2) denne delen vil inneholde den teoretiske rammen for oppgaven. Teorien jeg vil bruke skal hjelpe meg å forklare hvorfor samskaping kan være en utfordring. På denne måten kan jeg belyse utfordringene og finne en mulig videre forskning på området.
- Metode – (kapittel 3) her vil jeg skrive om valg av design, forskningsmetode, vitenskapelig forankring, valg av informanter og min rolle og forforståelse i prosjektet.
- Empiri – (kapittel 4) her vil resultatet av undersøkelsen presenteres.
- Analyse – (kapittel 5) her vil jeg diskutere empirien opp mot forskning og teorien jeg har valgt.
- Konklusjon og implikasjon - (kapittel 6) i den siste delen av oppgaven vil jeg reflektere over forskingsprosessen og resultatene. Jeg avrunde oppgaven med å vurdere eventuell videre forskning mine funn kan være en innfallsport til.

2.0 Teori, politikk og forskning

For å belyse mine forskningsspørsmål vil jeg her skrive om teorien, politikken og forskningen som er relevant for denne oppgaven. Dette fordi jeg som forfatter, og leserne av oppgaven skal ha samme forståelse og utgangspunkt når de leser oppgaven. Jeg vil bruke denne teoretiske rammen når jeg senere skal drøfte innhentet data.

Min problemstilling er gjennomføring i videregående opplæring til tross for utfordringene som møter den enkelte i samfunnet vårt. For at ungdommene våre skal klare å gjennomføre den utdanningen vi vet er så viktig for å få et godt liv, er det mange aktører som må trå til for at dette skal la seg gjøre.

Som nevnt i innledningen har regjeringen lansert og gjennomført mange satsninger inn mot disse samfunnsutfordringene. Mange av disse satsningene har ført oss til fokuset som står sterkere og sterkere i dag, nemlig samskaping av tjenester for at unge skal gjennomføre opplæringen sin. Jeg vil gå nærmere inn på disse satsningene og spesielt de som går på samskaping og samarbeid mellom sektorene. Her vil jeg belyse relevante regelverk som vi har å forholde oss til pr. dato i de enkelte sektorene som samhandler om samme målgruppe.

Sektorene som samskaper tjenestene for målgruppen jeg her fokuserer på, begrenser jeg til skolen, OT, pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT), helsetjenesten og NAV.

Målgruppen er unge mellom 15 – 21 år som har en rett til videregående opplæring på 3 år som de må ta ut innenfor en 5 års grense. Dette kalles for normert tid og er et av målepunktene i gjennomføringen av videregående opplæring i Norge.

2.1 Regelverk i de forskjellige sektorene

Alle aktørene jeg har nevnt ovenfor har lovverk å forholde seg til for utførelse av det daglige arbeidet mot målgruppen. I dette delkapittelet vil jeg fremheve de lovene som griper inn i problemstillingen for oppgaven.

Fylkeskommunen har ansvar for de videregående skolene i Norge. Det er et unntak, Oslo kommune, som driver både grunnskolen og videregående skole. Elevene sitt skolemiljø er nedfelt i Opplæringsloven kapittel 9a. Loven har paragrafer som går på generelle krav til skolemiljøet og retten til et godt fysisk og psykososialt miljø (§9a-1). I §9a-3 står det skrevet:

«Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør». (Opplæringslova, §9a-1, §9a-2).

I I UNG rapporten (Skove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) og boka De frafalne (Regaard og Rogstad, 2016) forteller de unge nettopp om utfordringer som går på skolemiljøet og opplevelser med mobbing og utrygghet. Mange av de unge oppgir at grunnen til at de slutter på skolen er disse utfordringene, på tross av at dette er lovpålagte oppgaver for skoleeier.

Alle fylkeskommuner må ha en Oppfølgingstjeneste (OT). Dette er lovpålagt og oppgavene til OT – tjenesten er nedfelt i Opplæringsloven §3- 6 andre ledd og forskrift i Opplæringsloven kapittel 13.

«§ 3-6.Oppfølgingstenesta

Fylkeskommunen skal ha ei oppfølgingsteneste for ungdom som har rett til opplæring etter § 3-1, og som ikkje er i opplæring eller i arbeid. Tenesta gjeld til og med det året dei fyller 21 år. Tenesta omfattar også ungdom som har tapt opplæringsretten etter § 3-8 eller § 4-6.

Departementet gir forskrifter om oppgåvene til oppfølgingstenesta.»

(Opplæringslova, §3-6).

I Kapittel 5 i opplæringsloven §5-6, er krav til pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT) nedfelt. Dette er en viktig part i en samskapingssituasjon, da de er en «skoleinstans» som har stor mulighet for å jobbe forebyggende. I lovteksten kan vi lese oppgaver som både går på individet og systemisk (Opplæringslova, §5-6).

Alle innbyggere i Norge er en borger av en kommune, og er folkeregistrert i sin kommune. Dette forplikter kommunen innbyggeren bor i med tanke på helse og omsorg. Denne forpliktelsen er nedfelt i helse og omsorgstjenesteloven. Det første kapittelet i loven sier noe om formålet og virkeområdet til loven og har syv punkt som utdyper lovens særlige formål. For ungdom som har sammensatte utfordringer vil flere av disse punktene gjøre seg gjeldende. En elev eller ungdom har rett på helsefremmende og forebyggende tjenester. Her kommer retten til helsetjeneste i skoler og helsestasjonstjenesten inn. Dette er en mye brukt tjeneste i skolen.

«§3-4. Kommunens plikt til samhandling og samarbeid

Kommunens ansvar etter § 3-1 første ledd innebærer plikt til å legge til rette for samhandling mellom ulike deltjenester innad i kommunen og med andre tjenesteytere der dette er nødvendig for å tilby tjenester omfattet av loven her.

Kommunen skal samarbeide med fylkeskommune, regionalt helseforetak og stat, slik at helse- og omsorgstjenesten i landet best mulig kan virke som en enhet.»

(Helse og omsorgstjenesteloven §3-4).

I kapittel 12 i helse og omsorgstjenesteloven finner vi «Forskjellige bestemmelser». Her vil jeg trekke frem taushetsplikten § 12-1, som ofte er en krevende lovparagraf å forholde seg til i en samskapingssituasjon, men respekten for den enkeltes profesjon og samtykke med borgeren der det er nødvendig er ofte løsningen (Helse og omsorgstjenesteloven, §12-1).

I lov om sosiale tjenester (Sosialtjenesteloven) som primært er de oppgavene som gjelder tjenester til målgruppen er regulert i kapittel 1, §1 lovens formål og kapittel 4, §17 opplysning, råd og veiledning, § 18 stønad til livsopphold og § 28 Rett til individuell plan. 18.12.2015 kom endringer som gjør at elever også kan ha rett til livsoppholdelse dersom livssituasjonen tilsier det (Sosialtjenesteloven, §1, §17, §18, §28).

OT sin største samarbeidspartner er NAV. Fylkeskommunene (FK) har avtaler med NAV forankret på øverste nivå. Fylkesutdanningssjefen og NAV direktøren har skrevet under samarbeidsavtaler på overordnet nivå, mellom OT og NAV, mellom NAV og FK når det gjelder lære kandidater, og på lokalt nivå mellom NAV kontorene og OT i hver kommune.

2. 2 Forskning og sentrale satsninger for bedre gjennomføring i videregående opplæring.

Som nevnt i innledningen har regjeringen hatt og har mange store satsninger for å bedre gjennomføringen i videregående opplæring. Jeg vil fokusere på satsningen de siste 6 årene der regjeringen har hatt to store prosjekt for å øke gjennomføringen. Disse prosjektene er Ny GIV og PBG.

Som nevnt i innledningen var Ny GIV delt i tre underprosjekter og hadde ulike mandat. Disse tre delprosjektene var:

Ny GIV Overgangsprosjektet. Prosjektet handlet om å sikre overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole og hadde som mandat å gi elever med svake grunnleggende ferdigheter intensivundervisning i siste del av 10 kl. Fagene det ble fokusert på var rekning, lesing og skriving. Parallelt fikk lærere i grunnskolen og på videregående skole opplæring i Ny GIV metodikk som de skulle bruke i undervisningen (Helgøy & Homme, 2013).

Ny GIV Oppfølgingsprosjektet var rettet mot OT sin målgruppe som er ungdom i alderen 15-21 år og står utenfor arbeid og opplæring. Målet var å styrke OT og å omprioritere arbeidet med målgruppen. Prosjektet hadde tre nasjonale og felles innsatsområder:

- 1) Utprøving av opplæringsmodeller som kombinerer arbeidspraksis med læreplanmål.
- 2) Styrking av samarbeidsrelasjoner mellom blant andre OT, NAV og skolene – med en særskilt innsats rettet inn mot tidlig oppfølging.
- 3) Kompetanseheving for ansatte i OT.

Alle fylkeskommuner og NAV- kontorer på fylkesnivå deltok i oppfølgingsprosjektet. Fylkeskommunen hadde prosjektledere og NAV –kontorene hadde kontaktpersoner inn mot prosjektet og var såkalte likestilte partnere i prosjektet. Det var kun fylkeskommunene som fikk ressurser til prosjektledelse. Det fulgte ikke med tiltaksmidler i prosjektet (Sletten, Bakken & Sandlie, 2013)

Gjennomføringsbarometeret: Denne rapporten – Gjennomføringsbarometeret – viser tilstand og utvikling over tid for et utvalg indikatorer som belyser gjennomføringsproblematikken. Indikatorene viser blant annet hvor mange som fullfører og består i løpet av fem år, hvor mange som går videre fra et nivå til et annet, og hvor mange som ikke gjør disse overgangene. Gjennomføringsbarometeret ble først publisert i forbindelse med Ny GIV (Gjennomføringsbarometeret, 2016).

Som tidligere nevnt ble Ny GIV erstattet med **Program for bedre gjennomføring (PBG)** årsskiftet 2013/14, der to av prosjektene fortsatte i regi av Kunnskapsdepartementet, mens Gjennomføringsbarometeret ble overført til Utdanningsdirektoratet.

I PBG jobbes det langs to hovedspor:

«**Spor 1** handler om å systematisere og videreutvikle fylkeskommunens samlede kunnskap og erfaringer med tiltak rettet mot målgruppen. Dette arbeidet tar utgangspunkt i rammeverket og koordineres i et nasjonalt nettverk. Hver fylkeskommune er representert med to personer som har et særlig ansvar for arbeidet med økt gjennomføring i sitt fylke. Nettverket er en arena for kunnskapsutveksling, drøfting av mulige tiltak og initiativ, kompetanseutvikling og erfaringsdeling. Nettverket ledes av departementet og møtes regelmessig.

Spor 2 er en målrettet forskningsinnsats. Forskningsmiljøer og fylkeskommuner har - blant annet på bakgrunn av Kunnskapsdepartementets rapport - søkt om midler til å finansiere ulike forskningsprosjekter som det er grunn til å anta vil øke gjennomføringen» (Kunnskapsdepartementet, 2016).

Tidlig i fasen av å innføre PBG ble det gjort et omfattende arbeid med å kartlegge erfaringer i fylkene. Det ble laget en sammenfatning av det erfaringsbaserte kunnskapsgrunnlaget. Denne sammenfatningen ble brukt i det videre arbeidet mot innsatsområdet i rammeverket. **Spor 1.**

Figur 2.1: Rammeverket i PBG.

Kunnskapsdepartementet (2015).

En sammenfatning av det erfaringsbaserte kunnskapsgrunnlaget

Parallelt med dette arbeidet bestilte Kunnskapsdepartementet en kunnskapsoversikt som skulle inngå som en del av kunnskapsgrunnlaget for det videre arbeidet i PBG sitt **Spor 2.**

Den systematiske kunnskapsoversikten samler og syntetiserer tiltak som har vært prøvd ut og undersøkt gjennom forskning. Rapporten beskriver tiltak som har dokumentert effekt på frafall i videregående opplæring. I tillegg til å vurdere studienes kvalitet og relevans, beskriver rapporten grupper av tiltak (tiltaks kategorier) og enkelttiltak som har hatt effekt. Et mål med den systematiske kunnskapsoversikten er å gi programmet et solid grunnlag for å vurdere *hvilke* tiltak som bør utprøves systematisk og *hvordan* tiltakene bør utformes og implementeres (Lillejord, Halvorsrud, Ruud, Morgan, Freyr, Kirkebøen & Sandsør, 2015).

NAV – veileder i videregående skole ble lagt inn under PBG programmet. Dette forsøket er et samarbeidsprosjekt mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og Utdanningsdirektoratet. Forsøket startet i 2013 i tre fylker. I 2015 er alle fylkene med i pilotprosjektet. Forsøket går ut på at lokale NAV- kontorer og videregående skoler samarbeider, dette ved at NAV – veiledere integreres i skolens elevtjenester og er størsteparten av arbeidstiden på skolen. Målet er å forebygge frafall og øke gjennomføringen av videregående opplæring. Tjenestene som bli gitt til elevene er i hovedsak sosiale tjenester og NAV`s virkemidler i samarbeid med andre aktører (Schafft & Mamelund, 2016).

0-24 programmet er en ny satsing som er satt i gang av regjeringen og dreier seg om samhandling mellom sektorene for å øke gjennomføringen i vgo. På nettsidene til Kunnskapsdepartementet står det:

«0–24-samarbeidet skal avdekke felles utfordringer og fremme felles tiltak og strategier for bedre oppfølging av utsatte barn og unge. Det overordnede målet for samarbeidet er at færre faller utenfor ved at flere gjennomfører videregående opplæring og kommer i arbeid. Det er Kunnskapsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet som står bak samarbeidet.» (Kunnskapsdepartementet, 2016).

Videre kan vi lese på nettsiden at det er Utdanningsdirektoratet, NAV, Bufetat, Helsedirektoratet og Imdi som er med i samarbeidet. De fem etatsdirektørene har undertegnet en felles programerklæring og er programeiere. Kunnskapsdepartementet leder og koordinerer arbeidet på departementsnivå.

Programmet har tre målområder med en rekke mål innenfor hvert:

- Effektmål om en styrket samhandling i kommunene om utsatte barn og unge og økt gjennomføring i videregående opplæring
- Resultatmål med blant annet mål om en organisering av egne virksomheter for en styrket og varig samhandlingskultur mellom direktoratene
- Prosessmål som er knyttet til gjennomføring av tiltakene og systematikk i samarbeidet

Programmet skal følges opp i perioden 2015 - 2020.

«Tiltakene er fordelt på områdene: Regelverkskonflikter, samordning av tilskuddsforvaltning, språkvansker og språkopplæring, asylsøkere og utvikling av direktoratenes organisering- og samhandlingspraksis.» (Kunnskapsdepartementet, 2016).

Programmet er forankret i stortingsmelding Meld.St. 21 (2016-2017), Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen s. 55.

Det er mye forskning på området. Boka «**De frafalne**» er en bok med 9 kapitler med nyanserte forklaringer på frafallet i skolen. Utgangspunktet for boka er å lytte til de unges stemmer og deres beskrivelser av frafallet i opplæringen. Boka trekker frem at klasse, kjønn og etnisitet har stor betydning for valg av utdanningsretning og om de klarer å fullføre eller ikke. Kapitlene i boka er forskningsbasert og viser en bredere forståelse for frafall, sett fra de unges sin side.

«Gjennom å synliggjøre nyanser og kompleksitet i frafallsproblematikken har boka vist at en rekke av frafallets årsaker ligger utenfor skolens primære handlingsrom» (Regaard og Rogstad, 2016:200).

Videre kan vi lese at frafallet ikke kan reduseres til en enkelthendelse, men at det er en prosess som har foregått over lang tid og lenge forut sluttingen (Ibid, 2016:204-205).

Bidragene i boka viser til at det er særlig fem utfordringer og kunnskapsbehov for fremtiden.

For det første må vi lytte til den det gjelder, noe som nevnt er utgangspunktet for boka. For det andre er det behov for longitudinell forskning der de unge blir fulgt over lang tid på ulike læringsarenaer og gjennom sårbare overganger i utdanningsløpet. Dette kan gi oss mer kunnskap om hvorfor de unge engasjeres i utdanningen sin, avbryter denne eller faller fra.

Den tredje utfordringen og kunnskapsbehovet er å gå inn i tiltak som har fungert for målgruppen – vi må bort fra elendighetsfokuset og se på suksessfaktorer som kan være overførbare til andre kontekster. Det fjerde punktet er å se på hvordan økonomiske insentiver påvirker utdanningsfeltet. Gjennomføringstall er lagt stor vekt på av regjeringen og

skoleeiere. Dette fører til at det blir ensidig vektlegging på å få de unge gjennom, noe som gjør at den helhetlige ressurskrevende innsatsen overfor de unge blir skadelidende. Til slutt fremhever bidragene i boka at det er behov for å komme bak gjennomsnittstall for yrkesfaglige utdanningsprogrammer på tvers av fylker og regioner. Endringer på arbeidsmarkedet og vilkårene for ungdoms muligheter i utdanning og arbeid er i stor grad geografisk betinget. Dette må legges til grunn i utarbeidelse av tiltak til målgruppen. (Reegård og Rogstad, 2016).

I UNG (Skove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) er en fersk forskningsrapport som Møreforskning har gjennomført på Møre og Romsdal fylkeskommune sitt tiltak for elever som dropper ut av videregående opplæring. I denne rapporten fokuseres det på hva de unge sier om grunnene til at de slutter i opplæringen sin, eller ikke vil starte i vgs. Aktørene sitt samarbeid i tiltaket er også undersøkt.

Viktige funn i denne rapporten er at det som dytter elevene ut av skolen er faglige vansker og psykososiale vansker. Gjentakende lav mestring og negative tilbakemeldinger i skolen gjør at de unge utvikler en unnvikelsesstrategi som fører til skulking og lav innsats på skolearbeidet. For å forstå de unge må skolen sees på som en sosial arena. Dårlig klassemiljø, erting og sosialt utenforskap bidrar til å dytte elevene ut. Om trygghet og involvering i miljøet er ivaretatt, bidrar dette til at elever som har det vanskelig forblir på skolen. Rapporten har funn som viser til at prosessen med å slutte på skolen er sammensatt og lang og at tiltak som settes inn kommer for sent.

Rapporten har sett på hva som fremmer og hemmer den tverrfaglige samhandling mellom tjenesten til målgruppen. Funn viser at det er stor variasjon om hvordan samarbeidet fungerer alt i alt.

«Samlet sett synes de ansatte ved tiltaksstedene at samarbeidet med andre tjenester eller instanser fungerer best når det gjaldt utveksling av erfaringer (tabell 3.3). Tiltaksstedene opplevde at samarbeidet med arbeidsgivere og praksisplasser har fungert best alt i alt, men rundt halvparten av respondentene svarer at samarbeidet med OT, NAV, barnevern, videregående skoler, psykisk helsetjeneste og fylkeskommunen fungerte godt alt i alt». (Skrove, Groven, Nerland & Bachmann, 2016:35).

Aktørene mener tiltaket I UNG har en styrke i at det gir ungdommen et godt tilbud, at det gir bedre samhandling og tettere oppfølging av ungdom. Tiltaket hjelper ungdommene til å sette seg langsiktige mål (Ibid).

2.3 Teoretiske rammer

Valget av teorier er gjort med bakgrunn i at aktørene som omtales i denne oppgaven har en felles målgruppe. Lover og regler de skal forholde seg til er i mange tilfeller overlappende, og behovet for å se helheten og systemisk på dette samskappingsarbeidet er nødvendig og krevende. Teoriene jeg har valgt kan forklare og belyse utfordringene og kanskje gi noen svar på hvordan aktøren kan samskape bedre?

Når flere sektorer skal jobbe tverrfaglig og samskape er det viktig å se på forutsetningene for samskaping. Alle sektorene har hver sin organisasjonsform og hvert sitt lovverk å forholde seg til. Under er et bilde over offentlige styringsformer, hentet fra Johnsen (2007:98). Amdam viser også til denne og skriver at det ikke er slik at en offentlig etat forholder seg til bare en av disse styringsformene, men at det ofte er en glidende overgang og blanding i en og samme organisasjon. Dette gjør ikke utfordringene mindre. Videre viser Amdam til at NAV har en blanding av alle tre formene:

«Nav er eit godt døme på blanding av alle tre formene. Trygdedelen er prega av Gamal offentlig styring, arbeidsdelen er prega av Ny offentlig forvaltning og heile organisasjonen er gjennomsyra av Ny offentlig styring. Dette er både funksjonelt og ønskeleg sidan dei tre styringsformene har ulike kjenneteikn og dermed har ulike føresetnader til å fungere optimalt i ulike produksjonar» (Amdam, 2015:193).

	GOS Gamal offentlig styring/Traditional Public Administration	NOS/NPM Ny offentlig styring/New Public Management	NOF Ny offentlig forvaltning/New Public Governance
<i>Teorigrunnlag</i>	Politisk teori	Økonomisk teori	Demokratiteori
<i>Åtferdsmodell</i>	Adm. menneske	Øk. menneske	Pol. menneske
<i>Idé om allmenne interesser</i>	Politisk og lovfesta	Aggregering av ind. interesser	Strategisk rasjonalitet og mange tenester
<i>Off. tilsettes lojalitet</i>	Klientar og veljarar	Kundar	Borgarar
<i>Forvaltningas rolle</i>	Verksette	Styre	Tene
<i>Iverksetting</i>	Programmer	Kontraktar	Nettverk
<i>Sikring av ansvar</i>	Hierarkiet	Markedet	Mangesidig
<i>Adm. handlefriheit</i>	Avgrensa	Vid	Vid men avgrensa
<i>Organisering</i>	Byråkratisk	Desentralisert	Samarbeid
<i>Tilsette i forvaltnings motivasjon</i>	Lønn og godar, trygghet	Nyskaping og liberalisme	Tillit(sverv), bidra til samfunnet

Figur 2.2: Samstyringsregimer.

Johnsen (2007:98).

Min forståelse av begrepet samskaping ligger i kolonnen som utdyper Ny offentlig forvaltning (NOF), her trekkes en større tilbudsside frem. Regelverket jeg har omtalt tidligere i kapitlet viser til plikter som også er tilbud til borgeren. NOF ivaretar demokratiet og samskaping om mange tjenester. Arbeidsmåten i NOF heller til nettverk og samarbeid som arbeidsform. Samskaping krever tillit og et verdibasert samfunnsbidrag. NAV –veileder i skole er et eksempel på NOF. I dette forsøket samskaper aktørene etter NOF.

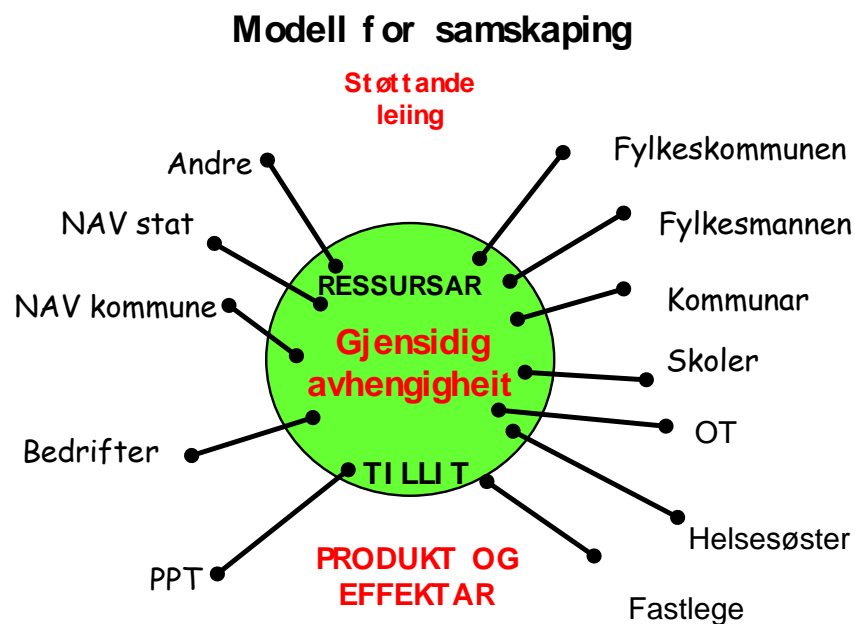
Begrepet Ny offentlig styring (NPM) tenker jeg er system for samhandling der aktørene lager avtaler for å avgrense ansvar. «Whats in it for me?» tankegangen er nær og bunnlinjen alltid i fokus. Avtalene er ofte begrensede i stedet for å være mulighetsfokuserte. Avtalene mellom fylkeskommunen og NAV er et eksempel på hvordan sektorene prøver å ivareta sitt ansvar. Her er ansvarsfordelingen presisert og forankret i toppledelsen.

Samordningsbegrepet mener jeg heller mot Gammel offentlig styring (GOS) der aktørene har avgrenset handlefrihet og sikrer sitt eget ansvar. Byråkratisk hierarki preger arbeidsmåten.

GOS dekker klientens behov – et behov om gangen. Først må klienten bli frisk, så får klienten arbeid. Dette er systemet «train – then place». NAV tenker nå mye mer i banen «place – then train» som viser at NAV som organisasjon beveger seg mer i retning NOF (Spjelkavik,2014).

Ifølge Amdam (2011) er fordelene med partnerskap knyttet til gjensidig avhengighet mellom aktørene. I denne oppgaven er samskapingen mellom aktører som har samme målgruppe fra forskjellige etater, og dermed må de se nytten av å samskape i et fellesskap, utnytte ressursene og skape synergieffekter av å skape løsninger sammen.

Aktørene som er involvert i denne oppgavene kan legges inn i modellen på denne måten:

www.hivolda.no

78

Figur 2.3: Modell for samskaping. (Bearbejdet versjon av R. Amdam, 2011:69.)

Figuren viser et bilde av Ny offentlig forvaltning (NOF). Alle aktørene har sine lover og regelverk å forholde seg til. Ved å lese lovverk for de forskjellige sektorene, kan vi se at alle aktørene har oppgaver og plikter som er likelydende og overlappende. Ved å tenke helhetlig og ha en verdibasert samfunnsoppdrags tanke, kan tilretteleggerne forhåpentlig løse oppgavene med færre ressurser som gir bedre produkt og gode effekter for brukeren og samfunnet. Dette krever at aktørene ser på rollene de har inn mot brukeren og klarlegger grenseganger for utøving av tjenesten. Å være samlokalisert er en løsning som NAV – veileder forsøket i skole kan vise til gir gode resultater for samskaping samtidig. NAV – veileder forsøket bygger på partnerskapstanken der sektorene trekker inn mot lokaliteter der brukeren er.

Veggeland (2003) i Amdam (2011:66) definerer partnerskap som et forpliktende samarbeid mellom selvstendige parter i et fremforhandlet interessefellesskap. Aktørene som omtales i denne oppgaven har et slikt partnerskap og mellom flere av aktørene er det laget samarbeidsavtaler som sikrer gjensidig forpliktelse i samarbeidet. Relasjonene aktørene skaper mellom seg forsterker forpliktelsen og kan der denne relasjonen ikke er optimal bli en

av flaskehalsene i samarbeidet. Det er forskjell på hvor sterkt samarbeidet mellom aktøren er, og det kan vises gjennom bildet nedenfor. Randi Bergum har med bakgrunn i artikkelen «*Getting the right mix: unpacking integration, meanings and strategies*» utarbeidet en oversikt over kjennetegn på struktur og relasjoner som igjen viser hvor sterkt koblet samarbeidet er.

The three C's
 Keast, Brown, Mandell (2007): Getting the right mix: unpacking integration meanings and strategies» *International Public Management Journal*, 10(1): 9–33.

		Løst koplet (Cooperation)	Samhandling (Coordination)	Integrert samarbeid (Collaboration)
Strukturelle kjennetegn	Varighet / strukturelle linker	Kortvarig. Løse, fleksible koplinger.	Middels varighet. Noe stabilitet i medlemsmasse	Langvarig. Tette koplinger hvor aktører endrer tilhørighet.
	Mål/perspektiver/risiko	Dele informasjon men autonome mål. Begrenset risiko	Felles planer / programmer, men autonome mål. Økt risiko.	Skape noe nytt / system endring, gjensidig avhengighet. Høy risiko.
Relasjonelle kjennetegn	Makt / ansvarlighet	Ansvarlighet og makt forblir hos aktør / org.	Prosjektrelatert deling av makt og ansvarlighet.	Ny maktfordeling, kollektiv ansvarlighet.
	Informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt	Forsiktig / begrenset informasjonsutveksling og kommunikasjonsflyt	Prosjektrelatert informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt	Åpen og konfidensiell informasjonsdeling og kommunikasjonsflyt
	Tillit	Lav tillit, ustabile relasjoner.	Medium tillit, basert på tidligere erfaringer.	Høy grad av tillit, stabile relasjoner

Figur 2.4: The three C's.

Bergem (2017) Bearbeidet versjon av Keast, Brown, Mandell (2007). (Repetisjon og oppsummering 31. mars 2017 Helse og omsorg i plan).

I teorijennomgangen ovenfor ser vi at det er forskjellige styringsformer i vårt offentlige system og også innenfor den enkelte sektoren. Dette kan by på utfordringer ikke bare mellom sektorene, men også innenfor sektorene. Faren med at departementene, direktoratene og fylkesmennene får oppdrag fra regjeringen som skal sildre nedover i systemet (topp – down) er at det kan bli vanskelig på operativt nivå å utøve de praktiske hverdagsgjøremålene både innenfor sektoren og i samarbeidet mellom sektorene.

Michael Lipsky skriver om bakkebyråkratene (Street-level bureaucracy) og deres rolle i offentlig sektor, bakkebyråkratene er utøverne av det topledere i deres sektor får som oppdrag og lovpålegg fra øverste nivå (Lipsky, 2010). Hvordan bakkebyråkratene tolker oppdraget har betydning for hvordan de utøver yrket sitt og at brukeren får den samme behandlingen og oppfyllelse av rettigheter de har i samfunnet som borger. Bakkebyråkrater er

ofte mellomledere i offentlig sektor, mellomlederrollen kan være en vanskelig rolle å inneha. Krysspresset mellom å utøve oppgaver fra overordnet ledelse, gjeldende lover og regler og relasjonene til de mellomlederen leder kan være krevende. Behovene til brukerne er uendelige og ressursene avgrenset (Lipsky, 2010).

I min rolle som OT- leder og i tett samarbeid med NAV – OT kontaktene i fylket, opplever vår tjeneste store forskjeller i måten NAV kontorene ute i kommunene utøver sitt oppdrag. De forskjellige NAV – kontorene tolker mål og disponeringsbrev som de får hvert år forskjellig, og dermed etablerer de rutiner og utformer politikken for sitt fagfelt i sin kommune, helt i tråd med hva Lipsky skriver om Bakkebyråkratene (Lipsky, 2010 –xii-xiii). Det tette samarbeidet vi har i å samskape gode løsninger for vår felles målgruppe, blir skadelidende av at det er så store muligheter innenfor hver kommune i tolking og styringsrett fra NAV sin side. OT-tjenesten har ikke de samme utfordringene selv om de også kan kategoriseres innenfor å være top- down styrt via opplæringsloven. NAV får tildelt midler som de kan bruke til tiltak og har nye satsingsområder hvert år, mens OT har koordineringsansvaret og er prisgitt fylkeskommunen om de får gode nok rammer for å gjøre en god jobb, både når det gjelder ressurser og tiltak.

Lipsky (2010) skriver videre at målene for oppdragsutførelse er veldig viktig. Dess bedre målene er, dess mindre frustrasjon blir det blant bakkebyråkratene. Her har i så fall topplederne et utviklingspotensial for å bedre arbeidshverdagen til de som utfører oppdrag på operasjonsnivå. Videre skriver Lipsky (2010) at ofte kan ambisiøse mål stå i veien for at bakkebyråkratene gjør det som virkelig betyr noe, å hjelpe brukeren. I stedet etterstreber de kvantitet og utfører så mange operasjoner som mulig for å oppnå overambisiøse mål. Dette fører til frustrasjon og at mange gode hjelpere vurderer å forlate og forlater yrker sitt (Ibid, 40-41).

3. Metode

I dette kapittelet vil jeg gå gjennom det som handler om vitenskapsteoretisk utgangspunkt, metode, forskningsdesign og utvalg av informanter, samt å redegjøre for min forforståelse. Oppgaven omhandler hvordan aktørene samskaper for å hjelpe unge å gjennomføre sin videregående opplæring. Jeg anser informantenes perspektiv for å være det mest virkelighetsnære vi kan komme for å forstå hvordan aktørene samarbeider. Hvordan samskaper aktørene? Hva er virkeligheten for aktørene i hverdagen?

3.1 Design

For å få svar på mine forskningsspørsmål velger jeg et intensivt design som ifølge Busch (2013) går mer i dybden og samler data fra et fåtall kilder. Dette kan gjøres for eksempel i et intervju. I et ekstensiv design samler forsker data fra mange kilder for eksempel i en spørreundersøkelse. Noe jeg kunne ha gjort, men for å få mer dybdesvar fra informantene velger jeg et intensivt design. (Busch, 2013:52). Jeg vil samle data i et åpent intervju etter en intervjuguide. Ved å tolke svarene jeg får i undersøkelsen kan det være med å kaste lys over utfordringene aktørene har i samskapningen, som igjen kan være med på å føre diskusjonen rundt dette temaet fremover. I et intensivt design med få respondenter passer kvalitative data godt (Ibid). Kvalitativ forskning innebærer å utforske menneskelige prosesser eller problemer i en virkelig setting, og i kvalitativ forskning skal forskeren være åpen for hva deltagerne sier og gjør, og løfte deres perspektiv fram (Creswell 1998, Denzin & Lindcoln 1994/2000, Gudmundsdottir 1990, Merriam 2002) i Postholm (2010).

Ved å intervjuer vil jeg få informantenes subjektive erfaringer rundt samarbeid med andre og hvordan det påvirker samskapningen. Det kvantitative designet får frem hvordan mennesker opplever fenomener i sin livsverden, med bakgrunn i ontologien som omhandler «det som er», og kan dermed bli kjent for mennesker. Ontologi har fokus rettet mot virkeligheten og hvordan den er. Det sentrale spørsmålet gjelder forutsetningene for å kalle noe virkelig. Forskerens mål er å forstå og løfte fram meningen folk har konstruert i forhold til sin livsverden og sine erfaringer (Postholm, 2010). Valg av tidsperspektiv er på grunn av studiesituasjonen der masteroppgaven skal skrives over et semester ikke reelt. En tverrsnittstudie blir det som er realistisk på grunn av tiden jeg har til rådighet. Det betyr at mine data er innsamlet over en kort tidsperiode på 1-2 måneder.

Kvalitativ metode har noen særtrekk og jeg velger å bruke Postholm (2010) i min utredelse av metoden. Postholm (2010) gir en generell beskrivelse samt tre særtrekk ved tilnærmingene; fenomenologi, etnografi og kaseystudie. I følge Postholm (2010) er de tre tilnærmingene de mest populære og hyppigst anvendte, samtidig som de kan ha et omfang og en varighet slikt at de normalt kan gjennomføres innenfor en tidsramme og arbeidskrav for en mindre forskningsstudie (Postholm 2010:33).

Fenomenologiske studier beskriver ifølge Postholm (2010) den meningen mennesker legger i en opplevelse knyttet til en bestemt erfaring av et fenomen. Den er utviklet med utgangspunkt i filosofi og psykologi og det er flere retninger innen tilnærmingen. En grovinndeling av slike studier er et sosiologisk og et psykologisk individuelt perspektiv. Den sosial – fenomenologiske tilnærmingen går på undersøkelser i grupper av individer og hvordan disse bevisst utvikler mening i en sosial interaksjon. I psykologisk- fenomenologisk perspektiv står individet i fokus. Målet er å gripe enkeltmenneskers opplevelse, samtidig som forskeren undersøker hvordan flere individer opplever fenomenet (Postholm, 2010).

Kvalitative studier er studier hvor menneskelige problemer eller prosesser blir forsket på i sin naturlige setting.

Undersøkelsen finner sted etter at prosessen er avsluttet, og forskeren prøver å fange opp forskningsdeltagernes perspektiv eller opplevelser av erfaringer i naturlig setting. Måten å få tak i disse opplevelsene er å samtale med menneskene. Intervju er da den eneste datainnsamlingsstrategien som kan tas i bruk ved fenomenologiske studier.

Etnografi har ifølge Postholm (2010) sitt utspring i antropologien. Etnografien har som mål å beskrive en kultur, og den innebærer en studie av folks dagligliv over en lengre periode, gjerne over flere måneder. Forskeren oppholder seg på forskningsstedet over så lang tid at han/hun får gode muligheter til å forstå de handlingene som studeres, fra deltagerens perspektiv. Videre sier Postholm (2010) at den etnografiske studien munner ut i et kulturelt portrett. Kulturen blir beskrevet i all sin kompleksitet og inneholder alle hverdagshandlingene. Deltagende observasjon er den mest vanlige formen for datainnsamling innenfor denne tilnærmingen (Postholm, 2010).

Kaseystudier har sitt opphav i sosialvitenskapene, og antropologi, historie, sosiologi og psykologi har hatt innflytelse på hvordan kaseystudier blir gjennomført (Postholm, 2010:50). I følge Postholm (2010) kan en kaseystudie oppfattes på to måter; en måte er at det oppfattes som et studie av et kase med fenomenologisk eller etnografisk tilnærming. Den andre måten å forstå kaseystudier på er å betrakte det som en metodisk tilnærming på lik linje med fenomenologiske eller etnografiske studier. Ved å forstå det på den andre måten så betyr det

at forskeren studerer et kasus eller en setting ved bruk av en kasusstudie som tilnærming. Da er kasusstudien en beskrivende forskning av et case, for eksempel et prosjektarbeid i skolen. Prosjekt arbeidet er en aktivitet som er tids- og stedbundet. Studie av prosjektarbeid i skolen med kasusstudie som tilnærming er en passende metode å bruke (Postholm, 2010).

I min studie ønsker jeg å undersøke hvordan tilretteleggerne samskaper rundt unge i målgruppen som har droppet ut av videregående skole. Jeg vil da forsøke å finne ut av hva det enkelte individet som hjelper har av opplevelser rundt det å samskape med andre aktører som ikke arbeider i samme organisasjon. I foregående avsnitt har jeg greidd ut rundt vitenskapelige retninger i måter å forske på fenomen, problemer og utfordringer. På bakgrunn av denne utgreiingen vil jeg plassere min forskning i et psykologisk- fenomenologisk perspektiv der individet står i fokus. Målet er å gripe enkeltmenneskers opplevelse, samtidig som forskeren undersøker hvordan flere individer opplever fenomenet (Postholm, 2010). I følge Holter og Kalleberg (1996) kalles dette et konstruktivt forskningsopplegg der forskningen ikke bare skal bidra til å forstå og forklare samfunnsforhold, men også bidra til forbedring av forholdene (Holter og Kalleberg, 1996).

Den kvalitative forskeren har noen utfordringer og krav som han/hun bør prøve å imøtekomme i løpet av sin forskningsprosess. I følge Postholm (2010) viser punktene som listes opp under store og varierte krav til den kvalitative forskeren (Postholm, 2010:40).

- *Sette seg grundig inn i temaet på forhånd.*

I forbindelse med min jobb som rådgiver ved utdanningsavdelingen i fylkeskommunen (FK) har jeg vært med å gjennomføre prosjekt som primært handler om samskaping og samarbeid rundt barn og unge som skal gjennomføre den 13-årige grunntidningen. Som mye forskning viser starter problemene i skolen tidlig, lenge før de unge starter på videregående skole (VGS) (Reegård og Rogstad, 2016). Det betyr at FK som har ansvar for den VGS bør samarbeide godt med kommunene som har ansvar for grunntidningen (1-10 kl.). Forebygging er et stikkord her. Felles for disse prosjektene er at aktører fra forskjellige sektorer må samarbeide for å samskape for målgruppen. Aktørene jeg har valgt å ta med i undersøkelsen har samme målgruppe. Noen av aktørene har et videre aldersspenn, men ungdom i alderen 15 – 21 år har tradisjonelt vært FK sitt ansvar. Aldersgruppen FK har ansvar for er de som har en rett til VGS, noe som ofte kommer opp som tema når ansvar skal fordeles rundt denne målgruppen. Det er krevende å få til gode løsninger om sektorene ikke ser

helheten i dette arbeidet. Mye av det gode arbeidet rundt målgruppen skjer når aktørene som har ansvar for samme målgruppe samhandler samtidig. Jeg har en plikt til å tilegne meg den kompetansen som skal til for å utføre forskeroppgaven. Det finnes mye forskning og litteratur tilgjengelig, og den må undersøkes og settes i sammenheng med masteroppgaven. For at oppgaven skal være reliabel og valid må en vurdere forkunnskapene og det etiske perspektivet i å utføre oppgaven med den kompetansen som foreligger.

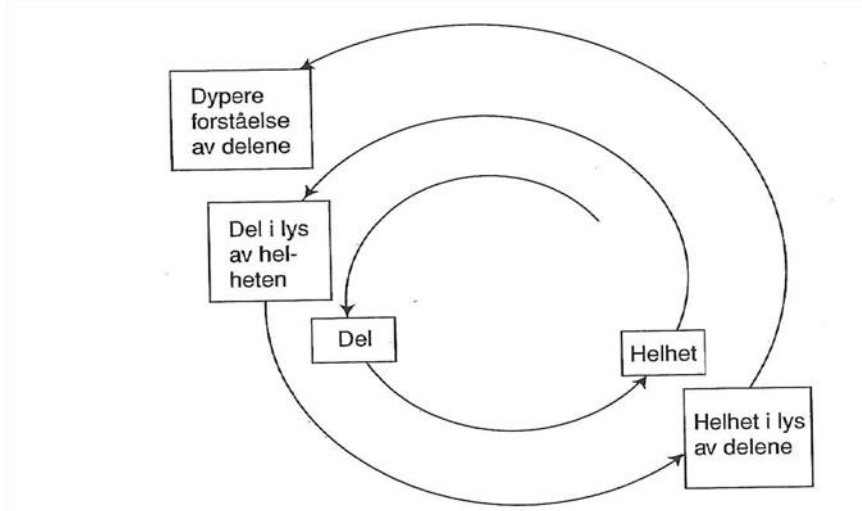
- *Være villig til å bruke opptil flere måneder på forskingsfeltet.*

Masteroppgaven er et tidsbegrenset løp og oppgaven må planlegges innenfor tidsrammene vi har for å gjennomføre studien. Jeg brukte noen uker i januar og februar på å innhente data. Det lå innenfor tidsrammen for å fullføre oppgaven innen tidsrammen. Prosessen med å være deltidsstudent samtidig som en jobber 100% er krevende. Min rolle som forsker i denne oppgaven har noen etiske sider både tidlig og sent i prosessen. Det kreves god planlegging. Jeg er i en heldig situasjon i og med at jeg har et stort nettverk i forbindelse med jobben min. Dette gjorde at jeg fikk ja med alle informantene straks. Alle stilte seg til rådighet raskt. Derfor gikk intervjuprosessen raskt og jeg fikk inn data på et tidsrom på ca. 1 mnd.

- *Prøve å være bevisst sin egen subjektivitet eller forforståelse i forhold til forskingsfeltet eller fenomenet.*

Min forforståelse vil prege min tilnærming som forsker fordi jeg tilnærmer meg forskningen med mitt verdenssyn. Epistemologien omhandler forholdet mellom forskeren og forskningsdeltagere. Et nært samarbeid opprettes i stedet for en objektiv distanse. Virkeligheten konstrueres i møte mellom forskeren og personene som deltar i studien (Postholm, 2010). Gjennom hele prosessen med å skrive oppgaven vil min livsbakgrunn være med meg. I kvalitativ forskning er det vanskelig å nærme seg nøytralt til en problemstilling. Jeg vil både bevisst og ubevisst påvirke prosessen. Aadland (2004) hevder at noen holdninger vet vi at vi har, mens andre holdninger er så selvfølgelige at vi tar dem for gitt. Ureflekterte og reflekterte forestillinger om andre menneskers personlige egenskaper kan kalles fordommer. Videre hevder Aadland (2004) at det ligger en moralsk oppfordring i arbeidet med begrepet forforståelse. Jeg som forsker må bevisstgjøre meg så mange av mine forforståelser/fordommer som mulig. Tar jeg lett på dette kan det føre meg på villspor og kan ende opp med bare å se bekreftelser på mine egne ubevisste fordommer (Aadland, 2004:189). Min erfaring som lærer og rådgiver i forskjellige skoleslag og systemnivå har gitt meg erfaringer som jeg vil benytte i analyser og tolkningsarbeid. Forforståelse er ikke en statisk og

stillestående tilstand. Fra å være student, lærer og rådgiver på operasjonelt nivå til å være rådgiver og prosjektleder på systemnivå, har gitt meg en ny og nyttig lærdom i forståelsen av et system vi til daglig er brikker i. Aadland (2004) hevder at når vi skal forstå, tolke, finne ut av mening og hensikt, er det naturlig å bruke den hermeneutiske sirkelen som metode.

Figur 3.1: Den hermeneutiske spiral-sirkel. Aadland (2004:192)

Den hermeneutiske sirkelspiral illustrerer den menneskelige meningsutviklingen, opplevelsfortolkningen og verdiorienteringen (Aadland, 2004:192). I intervjusituasjonen opplevde jeg en god dialog mellom meg og informantene. Denne følelsen kommer nok delvis av vårt felles engasjement for målgruppen, og at jeg har en rolle som igangsetter og utvikler av tiltak som fremmer samarbeidet med informantene. Vi har en felles forståelse av utfordringene som finnes i arbeidet med målgruppen. Denne relasjonen kan farge intervjuet, men mest på en positiv måte. Selv om informantene ser meg i en annen rolle til daglig, fikk jeg ikke følelsen av at dette hindret de å snakke fritt. I dialogen glemte vi stadig at det var et intervju og at lydopptakerne sto på. Jeg for min del fikk en større forståelse for informantens oppgaver og utfordringer. Alle svarene ga meg deler som ble satt i et nytt lys, og sett i etterkant levde den hermeneutiske sirkel – spiral i hele intervjusituasjonen. En av reaksjonene i etterkant var at dette var krevende. Flere av informantene følte seg utmattet etter en times intensivt intervju med fokus på de som utøvende aktør. Kan det være at de så meg i rollen som «leder»? Eller er objektivisering i en hektisk hverdag måten å overleve på mentalt? Og i denne konteksten ble det subjektivt og nært? Jeg på min side var sliten etter intervjuene fordi det ble intensivt, informativt og nært. Fikk jeg data jeg trengte til oppgaven min? var informasjonen relevant? Klarte jeg oppgaven som intervjuer på et godt nivå?

- *Samarbeidet med forskningsdeltakerne fordrer gode kommunikasjonsferdigheter både i forhold til å stille spørsmål og til å lytte.*

Til forskningsprosjektet hadde jeg utarbeidet en intervjuguide (Vedlegg 2). Intervjuguiden utarbeidet jeg med bakgrunn i problemstillingen og de fem forskningsspørsmålene som ble presentert i innledningen min. Forskningsspørsmålene har fått sine egne underspørsmål. I utformingen av spørsmålene har jeg lagt vekt på at de skal være enkle å forstå. Jeg har også lagt vekt på at de skal oppfordre til å snakke vidt rundt tema, slik at informantene muligens gir meg spontane svar i tillegg til kjernesvar på spørsmålene. Intervjuet handler om å ha en reflektert tilnærming til den kunnskapen jeg er ute etter og også hvordan jeg forholder meg til informantene. Som forsker og intervjuer er det viktig å ha en tilnærming til situasjonen som åpner for den gode samtalen. Min refleksjon etter intervjuene er at det var viktig med mye erfaring og kjennskap til tema - det gjorde samtalen og intervjuet lett og ledig. Gerne med en tilnærming slik Kvale og Brinkmann uttrykker det;

«Intervjuforskning er et håndtverk som, hvis det blir utført riktig, kan være en kunstform» (Kvale og Brinkmann, 2015:35).

For å få en god bredde i dataen jeg samlet inn, intervjuet jeg seks informanter fra forskjellige sektorer som leverer tjenester til målgruppen i videregående skole (VGS) alder, har rett til videregående skole og er mellom 15- 21 år.

Informantene arbeider i VGS som er fylkeskommunal, i pedagogisk- psykologisk tjeneste (PPT), som i Møre og Romsdal er gjennomgående og kommunal, Helsesøster som er kommunal, NAV som både er statlig og kommunal og Oppfølgingstjenesten (OT) som er fylkeskommunal. Informantene er fordelt på tre som jobber i førstelinjen og tre ledere.

Utvalget av informanter gjorde jeg med bakgrunn i erfaringer om at nettopp disse tilretteleggerne jobber tett i samskapingen av tjenester til målgruppen. Tilretteleggerne på førstelinje nivå er avhengig av legitimitet fra sine ledere for å gjøre en god jobb. Derfor ønsket jeg å snakke med ledere i sektorene for å belyse deres ståsted og holdninger til arbeidet med målgruppen. Før intervjuet som ble bestilt noen dager før det faktisk ble gjennomført, fikk informantene et dokument som belyste bakgrunn for intervjuet, de fikk vedlagt to kapitler (kap. 5.1 og 5.3) i følgeforskningsrapporten I UNG (Skrove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) og intervjuguiden (Vedlegg 1).

Dette gjorde jeg fordi jeg mener det var viktig at vi var omforent tema og at konteksten for intervjuer og informant var lik.

Jeg tenkte grundig på om dette var nok informanter. Var dette nok informasjon? Jeg vurderte å intervju flere, men fant ut at etter seks intervju på en time og rikelig med dokumentasjon fra annen forskning, hadde jeg nok til å styrke påliteligheten og få et metningspunkt i dataene.

- *Være åpen for at temaer eller forhold man ikke hadde tenkt på forhånd kan dukke frem under forskningsprosessen.*

Min rolle som forsker i denne kvalitative studien har et særtrekk som Postholm (2010) omtaler som ontologi. Ontologien omhandler «det som er» og kan dermed bli kjent for mennesker. Ontologi har fokus rettet mot virkeligheten og hvordan den er. Det sentrale spørsmålet gjelder forutsetningene for å kalle noe virkelig. Forskerens mål er å forstå og løfte fram meningen folk har konstruert i forhold til sin livsverden og sine erfaringer (Postholm, 2010). Jeg vil ha med meg et sett av antagelser eller syn på verden som vil styre og rettlede min forskning. Aksiologi betegner læren om verdier. Dette er et fellestrekk ved alle kvalitative studier ifølge Postholm (2010). Tidlig i forskningsprosessen var fokuset mye rettet mot frafallsårsaker og hvorfor elever ikke klarte å stå i opplæringssituasjonen sin. Underveis i prosessen ble jeg mer opptatt av hvordan systemet rundt de unge fungerte – produserer vi frafall? Informantene gav også et inntrykk av at ungdommen de prøvde å hjelpe videre i utdanningen sin ville så gjerne. Det var ikke viljen som stoppet dem, men samfunnets store forventninger om en lineær vei igjennom utdanningsløpet. Om de møtte utfordringer på sin utdanningsvei, var det ikke lett, om nesten umulig å komme inn på sporet igjen. Denne erfaringen og nye informasjonen som ble utviklet i intervjuene, har gitt oppgaven et litt annet preg enn først tenkt. Jeg tror ikke denne endringen og vinklingen har gått utover kvaliteten på arbeidet, heller gitt det en større dybde.

- *Forholde seg til store mengder data.*

Det finnes flere måter å analysere materialet en har samlet inn. Hvilken metode en velger avhenger av hva som er formålet med undersøkelsen, emnet en undersøker og intervjumaterialets natur. I fenomenologisk tilnærming leser forskeren gjennom deltagerens opplevelse av erfaringene av fenomenet og prøver å forstå hvordan erfaringene er opplevd av alle deltagerne. Ifølge Postholm (2010), har hensikten med studien betydning for hvordan teorien blir brukt i møte med datamaterialet. En beskrivende studie støtter seg mindre på teori enn en vurderende og fortolkende kasusstudie (Postholm, 2010).

Fangen (2004) viser til grader i tolkingen av datamaterialet. 1. grads tolking er kun basert på empiri. Ved 2. grads tolking har empirien blitt gitt en tykkere beskrivelse, og ved 3. grads

analyse stiller forskeren seg med litt større avstand og ser på innholdet mer som en utenforstående. Ut fra dette kan forskeren se nye teorier og implikasjoner som kanskje er verd å bruke mere tid på. I mitt datamateriale har jeg fulgt denne «oppskriften». Fordelen med det er at det er lett for leseren å sjekke om min analyse er overens med empiriske data.

- *Være tilstede på forskingsfeltet i hele datainnsamlingsperioden.*

I kvalitativ studie som har intervju som metode vil jeg ikke være tilstede på et forskningsfelt, men det er viktig å være godt forberedt og tilstede i intervjusituasjonen. God planlegging og god tilgjengelighet på informanter gjorde denne prosessen god. Jeg møtte informantene på det stedet de ville møtes. Dette var også med på å gjøre intervjusituasjonen behagelig og komfortabel. Hadde jeg invitert informantene inn til mitt kontor, ville nok konteksten blitt en annen, da vi ofte blir påvirket av omgivelsene.

- *Være det viktigste forskingsinstrumentet i hele forskningsprosessen fra valg av tema og utforming av problemstilling til ferdig skrevet forskningstekst. Dette innebærer at forskeren klarer å samle inn data som kan gi svar på problemstillingen og dessuten er sensitiv overfor det materialet som er samlet inn.*

I følge Denscombe (2010) er det grunnleggende at en skal verne interessene til de som deltar i ulike undersøkelser. Dette er særdeles viktig i undersøkelser der det blir spurt om personlige forhold som forhold til rus, vold og personlige mellommenneskelige opplevelser. Jeg skal ikke undersøke med denne tilnærmingen. Det jeg vil undersøke er deres opplevelse av samarbeid med aktører de samskaper med, mest på systemnivå. Jeg har svart på en meldeplikttest og fått resultat som sier at studien ikke er meldepliktig (Vedlegg 3). Det har kommet frem informasjon underveis som jeg har vurdert å ikke bruke direkte. Alle informantene er orientert om at jeg vil anonymisere innholdet og sitater jeg bruker i oppgaven. Jeg sendte empirikapittelet i oppgaven til gjennomlesing før innleveringen, slik at informantene fikk gi tilbakemelding på innholdet. Alle intervjuer og transkriberingen vil bli slettet så snart oppgaven er sensurert.

- *Skrive beskrivende, detaljerte tekster som får frem kompleksiteten på forskingsfeltet*
- Masteroppgaven eller rapporten skal ha en form som tar hensyn til vitenskapelige kriterier, etiske sider og være lesbar. Mitt ønske er at den skal kunne leses og forstås av de fleste, samtidig som at strukturen og språket viser et godt vitenskapelig produkt. En rapport skal dokumentere og formidle resultatene av en kvalitativ studie samtidig som den skal kunne

rapportere ny kunnskap, som igjen kan utfordre til videre forskning på feltet. Masteroppgaven min inneholder mye kjent for de som arbeider med målgruppen. Det å belyse utfordringene i arbeidsfeltet kan gi leseren ny kunnskap som igjen kan føre til innovative tanker. Blir det slik har jeg oppnådd noe jeg ønsker.

- *Ha interesse for og lyst til å skrive en detaljert tekst i fortellende form*

Min interesse for dette temaet er stort. Som samfunnsproblem er dette en nesten «uoverkommelig» oppgave for aktørene som har med målgruppen å gjøre. Å forske på dette temaet er viktig, samt at vi nå begynner å se på hva som ikke virker. I samtale med informantene kom noe frustrasjon frem, blant annet fortellinger om unødvendige flaskehalsen i systemene som gjør den store forskjellen på god og dårlig kvalitet i arbeidet. Heldigvis har myndighetene «lyssatt» denne utfordringen og lagt rammene for tverrsektorielt samarbeid til rette for direktoratene, som videre vil lage oppdragsbrev til fylkesmenn, for felles innsats på området; samskaping mellom sektorene for bedre gjennomføring i videregående opplæring

3.2 Dataanalyse

Den innsamlede dataen må i etterkant analyseres. I både kvantitative og kvalitative studier finnes det flere metoder å analysere dataene på. I kvantitative studier er det datakvaliteten, dataprogram som disponeres og krav til dataene som bestemmer hvilke metoder som kan brukes. I kvalitative studier kan en arbeide med en systematisk metningskategorisering eller være på jakt etter de gode historiene (Busch, 2013:61).

De forskjellige temaene som kom tydelig frem i informantenes fortellinger ga et mønster for den videre analysen og ivaretar en mer helhetlig tilnærming. Den hermeneutiske sirkel-spiral er en metode for å bedre forstå den bakenforliggende meningen i informantenes fortellinger (Kvale og Brinkmann, 2015:237). I analysen har jeg brukt ulike analysekontekster for å se etter meninger og fortolkninger. Kvale og Brinkmann (2015) viser til kontekster som selvforståelse, kritisk forståelse, sunn fornuft og teoretisk forståelse. Jeg brukte disse kontekstene i belysning av informantenes utsagn gjennom mine fortolkninger.

Empirikapittelet er det vi kan kalle 1. grads fortolkning av datamaterialet. Der har jeg gjengitt informantenes svar på spørsmålene i intervjuguiden. Analysen er erfaringsnært og empiristyr. I analysekapittelet har jeg prøvd å gjengitt svarene informantene gav meg, samt dratt inn teori. Dette kapittelet er både empiristyr og teoristyr. Jeg har fortolket svarene i konteksten og gitt

svarene en «tykkere beskrivelse» Det kalles en 2. grads tolking der jeg beveget meg litt vekk fra egenforståelse og den umiddelbare fortellingen (Fangen, 2004). I følge Fangen (2004) kalles denne prosessen for dobbel hermeneutikk.

3.3 Metodekvalitet

Ifølge Busch (2013) påvirker alle metodevalgene undersøkelsens kvalitet og hvor mye vi kan stole på resultatene. Dette blir ofte gjort ved å bruke begrepene reliabilitet, validitet og generalisering. Kvale og Brinkmann (2015) definerer begrepene på følgende måte:

«*Reabilitet* har med forskningsresultatenes konsistens og troverdighet å gjøre. Reabilitet behandles ofte i sammenhenger med spørsmålet om hvorvidt et resultat kan reproduseres på andre tidspunkter av andre forskere» (Kvale og Brinkmann, 2015:276).

«Validitet i samfunnsvitenskapene dreier seg om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke» (Ibid, 2015:276).

«Generalisering (...) konsekvente krav om at samfunnsvitenskapene skal produsere kunnskap som kan generaliseres, kan innebære antagelser om at vitenskapelig kunnskap nødvendigvis må være universell og gyldig til alle steder og på alle tidspunkter, for alle mennesker og fra evighet til evighet» (Ibid, 2015:289).

Reabilitet (pålitelighet) er knyttet til målekvalitet – måler vi godt det vi måler? (Busch, 2013:62). Kan mine data bekreftes av andre forskere? Pålitelighet innebærer både at jeg som forsker er kritisk til egne tolkinger og at resultatene kan bekreftes av annen forskning. Kvale og Brinkmann (2015) gir i boks 9.1 s. 194 noen *kvalitetskriterier for et intervju* som jeg mener å ha strekt meg godt imot. I sammenheng med intervjuet ser en spesielt på reabiliteten i formuleringen av spørsmålene. Utfordringen som da kan bli diskutert er om resultatene er påvirket av måten intervju spørsmålene er formulert. Intervjuguiden er bygget på forskningsspørsmålene mine og vil søke å gi meg svar på disse. Jeg har lagt vekt på å stille åpne spørsmål som inviterte til rike fortellinger, mens underspørsmålene prøvde å fordre at informanten ga uttømmende informasjon. Dette fordi jeg ikke ønsket avgrensede svar og gav meg mulighet til oppfølgingsspørsmål om sjansen bydde seg. «Idealintervjuet blir i stor grad tolket mens det pågår» (Ibid, 2015:194). Jeg har ikke mye erfaring i intervjusituasjon, men

mener å ha tolket mye underveis. Intervjusituasjonen gikk veldig greit, og jeg mener vi hadde en selvkommunisierende form. Jeg følte vi snakket samme språk.

Validitet (gyldighet) er i stor grad knyttet til om vi måler det vi tror vi måler (Busch, 2013:63). Er metoden min faktisk egnet til å undersøke det jeg vil undersøke? Validiteten må vises igjen gjennom hele forskingsprosessen. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015:278) har validiteten syv stadier; tematisering, planlegging, intervjuing, transkribering, analysering, validering og rapportering. Validiteten i tematiseringen handler om det er en logisk sammenheng mellom teori og forskningsspørsmål. I teorikapitlet har jeg begrunnet valg av teori og knytt denne opp til forskningsspørsmålene mine. Validiteten i planleggingen handler om gyldigheten av kunnskap som produseres er avhengig av kvaliteten i undersøkelsens opplegg og metodene jeg har brukt. I metodekapitlet har jeg grundig redegjort for valg av metode og drøftet de etiske utfordringene i forskingsdesignet. Validiteten i intervjuingen handler om intervjupersonens troverdighet. I dokumentene som informantene fikk i forkant av intervjuet har jeg redegjort for bakgrunnen for intervjuet. I intervjusituasjonen har jeg gjort en grundig utspørring om meningen i det som ble fortalt, for å sikre at vi har samme oppfatning av fortellingen. Dette har jeg beskrevet i metodekapitlet. Validiteten i transkriberingen dreier seg om valg av språklig stil. Hva er en gyldig overføring? Jeg har benyttet lydbånd under intervjuene. Overføring fra muntlig til skriftlig form er ingen lett oppgave, da mye som oppleves i intervjusituasjonen ikke lar seg ta opp på bånd. Det er blant annet stemmeleie, temp og kroppsspråk. Jeg har valgt å ikke transkribere en ordrett form siden det er vanskelig å få med alle momentene i en intervjusituasjon, den kan da lett blir stiv og lite dekkende. Kvale og Brinkmann (2015:212) hevder det er vanskelig å si hva som er en korrekt transkripsjon og vi bør heller se på hva som er en nyttig transkripsjon for den enkelte forskers forskning. Jeg har transkribert slik at teksten er egnet for analyse og funnet en meningsfortetting i hovedtemaene. Validitet i analysen innebærer å vurdere om spørsmålene som stilles i intervjuteksten er gyldige og logiske. Ved å skille empirikapitlet fra drøftingen vil leseren ha mulighet til å vurdere om spørsmålene er gyldig og tolkingen logisk. Validitet i rapporteringen handler om hvorvidt en rapport gir en valid beskrivelse av hovedfunnene. Gyldigheten i rapporten får vi om vi gjennomfører forskingen på en tilfredsstillende måte, ved å følge metodene, inneha etisk fornuft og ta de logiske grepene som må til for å få svar på problemstillingen i oppgaven.

Generalisering (overførbarhet) er knyttet til om resultatene kan overføres til andre populasjoner eller til andre situasjoner (Busch, 2013:62). Overførbarhet i kvalitative studier dreier seg om en annen form for overføring enn i kvantitative studier. I følge Busch (2013) velges ofte et positivistisk utgangspunkt i kvalitative studier, hvor målet er å avdekke en objektiv virkelighet. I kvantitative studier legges større vekt på et fortolkningsbasert ståsted, der spørsmålet om observasjonene representerer de fenomenene vi ønsker å vite noe om. I kvalitativ forskning dreier overførbarhet seg om antagelser om at teorien som utvikles, kan være nyttig i forhold til å forstå lignende personer eller situasjoner. Vi kan da si at overførbarheten er knyttet til forståelsen som utvikles innenfor den enkelte studien, kan være relevant i andre situasjoner. Om tema gjennomføring i VGS er det gjort mange studier, men innenfor problemstillingen min der jeg undersøker aktørenes samskaping som variabel for å fremme gjennomføring i VGO er det gjort begrensede studier. Det er derfor viktig med flere studier som kan styrke eller stille spørsmål til tidligere forskning. Studien vil kunne overføres til lignende situasjoner uavhengig av målgruppen, da samskaping er generell.

3.3 Etikk

I forskning som omhandler mennesker og samfunn, vil det oppstå etiske problemstillinger. Respekt for medmennesker er et fundamentalt utgangspunkt for enhver samfunnsforskning. Ifølge Denscombe (2010) er det grunnleggende at en skal verne interessene til de som deltar i ulike undersøkelser. Spesielt i undersøkelser der det blir spurt om personlige forhold som rus, vold og personlige og mellommenneskelige opplevelser.

I Kvale og Brinkmann (2015:102) går forfatterne gjennom fire områder som tradisjonelt diskuteres i etiske retningslinjer for forskere, disse vil jeg bruke for være sikker på å innfri disse kravene til etikk.

- Informert samtykke

«Begrepet informert samtykke «baserer seg primært på prinsippet om individuell autonomi og dernest på prinsippet om å gjøre godt»» (Marzano 2012:443 i Kvale og Brinkmann, 2015:104) Informantene ble orientert om formålet med intervjuet og undersøkelsen, både muntlig og i skriftlig form før intervjuet ble gjennomført. Jeg presiserte både skriftlig og muntlig at de kunne la være å svare på spørsmål, og også å trekke seg fra intervjuet når som helst. Intervjusituasjonen er frivillig og prinsippene respekterer menneskers evne til å fatte beslutninger og passer på at deltagere ikke skades (Kvale og Brinkmann, 2015:104).

- Fortrolighet

I følge Kvale og Brinkmann (2015:106) er konfidensialitet som et etisk usikkerhetsområde relatert til problemet at anonymitet beskytter informantene, men på en annen side kan det være et alibi for forskerne fordi de kan tolke deltageres utsagn uten å bli motsagt.

Informantene blir beskyttet, men også fratatt en stemme. En side av saken er også at informantene har brukt av tiden sin og gjerne vil krediteres med navns nevning?

I min undersøkelse ble informantene orientert om at undersøkelsen var anonym og at de ikke vil bli navngitt i oppgaven. De skal kunne kjenne igjen noe av det de har delt, men det skal ikke kunne vises tilbake til den enkelte informanten. Empirikapittelet ble sendt ut til gjennomsyn før innlevering av oppgaven med mulighet for korrigerende kommentarer for å være på den sikre siden.

- Konsekvenser

I intervju situasjonen har jeg primært hatt fokus på de positive konsekvensene ved å delta i mitt forskningsopplegg. Informantene kunne bidra med tilbakemeldinger på hvordan de opplever samskapning med aktører som har samme målgruppe som de selv. Jeg stoppet ikke informantene i sine svar om det kom frem negative uttalelser, men jeg har valgt å la disse stå som anonyme utfordringer som vi kan lære av i en samskapningssituasjon. Jeg var klar over åpenheten og intimiteten som kjennetegner kvalitativ forskning, og spesielt det at vi har arbeidsrelasjoner som gjorde situasjonen lett og ledig. Det blir derfor ekstra viktig å reflektere over mulige konsekvenser, ikke bare overfor de som deltar i undersøkelsen, men også for den større gruppen de representerer.

- Forskerens rolle

Jeg var veldig tydelig på at jeg var i en rolle som forsker og mastergradsstudent under intervjuet. Men ser at det kan være vanskelig å unngå påvirkning, da de fleste kjenner meg som en samarbeidspart i diverse prosjekter. Burman (1997) i Kvale og Brinkmann (2015 :108) viser til usikkerhetsområdet når det gjelder forskerens rolle. Det kan bli et spenningsforhold mellom profesjonell distanse og personlig vennskap, en kontekst som er preget av «feministisk, omsorgsfull, engasjert etikk er den kvalitative forskningsintervjueren blitt oppfattet som venn – en empatisk og omsorgsfull forsker». Denne oppfatningen er blitt kritisert ut fra et feministisk standpunkt (Ibid). Min rolle som forsker er også med på å avgjøre kvaliteten på den vitenskapelige kunnskap og etiske beslutninger som treffes. Ifølge Kvale og Brinkmann (2015) øker betydningen av forskerens integritet i forbindelse med intervju, fordi intervjueren selv er det viktigste redskapet til innsamling av data. Videre hevder de at forskerens integritet er den avgjørende faktor i en undersøkelse. Da peker de på hans eller

hennes kunnskap, erfaring, ærlighet og rettferdighet. Kravene til mine funn og vitenskapelig kvalitet på kunnskapen som legges frem er strenge. Det innebærer at offentliggjøring av mine funn må være så nøyaktig og representativ for forskningsområdet som mulig. Validiteten må kontrolleres og gjennomsiktighet må til.

4. Empirisk gjennomgang

I dette kapittelet vil sammendragene av intervjuene bli lagt frem systematisk jmf. vedlagt intervjuguide. Jeg vil analysere empirien og trekke resultatene inn i drøftingen i neste kapittel. Informantene vil alle bli presentert i hankjønn selv om begge kjønn er representert, og de vil bli nummerert som informant 1, 2, 3, 4, 5, 6. Dette for å ivareta anonymiteten.

Før selve spørsmålene i intervjuet startet ønsket jeg å utdype hvilken instans de jobbet for, på hvilket nivå og hvilken utdanning de har. Opplysningene jeg fikk viser at alle seks har høy og relevant utdanning for å utøve arbeidet sitt.

Informant 1: Har utdanning innen samfunnsvitenskap og økonomi både på høyskolenivå og på universitetsnivå, litt formell utdanning som leder og litt jus. Han følger lederprogram i organisasjonen og har kurs innen tverrsektoriell ledelse. Han arbeider for kommunen som leder.

Informant 2: Har utdanning innen planlegging og administrasjon med fordypning i offentlig rett, to små videreutdanninger om brukerveiledning og mentor veiledningsutdanning. Han har noen kurs innenfor motiverende intervju etc. Han arbeider for kommunen.

Informant 3: Har utdanning som ingeniør, lærer og har mastergrad. Arbeider i fylkeskommunen som leder.

Informant 4: Har tekniske utdanning er yrkesfaglærer og rådgiver. Han arbeider i fylkeskommunen som lærer og rådgiver.

Informant 5: Har utdanning som førskolelærer og har mange videreutdanningsløp som for eksempel psykososialt arbeid med barn og unge, og utdanning innen ledelsesprosesser. Han er nå i ferd med å ta en mastergrad innenfor yrket sitt. Han arbeider i kommunen som leder.

Informant 6: Har utdanning som sykepleier med videreutdanning innen veiledning og psykisk helse. Han arbeider i kommunen i førstelinjen.

Som forberedelse til intervjuet ønsket jeg at de leste to kapittel i I UNG rapporten (Skrove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) som omhandler de unges stemme og om samhandlingen mellom aktørene i I UNG tiltaket.

I intervjuet spurte jeg informantene om hvilke tanker de tenkte rundt det som kom frem i disse kapitlene.

Informant 1: Han kjente seg godt igjen i rapporten. Han har mange eksempel på og har reflektert over hvordan skolen fungerer og ikke fungerer for disse unge. Mange av de lærer ikke på skolebenken, men ute i praksis. Skolen gir bare tapsopplevelser og lite mestringsopplevelser. Prosjekt knyttet til ungdom viser at praksisveien til utdanning lykkes ofte med denne målgruppen. Han er veldig for å samskape for målgruppen, også her kjenner han seg igjen i rapporten, men vi må få til mer praksisrettet opplæring i skolen, litt mindre «Ibsen».

Informant 2: Spennende lesning! Han la merke til at forskerne brukte begrepet *feilplassert* i stedet for *feilvalg*. Dette viser at det ikke er reelle valgmuligheter for svake elever – den reelle valgfriheten er forbeholdt den som har sterke karakterer. Mye kjent i rapporten, og mange ubesvarte spørsmål også i denne rapporten både innen psykisk helse og prestasjoner på skolen. Hva kommer først? Høna eller egget? Kjenner seg veldig igjen i samhandlingskapittelet. Ingen bombe at der det var mange tilsatte rundt de unge fungerer det best. Hvis vi bare skal være brannsløkkere, har vi ikke tid til å skape relasjoner, som er så viktig for å hjelpe de unge.

Informant 3: Ikke mye nytt i rapporten, det er kjent for den som har jobbet en stund i feltet. Tidlig innsats er poengtert i rapporten og det mener han også er riktig. Vi må tidlig inn, og så må vi ta tak i den unge der vedkommende er i dag og bruke de midlene de har i skolen for å hjelpe disse videre. Veldig interessant å lese de unges stemme, ikke så vanlig i forskningsrapporter om disse temaene. Mest tall og slikt ...de unge har en viktig stemme for at vi skal hjelpe de videre. Det som slår informanten er presset og stresset de unge lever i i dag, det er alt for mange som ikke passer inn i trakten vi skal ha dem igjennom. Dette slo han enda mer da han leste I UNG rapporten. Samskaping rundt denne målgruppen er viktig og vi må være fleksible for å få til gode løsninger.

Informant 4: Mye kjent i kapitlene. Noen av svarene er kanskje fordi det er forskerne som har spurt de unge? Tror ikke han hadde fått helt like svar om det var han som spurte de unge. Samskaping med grunnskolen kan være vanskelig på grunn av taushetsplikten? Ellers er

samskaping lett hos enkelte aktører, men vanskeligere hos andre. Personavhengig er et stikkord.

Informant 5: Dette er ikke nytt stoff, det var godt å lese ungdommens stemme, som han tenker er kjernen i frafallsproblematikken. Tidlige fagvansker gjør det vanskelig å henge med og innsatsen blir satt inn for sent. Disse unge som dropper ut ser vi jo i barneskolen og gjerne i barnehagen? Når det gjelder samskapingen kan vi bli for mange aktører som vil hjelpe. Det kan blir komplisert for unge i 16,17,18 årene. Frafallsproblematikken gjør at veldig mange prosjekter og aktører popper opp for å hjelpe. Millioner blir pøst ut i utdanningsprosjekter som skal forhindre frafall og han mener de begynner i feil ende av livslinjen til en ungdom. Pengene skulle vært lagt inn i eksisterende instanser for å forsterke arbeidet i stedet for å lage nye konstellasjoner på utsiden av systemet som allerede eksisterer.

Informant 6: Han kjente godt igjen stoffet i rapporten, og har erfart mye av det samme i jobben sin. Å ha hull i det faglige grunnlaget gjør noe med mestringen og motivasjonen. Det som stod om den sosiale biten kjenner han også igjen. Det er lettere å stå i fagvanskene om de unge har venner og trives i skolen. Når det gjelder samskapingen kjenner han igjen at de etterlyser tettere samarbeid med barnevern og psykisk helseinstanser. Men han har godt samarbeid med psykiatrisk sykepleier i ressursbasen i kommunen, og med 2. linje instanser som spesialisthelsetjenesten, selv om det også kan variere. Samlokalisering er viktig, være tett på de aktørene som skal samskape for et felles mål.

Etter at vi hadde hatt en god prat og diskusjon rundt disse inngangsspørsmålene startet jeg med intervju etter oppsatte spørsmål i intervjuguiden. Det er 5 hovedspørsmål og flere underspørsmål til hvert av dem. Hovedspørsmålet er forskningsspørsmålet og underspørsmålene utdyper disse.

Spørsmål 1. Hvordan opplever de samarbeidene partene at samskapingen dem imellom fungerer?

a) Hvem samskaper du med i jobben din?

Her svarer alle informantene dette: De samarbeider med egne kollegaer i egen organisasjon på alle nivå. Andre instanser er helsesøster, helsestasjon for ungdom, psykisk helseenheter, rusfaglig enhet, flyktningetjenesten, fengselstjenesten, PPT, skolen med rektorer på

grunnskole og VGS, avdelingsledere, rådgivere, kontaktlærere, skolevakter, OT, næringslivet, bedriftene, arbeidsgivere, NAV stat og NAV fylke, Barne og ungdomspsykiatri (BUP), voksenpsykiatri (VOP), barnevern, fastlege, politi, kriminalomsorg i frihet, rådmann i kommunen, ressursbase i kommunen, ungdomsveiledere i kommunen og Fylkesmannen. Dette er de instansene og aktørene informantene kom på i intervjusituasjonen, men som de sier det er sikkert flere. Uansett gir dette et bilde av mangfoldet av aktører som er inne i bildet ved utfordringer hos unge i videregående skole alder.

b) Hvordan opplever du samarbeidet med den enkelte instansen du samskaper med? prøv å fortelle om samskapningen med den enkelte instansen.

Informant 1: Det er helt klart lettere å samskape med enkelte aktører enn andre. Han samskaper mest med instanser i kommunen og har reflektert en del over dette. Går god samskaping på om det er god personlig kjemi mellom de som samskaper? Går det på hvordan de rigger prosjektene? I situasjoner der det er løse rammer blir det lett jobbet etter innfallsmetoden, og da kan det bli gnisninger. I andre situasjoner er det veldig institusjonelt og der er det ordning. Han er med i prosjekt som er preget av god kjemi mellom aktørene, der går det veldig greit. Han mener at en kan lage så gode system man vil, men vi må treffe hverandre for å få til gode ting.

«Faren med at det går så greit, du samhandler godt og relasjonene er så grei at du legger rammene til side og glemmer hva du har avtalt... og ordner ut slik at det blir bra uansett...kanskje det er dette som må til?»

Informant 2: Samarbeider veldig godt med skolen! Overrasket over hvor mye godt arbeid skolen gjør for elevene som har utfordringer! Han samskaper godt med næringslivet, og når det er snakk om unge kjenner arbeidsgiverne på et samfunnsansvar. De tilbyr praksisplasser, både som kombinasjonsløp og til elever som skal ut i yrkesfaglig fordypning (YFF). Elever som også trenger en deltidsjobb i tillegg til skolen er næringslivet imøtekommende mot. Det er jo ganske vanlig at elever har en deltidsjobb i tillegg til skolen i Norge. Arbeidstrening kan være en fin start slik at de får spedd på økonomien. God læring også at de må yte for å få trygd. Samskaping med NAV kan være utfordrende da alle NAV kontorene har lokale tolkninger av regelverket. Det er viktig å respektere den enkelte instans og være klar over at alle aktørene har regler å forholde seg til. Da er relasjonsbygging viktig for å få til god samskaping.

«Det er til tider vanskelig å samskape, da de forskjellige NAV kontorene har forskjellige måter å forholde seg til regler på. Jeg må da bruke litt tid på å gi de opplæring om hvordan de skal tolke reglene, NAV kontorene kan være veldig forskjellige, av og til kan jeg tenke at NAV kontorene sitter og lager seg problemstillinger som ikke er reelle...»

Informant 3: Han samskaper med fagpersoner som er i arbeid på grunn av sin kompetanse. Han føler det er en vinn – vinn situasjon å samskape med fagpersoner for å sy sammen løsninger for den enkelte. Han sitter i et fagfellesskap med mange aktører under samme tak og det fungerer veldig godt. Det er tett kontakt og lett å få til møter etc og alle har samme mål; samskaping for at elevene skal klare å gjennomføre videregående opplæring og få et godt liv.

«Ønsker flere aktører som jobber for målgruppen inn i skolen, det er her ungdommen er og da er det lettere å hjelpe, slik at eleven klarer å stå i opplæringsløpet sitt».

Informant 4: VGS er god på å gi informasjon slik at det blir lettere å jobbe med elever som står i fare for å slutte. I et Avklaringsmøte på skolen får han stemmen til ungdommene slik at det blir lettere å finne løsninger som står seg over tid. NAV er en viktig aktør som bidrar godt til å sy sammen et opplegg til ungdommen. En utfordring er at NAV er så forskjellig i sin måte å tolke regelverket på...det er vanskelig å forholde seg til dette, men han er veldig avhengig av NAV. PPT er en viktig aktør for hans arbeid, der er det veldig bra samarbeid og samskaping, det er personavhengig her også, men ikke i den grad han opplever det med NAV, kanskje er det fordi PPT sitter i skolens ressursteam og diskuterer løsninger der? NAV er utenfor skolen og er ikke med i denne diskusjonen. «Tilbakemelding fra brukere og samarbeidsparter sier at det er vanskelig å forholde seg til den store forskjellen i behandling fra den enkelte NAV personen».

Informant 5: Det som problematiserer samskapingen er at skolen ikke er god nok på å følge opp fravær og sosialt utilpasshet osv. Samskapingen blir ikke lett om ikke alle ser sitt ansvar i dette arbeidet. Jo lenger elevene får komme å gå, ikke bli identifisert og kartlagt dess verre er det å få de på banen igjen. Det er en god bit av gode relasjoner som må på plass for å få til god samskaping. Han synes det er vanskelig å holde oversikt over alle aktørene, det er veldig mange hjelpere ute i felten, dette er på godt og vondt.

” Problemet er at vi ikke er tidlig nok inne, den onde sirkelen starter allerede i barnehagen, foreldrene lar gjerne barnet være hjemme med magevondt i stedet for virkelig gå inn i situasjonen sammen med skolen”

Informant 6: Han jobber godt med målgruppen i skolen, er samlokalisert med andre aktører, og det er det som virkelig er nøkkelen for å få til ting rundt elevene. Systemet de har bygget opp i samlokaliseringen gjør at det er tett mellom aktørene, og de har samtykkeskjema som elevene skriver under for at dette skal gå sømløst. Han har mange aktører i sitt nettverk og tror dette er nødvendig for å få til god samskaping. Noen aktører i andrelinjen er det vanskeligere å få til god og rask samskaping med, da de har taushetsplikt. Der eleven gir disse aktørene samtykke er det lettere å hjelpe til i hverdagen. Andre linje tjeneste som for eksempel BUP tenker ofte behandling og skole samtidig, dette er bra! Da er det viktig med god relasjon mellom de som er utenfor skolen og de som jobber inne i skolen til daglig for god samskaping. Det betyr ikke at alt andrelinje aktørene vet må kommuniseres til de i første linjen, men det hjelper med litt informasjon. Skulle ønske at flere aktører kan være inn i samlokaliseringen...

«De gangene BUP kommer hit for å se hvordan eleven har det på skolen, har vært betydningsfullt, både for eleven, hjelperne i skolen og BUP selv i den videre behandlingen av eleven».

2. Hvilke organisatoriske løsninger er brukt for å realisere samskapingen og tjenestene?

a) Hvor er arbeidsplassen din til daglig?

Alle informantene har fast kontorplass, men det er stor variasjon hvor mye de er på kontoret. De som jobber i ledelsen er mest på kontoret sitt, men også mye i møtevirksomhet for å ivareta sektorens ansvarsområde opp mot andre sektorer. De som jobber i førstelinjen mot målgruppen er mye ute i feltet, men dokumentasjon over arbeidet krever en del kontortid. De som jobber i førstelinjen har flere kontorer de bruker som møtested for ungdom, som ikke er i skolen.

b) Hvordan opplever du rammene for arbeidet ditt?

Informant 1: Behovet for å hjelpe folk er nesten ubegrenset, så ressurser til personale kan pøses på ubegrenset, men vi må prøve å gjøre det beste ut av de rammene vi har. Han er fornøyd med rammene han har for sin del. Han får være med på å utvikle gode tiltak sammen med flinke folk som har erfaring på feltet. Han bruker handlingsrommet han har fått i sin stilling.

Informant 2: Han har vide og gode rammer, men regelverket begrenser. I stillingen han har nå, har han gode forhold, det var strammere der han var før...han styrer arbeidsdagen selv og er nær ungdommen.

Informant 3: Han opplever endringer fordi organisasjonen han er i omorganiserer seg. Det ser han på som naturlig og han får ta del i planleggingen av ny organisering. Rammene er overkommelig fordi han har god dialog med lederen sin.

Informant 4: Han synes dette er vanskelig. Hvor mye skal man involvere seg? Her må man sette grenser for involvering. Skulle ønske seg større ressurs for å holde seg oppdatert og følge opp unge tettere. Det er hektisk og man må prioritere. Samfunnsmessige endringer krever mer innsats, for eksempel er sosiale medier en nøtt å forholde seg til...

Informant 5: Nye forskrifter gjør at han samskaper bedre med andre aktører. Systemendringer har gitt bedre rammer for samskaping internt i skolen. Han opplever gode rammer, men de må struktureres slik at de utnyttes riktig i forhold til målgruppen. Fagfeltene må samordne seg.

Informant 6: Han styrer dagen selv, men har alt for lite tid! Det er mange unge som trenger hjelp og de tar kontakt. Da er det vondt å måtte avvise dem eller ikke ha nok tid...tid er viktig for å skape gode relasjoner til de unge også. Dokumentasjon tar lang tid som går utover samtale med de unge, men det er nødvendig. Som aktør burde de hatt mye mer ressurs til arbeidet med målgruppen! De gjør sitt beste, men de strekker ikke til. Fellesnevner her er TID. Arbeidet er meningsfylt og han ser det nytter, men han er forskrekket over trykket de har hele tiden.

c) *Hvordan opplever du arbeidsforholdene på kontorstedet ditt?*

Informant 1: Han velger å bruke undersøkelser som er gjort på arbeidsplassen sin. Svarene der er han usikker på hva fanger...men han ser at det er gode arbeidsforhold. Han selv er fornøyd, selv om det er utfordringer også der han er. De bruker mye tid på å finne faktorer som er dårlige for miljøet og bra for miljøet. Dette er et kollektivt ansvar. Gode ansettelse er nøkkelen til mye godt arbeidsmiljø. Det er personavhengighet her også. Det er krevende å sette sammen gode medarbeidere, men han mener organisasjonen er god på dette. Han synes det er kjekt å jobbe i organisasjonen han er tilsatt i.

Informant 2: Han har kjempebra arbeidsforhold! Han sitter samlokalisert med andre aktører og det er flott! Om han som aktør hadde sittet alene på et kontor langt borte fra de han samskaper med, hadde han ikke trivdes og fått til så mye som han gjør i dag.

Informant 3: Han har ingen ting å utsette på arbeidsforholdene. Lokalene han jobber i er godt planlagt for tjenestene han skal utføre. Personene han jobber med er også tilsatt med de egenskapene og den utdanning de må ha for å jobbe med målgruppen. Gode arbeidsforhold!

Informant 4: Fordi det er ombygging på arbeidsplassen hans har han dårlige kontorfasiliteter, men dette vil ordne seg etter hvert. Han har det stort sett greit på kontoret og er mye ute i feltet. Jobber i team ute i regionen, noe som gjør samskaping lettere å få til.

Informant 5: Vi jobber i team, dette er godt tilrettelagt og vi er fornøyd med å være flere sammen inn mot andre aktører. Det er sårbart å bare være én i samskapingssaker. Arbeidsforholdene er gode og det er et høyt utdanningsnivå på medarbeiderne som er flinke til å holde seg oppdatert på fagfeltet.

Informant 6: Veldig bra arbeidsforhold på kontoret! De er godt egnet til arbeidet han utfører til daglig. Han har mange aktører rundt seg og de samarbeider godt. Ved utfordrende situasjoner vet han at han kan spille på de andre for å få en sikker hverdag.

3. Hva har hemmet eller fremmet samskapingen mellom partene?

Informant 1: Dette må han tenke på over tid. Det går mye på hans erfaring, utvikling og læring.

«En metafor er at du må ha et godt gjerde mellom deg og din nabo for å ha et godt naboskap. I det siste har jeg lært at det er ikke sikkert gjerdet må være så høyt?».

Samskapingen fremmes av at vi gjør ting sammen – en prat over gjerdet kan være forløsende. Skal du samhandle må alle parter se nytten av det, men det er ikke sikkert partene ser det samme. Vi må heve blikket og tenke, hva betyr samhandlingen for oss på sikt? For eksempel gjør konjunktursvingningene noe med samskapingen. Det som gikk smertefritt før, må de nå jobbe mer sammen om. Omstendighetene har lagt nye vilkår. Tidligere inn blir viktigere. Og samarbeid samtidig blir et nøkkelbegrep. For eksempel integrering og arbeid samtidig.

Hemmere – det er klart at kommunale, fylkeskommunale, private og statlige aktører har forskjellige styringssignaler. Det sies en del fine ord om samhandling og samarbeid, men det du blir målt på er dine egne resultater, ikke på samhandling!

«Det sier seg selv at om du vil bli beste gutt i klassen, så er det ikke alltid måleparameterene fremmer samhandling, av og til det motsatte».

Vi blir målt på reelle ting, ikke på samfunnsoppdrag der alle har en liten bit av ansvaret. Det kan bli så viktig for oss at vi glemmer helheten.

Informant 2: Samlokalisering er det som fremmer samskapingen! Det at vi er plassert sammen og er med i en møtestruktur som møtes fast hver 14 dag. At han er med i ressursteam og er med på Avklaringsmøter sammen med de som skal hjelpe eleven, fremmer klart samskapingen.

I disse fora får alle hjelperne vise hva de kan bidra med, i stedet for at du får vite i etterkant av møtene hva du skal bidra med. God lederforankring er viktig hos alle aktørene som samskaper.

Hemmere er litt det motsatte av det som fremmer. I noen saker skulle de gjerne kommet tidligere inn. At de ikke gjør det, kan hemme sakens gang. Aktøren NAV kan i noen tilfeller være hemmende på grunn av tolking av regelverk i det enkelte NAV kontor. Det er en pedagogisk nøtt å få alle aktører til å se hvordan små justeringer rundt en elev kan være det som er veien til suksess og spare eleven og samfunnet for store kostnader, både menneskelig og i kroner og ører.

Informant 3: Fremmere er at de som yter tjeneste til målgruppen ser nytteverdien av samskapingen!

«Alle aktørene som skal være involvert i et framtidig mål skaper samtidig, det er nesten så det sier seg selv at det er effektivt».

Hemmere er faglige interessekonflikter, rent faglig integritet, profesjonskonflikt og ikke ha respekt for andre instanser. Ledelsen kan hemme samskaping. I enkelte instanser kan ledelsen være veldig lite interessert i å skape noe sammen med andre, her må en holdningsendring til. «Man må ikke hegne om sine egne oppgaver slik at man står i veien for andre og felles mål» Flere aktører burde vært inne i skolen, at de ikke er det, er hemmende.

Informant 4: Det er fremmende hvis vi har felles forståelse for samfunnsmandatet, da er det lettere å samskape. Vi må tilrettelegge slik at hver ungdom får lov til å strekke seg så langt de kan komme, selv om ikke det er full måloppnåing.

Hemmere er om vi blir for sektororienterte og gjør bare det som er vår arbeidsoppgave, uten å tenke helhet. Regelstyring er hemmere! Regler er til hinder for at vi skal få til noe fornuftig.

Hemmere er også saksbehandlere som ikke forholder seg likt til reglene.

” Vi kan jo alle finne regler som kan hemme oss! Bruker vi JA eller NEI boka?”

Informant 5: Det å ha nok ressurser ute i skolen er noe som fremmer samskapingen! Vi må være synlige og tilgjengelige der ute. Han opplever i stor grad at de er det, men de kunne hatt enda mer ressurser for å optimalisere arbeidet. Han opplever at samskapingsaktørene er fornøyd med hans profesjon i feltet. Fremmere er også fornøyde ansatte som gjerne står i stillingen til de er pensjonister. Det gjør at de har mye kompetanse og nettverk i instansen. Relasjonene som blir bygget er solide og gode. Når en er trygg på hverandre, kan de diskutere saker på en helt annen måte, motsatt når det er ulike ansatte som møter hver gang. Bruke aktører som er godt etablert i prosjekter og forsøk, slik at de blir styrket. Klare retningslinjer for hvem som skal gjøre hva er fremmende, og aktørene slipper å være usikker på mandatet sitt. Samlokalisering er fremmende, kort vei mellom hjelperne, tid er ofte viktig i samskapingssaker.

Hemmere er at alt for mange aktører popper opp i feltet. Det blir vanskelig å vite hvem som samhandler med hvem. Overflod av prosjekter som jobber parallelt med etablerte instanser er en utfordring og uromoment i samskapingen. Aktører som får oppdrag som ikke passer til profesjonen er også hemmende. Det er respektløst i forhold til de instansene som har lang og bred kompetanse innenfor feltet. Sats på profesjonen som har mest kompetanse, ellers hemmer det samskapingen. At aktørene sitter langt fra hverandre fysisk kan være hemmende.

Informant 6: Det at han sitter samlokalisert med aktører som har samme målgruppe er fremmende! Da får aktørene et godt fellesskap både faglig og sosialt. At ledelsen er for samlokalisering er bra, forankring må til. Felles treffpunkt ute i kommunene er fremmende og da kan de lære av hverandre. Det å vite hva andre gjør er fremmende. Samlokalisering og felles treffpunkt er relasjonsbyggende og det er fremmende for samskaping.

Hemming er TID. Han har det veldig hektisk og får ikke tid til å gjøre så mye han ønsker. Han må prioritere og da kan elever som trenger ekstra tid glippe. Han har ofte ikke tid til aktørene han samskaper med ute i kommunene. Relasjonene til både elever og andre aktører kan lide av tidspress. Mangel på felles forståelse kan være en hemmer. Forståelse for hvordan andre

aktører jobber er avgjørende for samskapingen. Taushetsplikt kan hemme arbeidet med å skape gode ting sammen.

4. Hvordan er brukermedvirkningen ivaretatt?

Informant 1: På grunn av stillingsnivå er kanskje ikke dette så lett å svare på, men kan si noe om brukergruppen. Mange foreldre er veldig geskjeftige på sine unges vegne. Det er ikke lett å informere brukerne på grunn av dette. Vi prøver å informere om hva vi kan bidra med, men foreldrene har store ambisjoner på vegne av sine barn/unge som er vanskelig å imøtekomme. Det er også vanskelig å skape noe når foreldre tar med sine unge over 18 år til veiledning. Involvering av de unge er systembestemt, vi må ha en avtale om aktivitet for at de unge skal få ytelse. Vi tar utgangspunkt i den unges ønsker og behov, og vi har jobbet mye med å få til dette. Vi må starte der den unge har motivasjon. Hvis ikke får vi ikke til noen ting. Systemet har lagt til rette for oppfølging av de unge. Tilbakemeldinger til partene er kommunikasjon og oppfølging kontinuerlig gjennom sakens gang og avslutning.

Informant 2: Underveis blir det dialog med eleven. Hva kan vi få til? Hva er forventningene til oss osv. Foreldrene blir informert om eleven er under 18 år. Han prøver å få samtykke om at han kan diskutere løsninger med andre aktører for å hjelpe eleven. Han har også felles informasjon til foreldre og elever, samt til andre aktører. Etter hvert skriver de en aktivitetsplan som involverer eleven og også andre aktører. Foreldre blir involvert om eleven er under 18 år. Skolen har et system på at den som samskaper får informasjon om sakens gang og utveksling av informasjon. Samtykkeskjema gjør det mulig å diskutere. Er det elever som har vært fulgt opp lenge, blir det tatt opp i ressursteam underveis og i etterkant. Tilbakemeldingene til involverte parter blir gjort individuelt, men i ressursteam gir de tilbakemelding. Der når de mange.

Informant 3: Et godt system må være på plass for at vi skal klare å ivareta brukermedvirkningen. At vi har en sjekklister som vi forholder oss til slik at vi ikke glemmer hva elevene har rett på, og hva skolen plikter å gjøre. Skolen har en plikt som gjør at de involverte blir informert, slik at vi kan håndtere ting riktig. Dette må bli kommunisert til elevene. Vi må benytte samtykkeskjema, oppfølgingsplaner, støtte, hjelpe og sette krav. Realitetsorientering er et nøkkelbegrep her. Vi er ikke bra nok på brukermedvirkning, og vi bør komme bort fra å diskutere elevene når han/hun ikke er tilstede. Vi må snakke med

eleven! Dette er læring for eleven. De må være med på laget for å forstå sitt eget beste, de lever i nuet. Når det gjelder oppfølging i etterkant blir den riktige instansen koblet på for oppfølging, slik at det blir et sjekkpunkt i fortsettelsen. Tilbakemeldingene til involverte parter i etterkant gjøres muntlig, ikke konkret om innhold, men om at ting er i prosess etc. Vi løser også caser i ressursteam møte for å diskutere vanskelige ting og være i forkant på forskjellige utfordringer.

Informant 4: I stort sett alle saker blir elevene invitert til et samskapingsmøte, der de blir informert om hva aktørene kan gjøre for dem, foreldrene blir med om eleven er umyndig, kanskje også barnevern. Da blir alle saker som er aktuelle tatt opp. Vi voksne har jo en tendens til å vite hva som er best for de unge, og mange unge sier seg enig i det som blir foreslått fordi de tror det er normalen... viktig å få relasjon til eleven og gi dem en stemme slik at løsningene er noe eleven kan gå for. I en oppfølgingsplan blir forslagene til tiltak og hvem som gjør hva rollesatt. Krav til den enkelte blir synliggjort. Involvering av de enkelte blir skriftliggjort i planen. Han gjør alltid en avtale etter første møte, han slipper aldri ungdommen. Han følger ungdommen til tiltak og slipper ikke stafettpinnen før den er tatt over av en annen aktør. Han følger tett opp så lenge det er behov. Det blir veldig sjelden etterspurt tilbakemeldinger etter en elev i hans arbeidsfelt. Han gir tilbakemeldinger om det blir etterspurt. Det er ikke et fastsatt system for tilbakemeldinger.

Informant 5: Når vi som aktør informerer involverte parter, gjøres det i felleskap med aktørene som er med i samskapingen, både elever, foreldre og andre instanser. Han spør alltid hva eleven selv ønsker og det blir tatt med i vurdering av tiltak. Når tiltaket er fastsatt blir partene involvert og har hver sine oppgaver i forhold til det som iverksettes. Oppfølging i etterkant er forskjellig, men alle partene blir informert om hvilke tiltak som skal iverksettes og hva som forventes av hver og en. I saker der de må bruke lang tid på hjelpen, er de en part og kobler på andre aktører ved behov. De slipper ikke stafettpinnen før tiltaket går godt.

Informant 6: Informasjon blir gitt individuelt i all hovedsak til eleven og foreldrene. Han involverer de som oftest i samtale og plan for videre oppfølging. Han følger opp elevene med råd i forhold til planer som blir laget for den enkelte. Den enkelte saken avgjør hvordan han følger opp saken videre. Han lager seg notater slik at han tar kontakt etter en viss tid for å forsikre seg om at eleven har det bra og det går greit. Tilbakemeldinger til involverte gjøres som oftest muntlig til aktører han samarbeider med. Alt arbeidet med informasjon,

involvering, oppfølging og tilbakemeldinger har gode forhold siden han er samlokalisert med mange av aktørene han samskaper med.

5. I hvilken grad mener du at samskapingen mellom deg og partene har:

- a) økt produktiviteten?
- b) blitt mer effektive?
- c) økt kvaliteten?

Spørsmål 5 med underspørsmål blir oppsummert for hver informant:

Informant 1: Han har ikke noen dokumentasjon på dette, men ser at det å gjøre ting sammen kan være tidsbesparende, spesielt om det er forebygging det er snakk om. Andre saker kan igjen føre til mindre effektivitet, da det å samle aktørene tar tid. Han har best erfaring med å samskape med en aktør om gangen. Blir det for mange parter blir det ofte vanskeligere, da ansvaret blir fragmentert.

«Gevinstene med å samskape når det gjelder mer enn to parter ser ut til å være liten. Samskapingen må være målrettet ellers, slik at de ikke har ulike mål for brukeren, da dette kompliserer».

Informant 2: Absolutt mer produktivt, effektivt og økt kvalitet! Før gjorde han mye arbeid etter å ha fått beskjed om at en elev hadde sluttet på skolen. Nå vet han det han trenger og kan lage en plan basert på dette. Mye dobbelt arbeid før og dette slet ut både voksne og unge. Samarbeidet der han er samlokalisert har gjort underverker inn mot produktivitet, effektivitet og kvaliteten! Det går raskt til eleven får hjelp og det er viktig.

Informant 3: «Blir vi mer effektiv om det er flere parter involvert? Kluet er å være samlokalisert!».

Han mener de får til så mye mer ved å være sammen. Kvaliteten øker fordi vi får mer kunnskap om hverandres fagfelt.

«Kanskje ikke produktiviteten øker fordi det tar tid å få igjennom elevene, men dette er forebygging.....dette kan forklares!».

Informant 4: Han føler ikke at han er mer effektiv, det jobbes mye og det vil nok vises på sikt. Forebyggings arbeidet er ikke så lett å vise igjen i produktivitet og effektivitet, men mye

jobbing rundt en ungdom er kvalitet. Vi bruker mye tid på å få til riktig tiltak og hjelp til eleven. Eget tiltak som har fleksibelt inntak gjør jo jobben mer effektiv?

Informant 5: Både ja og nei her, noen konstellasjoner i frafallsproblematikken har ført til noen arenaer der de er tvungent inn i samskaping. Det er jo mer tidkrevende, men det er nødvendig for å holde elevene i skolen, dette er et kvalitetsløft. Noe gjør at de er mer effektive, men også parallelt mer kostnadskrevenende og ikke produktivt.

Informant 6: Ja det vil han si! Han rekker mye med å være tilstede i full stilling og samlokalisering med andre aktører har effekt på både produktivitet, effektiviteten og kvaliteten.

De siste delspørsmålene blir oppsummert med en historie fra hver informant, en gladhistorie og en historie der samskaping ikke har ført fram.

Informant 1: Han har mange, men det er lettest å ta en han nylig var med på. Han var i et samskapingsmøte for å løfte tiltaket han leder videre. Der var alle aktørene inne og snakket varmt om det fine samarbeidet de har fått til og hvor viktig det å være samlokalisert er. Han var veldig godt fornøyd med gjennomføringen av dette møtet og samholdet aktørene viser.

Han er nå inne i et lite prosjekt der staten er inne som den andre aktøren i samskapingen. Her har staten liten forståelse for hans arbeidsområde og vet lite om hva han kan bidra med. Dette er vanskelig da de hele tiden står fast på hva som er mulig å få til. Dette fører til manglende tillitsforhold og det er slitsomt å prøve å få til ting.

Informant 2: Han har mange! En nylig, dreide seg om at en jente ikke hadde karakter i engelsk, men klar for å få jobb om hun hadde fagbrev. Der fikk de til en løsning hvor jenta hospiterte i engelsktimene og gikk opp som privatist, samtidig som hun var i tiltaket arbeidstrening hos arbeidsgiveren. Hun fikk god karakter i engelsk og fikk fagbrev og jobb!

Unge som ikke vil ha hjelp er vanskelig. Selv om aktørene jobber veldig mye, fører det ikke frem. Da må de bare prøve å holde kontakten og håpe på at en gnist tennes etter hvert... disse sakene er det noen av.

Informant 3: Han har mange. En historie er en jente med psykososiale utfordringer som var med i en mestringsgruppe på grunn av dette. Hun hadde fagvansker fordi hun hadde vært lite på skolen i grunnskolen. Med støtte i mestringsgruppen klarte hun å få karakteren 6 i matematikk! Dette var samskaping mellom elev og mange aktører som skulle til for å få til.

Noen ganger går det ikke så bra fordi eleven selv ikke vil! De må være en av partene i samskapingen. Vi er tålmodige, men noen ganger må vi sette arbeidet med ungdommen på vent, dette er ikke kjekt. Fleksibilitet er viktig for å få til gode løsninger. Når dette er fraværende hos enkelte aktører, blir det vanskelig å få til gode løsninger.

Informant 4: Han har gladsaker heldigvis, hvis ikke hadde det vært vanskelig å holde på...han har en historie om en gutt som i hvert fall ikke ville på skolen! Han hadde skulkeproblematikk, også ute i arbeidspraksis. Både han og andre jobbet godt med han, fulgte tett opp og ga seg ikke. Til slutt skjønnte gutten at han måtte bidra selv for å få til noe. Nå er gutten assisterende butikksjef og greier seg godt! Gutten trengte tid!

En kar han traff når han var ute i felten en dag gikk det annerledes med...han har hatt rusproblemer lenge og informanten mener at karen har udiagnostiserte lidelser som gjør at han ikke får det til. Dette har han formidlet til de andre aktørene, men ikke fått gehør. Mannen går nå på NAV og er ikke i aktivitet, og har fått et dårligere liv enn han kunne hatt om voksne hjelpere tok tak i problemene mens mannen var gutt. Dette er en tragisk historie. Vi må tidlig inn med å identifisere, kartlegge og følge godt opp!

Informant 5: «Gladhistorier er det mest av heldigvis!» Om han får de unge tilbake til skolen, er foreldrene glade og dette fører gjerne til en oppvåkning rundt familien som instans. Det at de må jobbe med barna sine for å få opp interessen for skolen. Mange elever har fått hjelp med å komme seg på skolen der de har hatt angst for skoleveien. Gleden når dette går av seg selv er stor. Vi må snu historien for barna, hva skal til? Ikke fokusere på det som er vanskelig. Vi må jobbe med eleven der han falt fra, ruste opp derfra...Blanke ark serien på TV, er en serie han liker godt filosofien til. Mange nydelige historier derfra.

Informant 6: Et samarbeid med mange aktører rundt en jente er en gladhistorie. Jenta har i hele skolegangen hatt utfordringer på grunn av familiesituasjonen sin. Hun har med tett støtte klart å få fagbrev. Da hun ville ta påbygg for å få studiekompetanse fikk hun vansker igjen,

siden dette er et krevende løp. Jenta jobbet mye fordi hun måtte klare seg selv økonomisk og det gikk utover skolen. Han og aktørene i samlokaliseringen sydde sammen et skreddersydd opplegg slik at jenta greidde seg godt, både faglig og økonomisk.

Systemsvikt er grunnen til at en elev han har jobbet med en stund ikke gikk bra. Han håper å kunne redde situasjonen, men eleven har fått en tillitsbrist...informasjonsflyten sviktet og eleven ble utsatt for mye møtevirksomhet, prøving og feiling som gjorde at de nesten mistet han ut av skolen. Alt eleven gikk gjennom hadde han gjort en gang før...dette er unødvendig ressursbruk og veldig trettende for eleven. Vi kan lære av dette og håper å redde situasjonen for eleven selv om tilliten er satt på prøve.

Til slutt, hva tenker du er det viktigste å satse på når det gjelder å få flere i målgruppen til å gjennomføre videregående opplæring?

Her vil jeg gi en samlet oppsummering fra alle informantene.

- Rammene og hvordan vi driver skolen er hovedutfordringen.
- En grunnleggende debatt knyttet til teori og praksisfordelingen i skolen er nødvendig.
- En OT- klasse der unge som har sluttet kan komme inn for å tette faglige hull uten bruk av rett.
- Flere veier til fagbrev, for eksempel Praksisbrev.
- Mer praksisnær og mer fleksibel opplæring.
- De unge må få plass på den linjen de ønsker, ikke på tredje, fjerde valget sitt.
- Andre aktører inn på skolen, slik som NAV-veiledere.
- Samhandling samtidig på skolen.
- Samskaping!
- Tverrfaglig samhandling samtidig.
- Flexibilitet er veldig viktig for gjennomføringen.
- Unødvendig byråkratisering.
- Mangfold – skolen er ikke for alle.
- Tenke individ og ikke gruppe.
- Være overlappende som hjelpere.
- Ha et felles mål for de unge og gå for det sammen med eleven.
- Tidlig innsats – helt ned i 3,4,5 klasse!

- Bruk konkretiseringsmetoder i hele skoleløpet, gir givende og morsom undervisning.
- Bruk eksperiment og lab i skolen slik at eleven får utfordre seg i praksis.
- Ha nok ressurser tilgjengelig i skolen.
- En god elevtjeneste er en av hovednøkklene

5. Analyse

Dataanalyse er en prosess hvor forskeren får mening ut av sine data. Ifølge Postholm (2010) er forskeren, enten han eller hun velger den ene eller andre metoden for dette arbeidet, det viktigste analyseredskapet selv. Postholm (2010) viser til Stake (1995) som poengterer at metodebøker presenterer eksempler, ikke oppskrifter. Han sier videre at hver enkelt forsker trenger grundig erfaring og refleksjon for å finne de analyseformene som passer han eller henne, og at analyse dermed trenger erfaring (Postholm, 2010:105,106). I min studie med et psykologisk - fenomenologisk perspektiv prøver jeg å klarlegge meningen, strukturen og essensen av det erfarte. I foregående empiri kapittel har jeg foretatt en første grads analyse av dataene som er samlet inn, dvs redusert materialet til enheter som gjør materialet håndterlig. Her har jeg bestrebet meg på å beskrive viktig informasjon nært opp til det informantene har fortalt. Jeg har prøvd å få tak på det interne samtidig som jeg har sett på det utenfra. Dette nivået i analysen kalles 1. grads fortolkning og er emperistyrte analyse uten å tekke inn teoriperspektivet (Fangen, 2010). Neste steget i analysen av materialet er å se om empirien kan gi meg svar på forskningsspørsmålene mine. Da vil jeg koble til en større historie og sette informasjonen inn i en større forståelsesramme. Jeg nærmer meg da det Fangen (2010:247) greier ut om ”tykke beskrivelser” som betyr å fortolke i kontekst og å koble til mulige større fortellinger.

5.1 Forskningsspørsmål:

5.1.1 Hvordan opplever de samarbeidende parter at samskapningen dem imellom fungerer?

Alle informantene har mange aktører de samskaper med. De samarbeider om saker i egen organisasjon og med andre aktører som har samme målgruppe. Relasjonene til aktørene som de skal samskape med har veldig mye å si, og nettverksbygging er viktig. Nettverk kan være løsningen på samskaping der partene er gjensidig avhengig av hverandre jrf. figur 2.3: Modell for samskaping. Amdam påpeker : «Fordelane med styringsnettverk og partnerskap er særleg knytte til gjensidig avhengigheit mellom ulike aktørar, felles ansvar og potensiale for auka ressursallokering og synergieffektar» Amdam (2011:67). Videre hevder Amdam at en må være klar over utfordringer og dilemma knyttet til disse konstellasjonene. Sektorrammer, forutsetninger deltagerne stiller med, respekt og evne til å akseptere ulikheter. I NAV – veilederforsøket som er belyst tidligere i oppgaven, demmet partene opp for disse utfordringene med å ha en lang periode med samarbeids planlegging, rollesetting av oppgaver før skolen åpnet for veiledning ut mot elevene. Dette viste seg å være et bra grep. Kun små

justeringer har måttet til i samarbeidet i etterkant. I motsatt fall kan man gå inn i en forsvarssituasjon som tar lang tid å normalisere.

Noen av informantene sitter i en dobbeltrolle fordi de til daglig har samlokalisert kontorsted med opptil fire andre aktører. Da har de nære kolleger på det daglige kontorstedet og nære kollegaer på kontorstedet til organisasjonen de er ansatt i. Informantene som sitter samlokalisert i store deler av arbeidsdagen sin, sier dette er det som skal til for å få til god samskaping. Alle informantene oppgir til svar at det er klart lettere å samskape med noen aktører enn andre. Det er forskjellige grunner til at dette skjer, og informantene oppgir at regelverkene i sektorene kan være noe av det som gjør det vanskeligere å samskape. En av informantene sier at det kan være vanskelig å samskape fordi en aktør kan ha ansatte på samme kontor som har forskjellige måter å forholde seg til regler på, da blir det personavhengig om samskapingen blir god. En informant sier:

«Tilbakemelding fra brukere og samarbeidsparter sier at det er vanskelig å forholde seg til den store forskjellen i behandlingen fra den enkelte NAV personen»

Amdam (2015:193) peker nettopp på denne utfordringen når det gjelder NAV, som er en organisasjon som er slått sammen av trygdedelen og arbeidsdelen i gamle Aetat. Da vil ansatte fra flere «styringsformer» være blandet på et kontor. De NAV ansatte har da forskjellige måter å løse saker på, som de har tatt med seg fra den opprinnelige organisasjonen og bakgrunnen de har.

I følge Amdam (2011:68,69) er det en fordel at partene er gjensidig avhengig av hverandre, noe disse aktørene kanskje er, for å nå målsettingen om bedre gjennomføring i VGO. Utfordringen kan da være nettopp det informantene opplyser; territorielle avgrensninger, forutsetninger aktørene stiller med, evnen til å akseptere ulikheter og mulige interessekonflikter. Tillit blir et stikkord som også figur 2.3: Modell for samskaping viser til. Jeg vil komme tilbake med utvidet analyse rundt tillitsspørsmålet og New Public Management (NPM) senere i kapittelet.

En informant sier det kan være vanskelig å samskape fordi det er så mange aktører inne i en og samme sak, spesielt om aktørene ikke ser sitt ansvar i dette arbeidet. Informanten opplever at skolen ikke følger opp godt nok fravær og sosialt utilpasshet. Han sier:

«Problemet er at vi ikke er tidlig nok inne, den onde sirkelen starter allerede i barnehagen, foreldre lar gjerne barnet være hjemme med magevondt i stedet for virkelig gå inn i situasjonen sammen med skolen»

En av informantene sier at det ikke er nødvendig å ha alle aktørene samlokalisert, men at det må være god kommunikasjon mellom aktørene, slik at det blir lett å ta kontakt om man trenger hjelp. Han sier: «Det er viktig med god relasjon mellom de som er utenfor skolen og de som jobber inne i skolen til daglig for god samskaping. Det betyr ikke at alt andrelinje aktørene vet må kommuniseres til de i første linjen, men det hjelper med litt informasjon.» Som en av informantene sier, det kan bli mange aktører inne i en samskappingsak. For å unngå dette kan en muligens lage gode system for kontakt med aktører som ikke har en naturlig plass i for eksempel skolen.

Ved å ta utgangspunkt i regelverk for aktørene som har ansvar for målgruppen er det lett å se at ansvaret kan pulveriseres. Ansvaret er nedfelt i lovteksten, men alle aktørene har mye likelydende ansvar og det kan være det som gjør det vanskelig for den enkelte å ta tak, da ansvarsforskyvning ofte blir løsningen. I følge Solumsmoen (Bakli & Solumsmoen, 2014:25) bør særlover harmoniseres slik at etater som jobber med samme problem for samme målgruppe ikke møter hinder i samskapingssituasjonen. Koordinering på dette området er vel nødvendig? 0-24 programmet er kanskje regjeringens satsing som skal være med på å løse denne utfordringen.

Alle informantene påpeker at gode relasjoner til partene de skal samskape med er veldig viktig. Gode arbeidsforhold på kontorstedet har mye å si for om samskapingen blir en god opplevelse, og gjør at aktørene strekker seg langt, for å imøtekomme de andre partene i en samskappingsak. En informant sier at gode relasjoner kan føre med seg at han lover mer enn han har rammer til å gjøre for å få til gode løsninger sammen med aktørene. Noe som kan føre til grenseovergrep i samskapingen. Er det dette som skal til for å sette i verk nye prosesser og dermed skape en vellykket sosial innovasjon? Informantene opplyser at forankring i ledelsen er viktig for å få til samskaping, det gir trygg rammer for det daglige arbeidet. Når så mange aktører er inne i en samskapingssituasjon kan det være krevende for ledelsen å se nytten av arbeidet for sin organisasjon. New public management (NPM) styringsformen legger opp til målstyring og registrering av utførte arbeidsoppgaver for den enkelte aktør. Hvem skal da ha æren for at en samskapingssak løses? Dette legger ikke til rette for samskaping samtidig, noe som er svært viktig for å få til gode løsninger. En av informantene sier at «en kan lage så gode systemer man vil, men vi må treffe hverandre for å få til gode ting». En av informantene sier at han samarbeider godt med skolen. Han sier: «Samarbeider veldig godt med skolen! Overrasket over hvor mye godt arbeid skolen gjør for

elevene som har utfordringer!». Dette svaret viser hvor viktig det er med gjensidig forståelse og kompetanse om hverandres sektorer. Han jobber i en annen sektor enn skolen og har visst lite om hva som har foregått før han tar over eleven, etter at han/hun har sluttet på skolen. Da har det gjerne gått 3 måneder før han kommer skikkelig i gang med arbeidet. Denne informanten sitter samlokalisert med skole nå og har fått en ny måte å jobbe på som har økt kvaliteten på arbeidet mye.

0-24- satsingen imøtekommer denne utfordringen ved at 5 sektorer har gått sammen på departementsnivå for å se på løsninger der samskaping av tjenester for barn og unge i målgruppen er i fokus. Denne satsingen har gitt sektorenes direktorater oppdrag innenfor fokusområdet. Direktoratene utarbeider felles oppdragsbrev til alle Fylkesmenn i landet. Fylkesmennene igjen skal løse dette oppdraget i sine fylker med å gi oppdrag til aktørene som er involvert i barn og unge i sitt fylke. Alle informantene sier som en oppsummering at de aktørene de er nærmest, har de samskapt med over lang tid, og da har de bygget opp en god relasjon som gjør at de «spiller med samme drakt». Samarbeidsformen informantene i denne oppgaven har, kan betegnes som nettverksorganisasjon. Medlemmene i denne type organisasjon er sammen fordi de ønsker synergieffekten som ligger i samarbeidet mellom aktørene. Da blir forankringer i ledelsen hos aktørene en avgjørende faktor for god tilrettelegging av samskappingsarbeidet hos førstelinje aktørene.

5.1.2 Hvilke organisatoriske løsninger er brukt for å realisere samskaping og tjenestene?

Alle informantene har egne kontor plasser som er faste. Samtidig har de kontor/møteplasser de er noen dager/timer i uka. Førstelinjen mot målgruppen er mye ute i felten også. Lederne er mer fast på kontorstedet sitt, men har mye møtevirksomhet for å ivareta sektorens arbeidsoppgaver opp mot andre sektorer. Informantene jobber alle innenfor offentlige sektorer som har nokså lik oppbygging organisasjonsmessig, men informantene er underlagt forskjellige offentlige styringsformer, noe som kan føre til utfordringer i samskapingen. I teorikapittelet viser jeg til oversikten over styringsformene. Disse tre styringsformene utelukker ikke hverandre, men over tid har samfunnet beveget seg fra den ene til den andre formen. I offentlig sektor har disse formene eksistert side ved side. Dette speiler kanskje det informantene sier om utfordringer rundt regelverk, og spesielt at NAV er en aktør som kan være utfordrende, da den enkelte NAV – tilsatte på et NAV kontor håndterer regelverk forskjellig? Er det noe vi ikke skjønner og ikke får helt til? Skal vi blande alle virkemidlene for å løse utfordringene? Kanskje vi må jobbe langs begge aksene – horisontalt (med andre hjelpere) og vertikalt (med den det gjelder - den unge) for å løse komplekse utfordringer. 0-24 samarbeidet fokuserer på prosessmål som er knyttet til gjennomføring av tiltak og systematikk

i samarbeidet og ser på regelverkkonflikter, samordning av tilskuddsforvaltning mm. (Kunnskapsdepartementet, 2016). Dette griper direkte inn i utfordringene informantene mine viser til. Dette er en ønsket fokusering fra operative aktører til myndighetene, på utfordringer informantene står i til daglig. Et større innovasjonsfokus.

Alle informantene opplever rammene som overkommelige, de må selvsagt prioritere for å sy sammen en fornuftig arbeidsuke/år. En informant sier:

«Behovet for å hjelpe folk er nesten ubegrenset, så ressurser til personale kan pøses på ubegrenset, men vi må prøve å gjøre det beste ut av rammene»

Leder av sekretariatet for 0-24-samarbeidet Birgit Leirvik (Utdanningsdirektoratet), uttalte på en nettverkssamling for NAV- veileder i videregående skole, 27.4.2017, at årsaksforholdene knyttet til frafall ofte kan være sammensatte, komplekse og kumulative. For å kunne hjelpe den enkelte med denne typen utfordringer må ofte flere ulike tiltak, tjenester og sektorer spille på lag. Her må det brukes samordnet innsats. Tiltak og tjenester må virke sammen, men dette samspillet svikter ofte. Videre sier hun at bedre samordnet innsats ofte gir mer effektiv virkemiddelbruk.

Informantenes uttalelser om at de ser rammene som overkommelige ser ut til å stemme med det myndighetene også ser. Vi må se på måten felles ressurser blir brukt. Ressursene ligger der, men vi forvalter dem på en lite effektiv måte. Figur 2.4, The three C's er en modell som gir et bilde av hvordan vi kan få til den rette samarbeidsformen. Den beskriver både strukturelle kjennetegn og relasjonelle kjennetegn opp mot hvor stramt samarbeidet er koblet. Disse samarbeidsstrukturene vil igjen gi aktørene det handlingsrommet de trenger for å få til gode løsninger.

Regelverket er begrensende, men arbeidsdagene til informantene styres i stor grad av dem selv. En informant sier at rammene er overkommelige på grunn av god dialog med lederen. Arbeidsmiljøet på arbeidsplassen har mye å si for samskapingen. Informantene som er ledere hevder at de bruker mye tid på å finne faktorer som er dårlig for miljøet og bra for miljøet, og at det er et kollektivt ansvar. Han sier:

«Gode ansettelse er nøkkelen til et godt arbeidsmiljø. Det er krevende å sette sammen gode medarbeidere og mye er personavhengig» Ledere som har en tydelig holdning til samarbeidsbehovet i sektorene, har vel bedre utgangspunkt for å knytte til seg medarbeidere med de rette holdningene? I Strand (2007) drøfter forfatteren om ledelse har stor virkning. Strand hevder at ledelse som faktisk organisasjonsmessig virkning har fått forholdsvis liten oppmerksomhet i studier om ledelse. Det synes som om mye av den organisasjonsteoretiske forskningen har tatt det selvfølgelig at ledere ikke gjør en forskjell og ikke er særlig

interessante forskningsobjekter (Strand, 2007:110,111). Mine informanter bekrefter det motsatte! Gode relasjoner til ledelsen skaper rom for organisasjonsutvikling. Strand (2007) kommer også frem i sin drøfting at argumentasjonen kan snus:

«Det er rom for betydelig ledelsespåvirkning i organisasjoner. Personlige egenskaper hos ledere, som psykiske dimensjoner, kjønn, alder, utdanning eller bestemte atferder, kan være av betydning for organisasjonens resultat» (Strand, 2007:111, 112).

Videre hevder Strand (2007) at betingelser for å utøve lederrollen varierer mellom offentlig og privat sektor, mellom bransjer og mellom store og små virksomheter. De må forstås i sammenhengen med de organisasjonsformene, sektorene og kulturen ledere er satt inn i. I offentlig sektor bør vi se på samfunnsnyten av felles ressurser og legge til rette for en samordnet innsats. Dette krever kanskje et samordnet styresett fra myndighetene? Vi bør kanskje se på flere faktorer for samordnet effektiv virkemiddelbruk? På faktoren ledelse?

Teamarbeid er en god måte å organisere seg på, der alle aktørene har god og relevant utdanning. En av informantene jobber i team, dette sier han er en veldig god måte å jobbe på, det gjør samskapingen lettere å få til. The three C's viser til «the right mix». Teamarbeid som for eksempel OT i Møre og Romsdal har etablert, er preget av strukturelle og relasjonelle kjennetegn som ligger innenfor kategorien integrert samarbeid (Collaboration). Dette lot seg enkelt gjøre fordi de tilhører samme organisasjon. Et annet eksempel er NAV –veileder i VGS. Her er det to aktører som har etablert et samarbeid. Dette er noe mer komplisert, men nettopp en god lederforankring og organisatoriske grep, som oppdrag fra nasjonalt hold, muliggjør denne koblingen. Miksen her ligger innenfor samhandlingrammen (Coordination), som blant annet inneholder felles planer/programmer, men autonome mål (Schafft & Mamelund, 2016). Jeg vil komme tilbake til forsøket med NAV – veileder i VGS, i analysen av forskningsspørsmålet om hva som fremmer og hemmer samskaping.

En av informantene er veldig fornøyd med organiseringen fordi han sitter samlokalisert med flere andre aktører som har samme målgruppe. Da kan de samhandle og få til gode samskapinger for ungdommen samtidig. Hans ledelse har god dialog med ledelsen der han er samlokalisert, og det gjør hans arbeidsdag god! Tid er en ressurs alle informantene sier er en knapphet. En av informantene sier:

«Det er mange unge som trenger hjelp, og de tar kontakt. Da er det vondt å måtte avvise dem eller ikke ha god nok tid, tid er viktig for å skape gode relasjoner til de unge også».

En av informantene som er leder sier at «Behovet for å hjelpe folk er nærmest ubegrenset, så ressurser til personale kan pøses på ubegrenset, men de prøver å gjøre det beste ut av de

rammene de har». Dette krysspreset fra overordnet ledelse, gjeldene lover og regler, og relasjonene mellom nivå i hjelpesituasjonen påpeker Libsky (2010) som utfordringer i rollen som han kaller «Bakkebyråkrater» Utfordringen med tidsbruk til å hjelpe de unge synes stor og blir ekstra viktig med tanke på å få til gode løsninger. Flere av informantene har satt TID som en av de ressursene som er særst viktig å få mer av. Hjelp fra ledelsen til å prioritere kan legitimere tidsbruken og være til hjelp for 1. linjetjenesten.

Informantene mener å se bedringer i organisasjonen sin som gjør at samskaping blir mulig, men at myndighetene har mye å gå på for å legge til rette for enda bedre samskaping, både når det gjelder hva som skal fokuseres på og ressurser satt inn på riktig sted og tid. Er vi på vei bort fra fokuset NPM og inn mot Ny offentlig forvaltning? I Dagens Næringsliv tirsdag 28.

Februar 2017 kan vi lese om at svenskene forkaster NPM og vil gjennomføre en «tillitsreform» i offentlig sektor. Norge bør gjøre det samme mener artikkelforfatterne professor Bård Kuvaas ved BI handelshøyskolen, Tron Kleivane partner i Great Place to Work Norge og Bård Mossin Olesen tidligere divisjonsdirektør for administrasjonen i Helsedirektoratet. En av begrunnelsene for at Norge burde forkaste reformen er at den tilsynelatende gir bedre styring, mens det tydelig har perverterte effekter på målsettingen om bedre produktivitet og effektivitet (Kleivane, Kuvaas og Olesen, M., 2017, s.3)

Artikkelen forteller videre at de som arbeider med å få til gode løsninger for barn og unge på førstelinje nivå må de oppleve at det gis rom for frihet, uavhengighet og utøvelse av skjønn når de jobber for å oppnå sine mål. Artikkelforfatterne fokuserer også på ledelsesperspektivet og hevder at

«Fra et ledelsesfaglig ståsted innebærer tillitsbasert styring at man sørger for at ledere og medarbeidere forstår formålet med de politiske retningslinjer og prioriteringer og deretter tar sjansen på å stole på lederne og medarbeidernes kompetanse og motivasjon til å gjøre en best mulig jobb»

Det synes som at informantene mine mener noe av det samme som artikkelforfatterne. De trenger nettopp tid, tillit og forankring fra lederne for å gjøre en god samskappingsjobb. Samtidig er informantene svært klar over den viktige dokumenteringen for at arbeidet skal holde kvalitet. Og kan ikke tillit, utøving av skjønn og frihet gi informantene nettopp motivasjon til å gjøre en god jobb? Det kan kanskje frigi mer verdifull tid til brukeren og faglig oppdatering i stedet for bruk av tid og energi til å jobbe mot et rigid og trangt system? Flere av informantene ønsket nettopp dette. Som en av informantene sa:

” Tid til å holde seg oppdatert på fagfeltet er viktig og nødvendig”

5.1.3. Hva har hemmet eller fremmet samskapingen mellom partene?

For alle informantene er fremming av samskaping at de gjør ting sammen samtidig. Dette lar seg gjøre om relasjonene er gode og alle partene ser nytteverdien av samarbeidet. En informant sier at de må heve blikket og tenke på hva samskapingen betyr på sikt. Han fortsetter med at:

«Hemmere er klart at kommunale, fylkeskommunale, private og statlige aktører har forskjellige styringssignaler».

Festtaler er hemmere, store visjoner som ikke lar seg omsette i handlinger på operativt nivå har ingen verdi. Måleparametere som dreier seg om sektorens egne resultater fordrer ikke til samskaping, heller motsatt. En informant sier:

«Vi blir målt på reelle ting, ikke på samfunnsoppdrag der alle har en liten bit av ansvaret, isolerte sektor mål kan bli så viktig for oss at vi glemmer helheten»

Å ha felles forståelse for samfunnsmandatet gjør at vi samskaper bedre, og det er fremmende. Samlokalisering er det som fremmer samskapingen sier flere av informantene. Det at aktørene har faste møtepunkt og at det er kort vei til samtale om utfordringer er virkelige fremmere for å få til ting. Da kan de samhandle samtidig! At ledelsen er med og godt forankret i samskappingsarbeidet er også en fremmer. Lederne kan være med å fremme dette arbeidet ved å ha gode samskappingsmøter med hverandre på tvers av profesjon. Gode arbeidsforhold som gjør at medarbeiderne vil stå i jobb lenge og opparbeider seg god kompetanse og nettverk er fremmende for samskapingen. Det gir trygghet i samskapingssituasjonen. Som en av informantene sier:

«Når en er trygg på hverandre kan de diskutere saker på en helt annen måte, enn når ulike ansatte møter hver gang».

Fremmere er at etablerte aktører blir brukt i satsinger fra nasjonale hold. Det å styrke godt etablerte aktører i stedet for å skape nye roller for hvert prosjekt er viktig. Da bygges det på gode erfaringer og kompetanse. Forskjellig tolking av regler er direkte hemmere av samskapingen. En av informantene sier:

«Det er en pedagogisk «nøtt» å få alle aktører til å se hvordan små justeringer rundt en elev, kan være det som er veien til suksess og spare eleven og samfunnet for store kostnader, både menneskelig og i kroner og ører».

Faglige interessekonflikter, rent faglig integritet og profesjonskonflikt er hemmende. Det samme er ikke å ha respekt for andre instansers arbeid.

For å imøtekomme disse konfliktene kan en jobbe ut fra Figur 1.1, som viser nivåene i en samskapingssituasjon. Aktørene som er omtalt i denne oppgaven jobber på forskjellige nivå i

systemet. De tre som er ledere jobber i gradene mot det ytre i sirkelen, mens førstelinjen jobber i den indre sirkelen. Alle nivåene er like viktig, men uten forankring og legitimering som det blir lagt til rette for i den ytre sirkelen, blir det vanskelig å samordne arbeidet i den indre. De er gjensidig avhengig av hverandre for å få til endring i adferden og samskape på tvers av sektorene.

Som en av informantene sier: «Man må ikke hegne om sine egne oppgaver slik at man står i veien for andre sine og felles mål».

Forståelse for hvordan andre aktører jobber er avgjørende for samskapingen. Taushetsplikten kan være en hemmer, men det må være forståelse for at aktørene må forholde seg til denne. På en nettverkssamling for NAV – veiledere i videregående skole 27.4.2017 fikk vi råd fra 4 unge fra Forandringsfabrikken angående bruk av taushetsplikten. Forandringsfabrikken er en stiftelse med ideelt formål som i hovedsak drives av inntekter til prosjekter fra det private og offentlige. Forandringsfabrikken presenterer kunnskap og erfaringer fra barn og unge, gjennom foredrag, rådgiving og kurs. De kaller seg «proffer» fordi de har viktig kunnskap om hvordan hjelpesystemer og skoler fungerer (Forandringsfabrikken). Et viktig budskap var at hjelperne ikke måtte ringe hjem til foreldrene uten å ha fått samtykke fra de unge. Dette kunne skape store utfordringer i tillegg til allerede etablerte vanskeligheter. De viste til saker der hjelpere ikke har overholdt reglene og hvor fatalt dette kunne gå. Et annet råd var at elever ikke ville at for eksempel kontaktlæreren skulle vite «alt», da ble det vanskelig å fokusere på fag i timene. Eleven hadde da følelsen av at kontaktlærer tenkte utfordringer rundt eleven, og det blir ikke en naturlig relasjon. Dette er viktige råd å ta med seg i samarbeidet rundt en elev. Lover og regler regulerer taushetsplikten, men samtykkeskjema kan løse denne utfordringen med informasjonsflyt. Det virker som om taushetsplikten kan være veldig hemmende for enkelte aktører, men som informantene sier, kan enkle grep gjøre dette arbeidet sømløst. Felles treffpunkt gjør at de kan lære mer av hverandre og dermed få større forståelse for andre fagfelt. Det å vite hva andre gjør er klart fremmede for samskapingen.

Alle informantene, også de som ikke sitter samlokalisert er enig i at det er fremmede å løse saker der mange er inne samtidig, om siktemålet er å få til ting sammen.

Informantene oppgir mange gode argumenter for hva som fremmer og hemmer samskapingen. En felles forståelse av dette synes å være at de må lære av hverandre, forstå hverandres fagfelt for å endre, fornye eller gjøre ting på en bedre måte. I følge Amdam (2015) var Joseph Schumpeter en pioner blant innovasjonsteoretikerne. ”Ein viktig lærdom fra Schumpeter si tilnærming er at ein kan innovere ved å kombinere allereie kjende løysingar

eller ressursar, der det nyskapande er å kombinere ressursane på nye måtar” (Amdam, 2015:13).

Grødem (2014) viser til Johan P. Olsen som hevder at «ønsket om innovasjon gjenspeiler et gap mellom prestasjonsnivå og ambisjonsnivå – mellom hvor man er og hvor man ønsker man var (Olsen, 2004) i Grødem, (2014). Videre sier Grødem (2014) at klassiske forståelser av innovasjon beskriver prosessen som problemdrevet. Innovasjoner oppstår om man identifiserer et problem, grubler over problemet og kommer opp med en løsning som er bedre enn man hadde fra før. I praksis er det ofte ikke slik det foregår hevder Grødem (2014). Spesielt ikke i offentlige etater, fordi etatene har ulike rutiner, preferanser og tradisjoner. Dette gir utfordringer som informantene mine peker på i denne oppgaven. Om den klassiske modellen er et bilde på innovasjon, kreves det at organisasjonen har tydelige mål og preferanser, avklarte rutiner og arbeidsmåter og en avgrenset personkrets som skal jobbe med utfordringen. 0-24-satsingen griper inn i denne utfordringen og ser på hvordan sektorene kan løse felles utfordringer og fremme felles tiltak og strategier for bedre oppfølging av utsatte barn og unge.

Drivkreftene for innovasjon kan ifølge Amdam (2015:19) være både interne og eksterne. Krav fra omverden blir som oftest initiert fra toppledelsen, slik som NAV –veileder forsøket, der utfordringen er at så mange elever ikke klarer å stå i utdanningen sin uten hjelp fra NAV. Videre kan opplevde irritasjonsmoment eller utfordringer som en ikke finner løsninger på, fordi en har kjørt seg fast, føre til nytenking. Da kan det være effektivt å oversette utfordringen til et innovasjonsspørsmål (Grødem, 2014:47). Informantene i denne oppgaven er offentlige medarbeidere og jobber innenfor hjelpetjenestene til brukeren i Norge. Disse er som Amdam (2015:19) påpeker ildsjeler, som gjerne vil være med å sette dagsorden. Dette bør lederne være obs på for å fange opp slike ambisjoner, da dette er godt grunnlag for innovasjon i organisasjonen. Tilfeldigheter kan være igangsettere for innovasjon. I UNG tiltaket er en slik innovasjon der aktører utenfor utdanningssystemet tilbød tjenester for å løse utfordringen med unge som sluttet på skolen. Samarbeidet rundt iverksetting av denne modellen er et klassisk eksempel på slik innovasjon (Amdam, 2015:14).

European Union (2013) har listet opp noen hemmere og fremmere av innovasjon i offentlig sektor:

Hemmere:

- Ressursmangel når det gjelder penger og personer
- Manglende regulerende verktøy/politikk
- Manglende støtte og stimulans til medarbeiderne fra ledelsen

(European Union, 2013)

Svarene fra informantene er like EU sine punkt, de legger vekt på at ekstra hender og tid er viktigst. Datamaterialet viser også et behov for regulerende politikk, der spesielt NAV blir lyssatt som en aktør som utfører tjenesten med for stort sprik i samme organisasjon. Flere av informantene sier at ledelsen er imøtekommende, men at det er mye å gå på for enkelte aktører. Kanskje å se helheten i samskapingssaker er manglende evne/vilje hos enkelte aktørers ledere?

Fremmere:

- Store nasjonale institusjoner er innovasjonsledende
- Statlige sentrale institusjoner er like innovative som uavhengige desentraliserte institusjoner
- Introdusering av nye lover og regelverk, reformer (mest innovasjonsdrivende)
- Deretter budsjettkutt

(European Union, 2013).

Datamaterialet mitt viser også at disse punktene er viktige fremmere. Nedenfor viser jeg til at disse fremmerne skaper gode løsninger. NAV – veilederen i VGS er en nasjonal satsing, Arbeids og velferdsdirektoratet initierte forsøket som et ledd av utviklingsarbeidet i Ny GIV oppfølgingsprosjektet. NAV som aktør var i dette prosjektet en sidestilt partner med fylkeskommunen v/OT. På bakgrunn av dette samarbeidet ble NAV- veilederen i VGO en nasjonal satsing. Informantene som er berørt av dette forsøket i Møre og Romsdal fylkeskommune er veldig fornøyd med kvalitetsøkningen samarbeidet mellom NAV og skole har ført til.

Satsing på utviklingsarbeid i Ny GIV Oppfølgingsprosjektet har ført til vellykkede innovasjoner i fylkeskommunene. Møre og Romsdal fylkeskommune har implementert nye prosesser rundt elevene som sliter og tiltak for de som dropper ut, blant annet i samarbeid med eksterne aktører som Arbeids og inkluderingsbedrifter.

Videre i Ny GIV Oppfølgingsprosjektet har forskriften til Opplæringslova § 3-6 kapittel 13 blitt endret, for at oppgavene til OT skal konkretiseres enda mer for god oppfølging av ungdom utenfor arbeid og opplæring. Dette har ført til at det nå nesten ikke er ukjente ungdommer for OT. Da Ny GIV Oppfølgingsprosjektet startet var det ca. 10 000 ukjente

ungdommer med rett til VGS som ikke var i opplæring eller skole i Norge! Og utviklingen fortsetter, selv om det nå ikke tilføres friske midler gjennom Kunnskapsdepartementet. Prosjektet la vekt på bærekraftige strukturer som skulle bestå, etter at prosjektet var over. Dette er vellykket.

5.1.4 Hvordan er brukermedvirkningen ivaretatt?

Ifølge Grødem (2014) kan brukerens rolle ses på som et spesialtilfelle. Brukerne er de tjenestene utvikles for, de som mottar tjenestene. De blir da i en særstilling når det gjelder å utvikle tjenestene og ha innflytelse i hva de skal innebære (Grødem, 2014:63). Videre sier Grødem (2014) at brukermedvirkning kan foregå på to nivåer; relasjon til hver enkelt bruker og på systemnivå. I relasjonen til hver enkelt bruker gis stemmen til brukeren medvirkning i å utvikle for eksempel en individuell plan. På systemnivå er det typisk for eksempel der brukeren er funksjonshemmet, at brukerrepresentanter gis en stemme i beslutningsprosesser. Systemet i den enkelte organisasjonen er ifølge informantene det som ivaretar brukermedvirkningen. Enkelte aktører synes det er vanskelig å ta vare på brukeren når for eksempel foreldre blir involvert i saker der de unge er over 18 år. Da kan det være greit å følge et system som har en konkret fremgangsmåte, slik at foreldre som har for store ambisjoner for sine barn får konkrete tilbakemeldinger på hva aktøren kan bidra med. En informant sier : « Mange foreldre er veldig geskjeftige på sine unges vegne. Det er ikke lett å informere brukerne på grunn av dette». Videre sier han: «Å starte der de unge har motivasjon er et godt utgangspunkt, og da må de unge snakkes med, ikke om!». Det er ikke lett å få de unge i tale om foreldrene ikke lar dem slippe til. Foreldrerollen bør nok vurderes inn som en samhandlingsaktør? Inn i samhandlingsperspektivet for hvordan vi skal samskape for at de unge skal klare å gjennomføre opplæringen sin? Ungdommen bør ikke objektiveres. Dette er gjentatt fra alle informantene. Stemmen til de unge er veldig viktig for å få til gode løsninger. Stor sett blir de unge kallt inn til et møte der de er med på å løse utfordringene sammen med de aktørene som kan være til hjelp i den enkelte situasjonen. Da blir som oftest en oppfølgingplan skrevet der alle partene får sine oppgaver som skal hjelpe til å løse saken. Samtykkeerklæringer er hyppig brukt for at aktørene skal kunne orientere hverandre og samskape til de unges beste. Dette er som oftest greit om de unge blir informert godt om hvordan en sak med mange sider må løses. Informantene bruker ofte en sjekklister som ivaretar brukermedvirkningen. Det er viktig at de unge får det de har rett på og at aktørene vet hvilke plikter de har i arbeidet sitt inn mot de

unge. En aktør mener de ikke er god nok på brukervedvirkning og ønsker å gjøre tiltak som nevnt ovenfor for å bedre dette. Alle informantene sier de ikke har et konkret system på tilbakemelding etter at en sak er lukket fra deres side, men de prøver å holde partene orientert muntlig etter forespørsel. Der de er samlokalisert blir sakene tatt opp i ressursteam etc. som orientingssak. En regel som alle ser ut til å følge er at ingen slipper stafettpinnen før noen andre har tatt den. Det kan forekomme glipper, det ser de er veldig uheldig for den det gjelder. De videregående skolene i Møre og Romsdal fylkeskommune har implementert et system som skal ivareta eleven fra han/hun kommer inn i VGS og til eleven er ferdig med utdanningen sin eller at andre aktører ivaretar interessene til eleven om han/hun slutter i VGO. Denne rutinen kalles «Rutinar ved fare for avbrot» (Møre og Romsdal fylkeskommune). Dette har gjort at fylkeskommunen som ansvarlig aktør i VGO har god kontroll på elevens vei gjennom utdanningen sin. NAV som aktør er også nevnt i dette dokumentet fordi de har en samarbeidsavtale med FK på flere nivå. I Avklaringsmøtet som er et av nivåene i rutinebeskrivelsen, er NAV invitert inn om det er formålstjenlig for eleven i den videre individuelle oppfølgingsplanen. NAV har også et system som førstelinjen må følge i tjenesteutførelsen til brukeren. En utfordring er at det er mange aktører inne i en sak rundt en bruker. Der er informantene omforent i at samlokalisering er en nøkkel til løsning, oppfølging og tilbakemelding til involverte parter. Dette gjøres da både muntlig og skriftlig. Grødem (2014) viser til at innovasjonslitteraturen har mange bidrag til brukerdreven innovasjon, men koblingene til denne litteraturen, og litteraturen om brukervedvirkning i sosialt arbeid som denne oppgaven dreier seg om, er svak. Videre hevder Grødem (2014) at en viktig grunn til dette er at i innovasjonsstudier kan brukerne være alle som kan tenke seg å kjøpe et produkt eller en tjeneste, mens i sosialt arbeid defineres brukere snevrere, som mottakere av bestemte tjenester. (Grødem, 2014:63). Informantene i denne oppgaven ser også ut til å mangle gode «oppskrifter» når det kommer til brukervedvirkning som innovasjonsdrivere, selv om brukervedvirkning har vært et nøkkelord i utvikling av sosiale tjenester de siste tiår hevder Grødem (2014). Mulig spredning av «best practice» er et forsømt område som må lyssettes mer nasjonalt, for å etablere gode metoder for brukervedvirkning i tjenesteutviklingen?

5.1.5 I hvilken grad mener partene at samskapningen mellom dem har ført til bedre tjenestetilbud for brukeren?

Informantene har ikke noen eksakt dokumentasjon på dette, utenom de vanlige statistikkene og rapportene som utarbeides i organisasjonen de arbeider i. Disse dokumentene er for

eksempel gjennomføringsstatistikker ved VGS, rapporter om målgrupper i NAV, sakspapirer i helse og PPT. Men sammen med deres subjektive mening om dette og dokumentasjon, ser de at samskaping virker på individnivå. Å samskape med flere enn én aktør i gangen, kan noen ganger gå utover effektiviteten, mens i neste omgang være det som skal til for at saken blir løst og produksjonen og kvaliteten går opp på sikt.

Det er lett for at samskapingen blir fragmentert om det er for mange aktører inne i bildet. Da må det være gode system på ansvarsfordeling slik at hjelpen ikke glipper. I Møre og Romsdal fylkeskommune har som tidligere nevnt NAV og FK på utdanningsområdet samarbeidsavtaler for å ivareta systemet rundt brukeren som er i VGO alder (15-21år). Denne avtalen er en overordnet avtale som har flere underavtaler blant annet for lærekandidater og unge som ikke er i arbeid eller opplæring. Disse avtalene signeres av Fylkesutdanningssjef og Fylkesdirektør i NAV. Alle NAV kontor og OT- rådgiver i en kommune har laget lokale samarbeidsavtaler basert på disse. Dette klargjør grensene for arbeidsområdet til den enkelte aktør, noe som letter utfordringene i samarbeidet, da alle kommuner har forskjellige tiltak for brukeren. Men det kan også gjøre samskapingen vanskeligere, da NAV kontorene forholder seg forskjellig til mål og disponeringsbrev, og regler fra kommune til kommune, noe som informantene har påpekt. En informant mener at gevinsten med å samskape, når det gjelder mer enn to parter, ser ut til å være liten. Samskapingen må være målrettet slik at de ikke har ulike mål for brukeren, da dette kan komplisere saken. Kan løsningen da være at en aktør i samarbeid med partene svarer ut tjenester fra flere aktører? Flere informanter sier at samlokaliseringen de sitter i gjør at samskapingen blir både mer produktiv, effektiv og får økt kvalitet! Da slipper aktørene å ta bestemmelser som i etterkant ikke lar seg gjøre, fordi de ikke har vært drøftet med de andre aktørene som må være involvert. Lokalt skapes det gode løsninger, kunne disse løsningene blitt gode forankrede rutiner? Innovasjoner som kunne bli spredd systematisk, på fylkesnivå, regionsnivå og nasjonalt nivå? Amdam (2015) viser til Joseph Schumpeter som en av pionerene blant innovasjonsteoretikerne. Schumpeter definerte innovasjon som: «newcombinationofexistingresources». Videre hevder Amdam (2015) at:

«Innovasjon vil seie endring eller fornying gjennom nye eller bedre måtar å gjere ting på. Scumpeter skilde mellom fem former for innovasjon: (1) nye produkt, (2) nye produksjonsmåtar, (3) nye leverandørar, (4) etablering i nye markadar, (5) nye måtar å organisere verksemder eller næringar på» (Amdam, 2015:12).

I det systematiske arbeidet mot målgruppen i denne oppgaven ligger innovasjonsformen i å utnytte oppfinnelsen av de gode løsningene som kommer frem i et vellykket

samskappingsprosjekt. NAV – veileder i VGS kan ikke vise til de store effektene i eksakte måltall pr.dato, men samhandlingen mellom aktørene viser til veldig gode resultat, i hvert fall i Møre og Romsdal. I følge Amdam (2015) er ikke en oppfinning en innovasjon, men å utnytte oppfinningen på en vellykket måte i praksis er innovasjon.

Om produktiviteten ikke økes fordi det tar for lang tid å for eleven å gjennomføre utdanningen sin, er det forebygging det er snakk om, og da kan aktørene forklare hvorfor. Et eksempel på at dette øker kvaliteten, er at eleven får tid på seg til å gjennomføre i sitt tempo, i stedet for å falle utenfor systemet og bruke lang tid på å komme i gang igjen. Informantene bruker mye tid på hver sak i mange tilfeller. Da føles ikke effektiviteten god, men dette arbeidet vil vises på sikt. Dette er forebygging og det er ikke så lett å vise igjen i verken produktivitet eller effektivitet. Men det er kvalitet for den enkelte. Dette er målstyringen og NPM sin bakside, som vi må bort fra for å få bedre resultat?

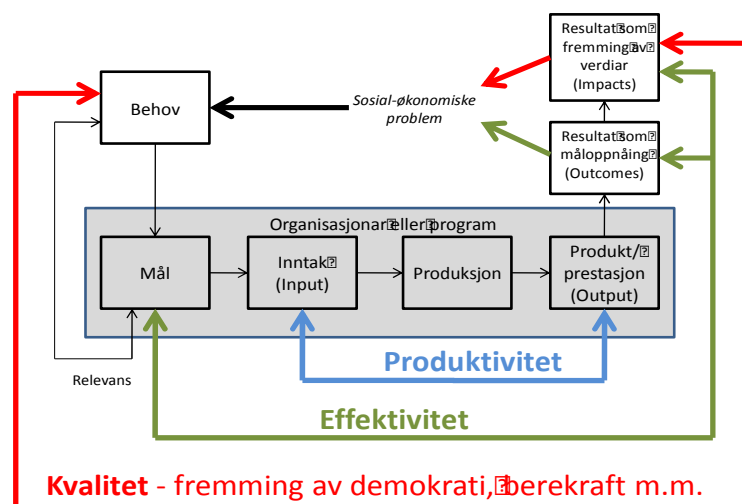
Informantene ønsker flere tiltak til de unge som trenger et annet og lengre løp for å fullføre opplæringen sin, det ville økt produktivitet, effektivitet og kvalitet. Være tidlig ute og ikke «slokke branner». Som en informant sier:

«Noen konstellasjoner i frafallsproblematikken har ført til noen arenaer der de er tvungent inn i samskaping, og det er jo mer tidkrevende, men det er nødvendig for å holde eleven inne i skolen, dette er et kvalitetsløft». Videre sier han:

«Å sette nye oppgaver på nye aktører som ikke allerede er i et godt system gjør at oppgaver kan blir gjort dobbelt og parallelt, dette er ufornuftig, kostnadskrevende og ikke produktiv»

Informantene er opptatt av at brukeren skal få den hjelpen de trenger og ser klart utfordringene i «sektortenkningen». Hvem skal få æren av arbeidet og sluttproduktet? Modellen under er basert på Pollitt og Bouckaert (2000:106) i Amdam (2015:30). Den gir et bilde av prosessene som kan foregå i en samskapingssituasjon. Hva får den enkelte aktør igjen av det arbeidet de legger inn? Output og Input problematikken. I følge Amdam (2015) ser det ut til at i norsk sammenheng er viktigere med indre effektivitet og produsere ting riktig, i stedet for ytre effektivitet der det å produsere riktige ting har blitt nedtonet.

Samme tendens ser jeg i datamaterialet fra informantene mine. Det er frustrasjon over at vi ikke kan produsere riktige ting, fordi de er så opptatt av å dokumentere det arbeidet de har gjort (innenfor sitt ansvar). Der de har samlokalisering synes utfordringen mindre og fokuset mer over på å produsere de riktige tingene.

Figur 5.1: Den politiske styringsprosessen. Amdam (2015:30) bearbejdet versjon av Pollitt og Bouckaert (2000:106).

Når informantene svarte på om de mener samskapingen har økt produktiviteten, har de ikke noen objektiv følelse på om deres bidrag (input) fører til bedre produkt (output), annet enn deres subjektive følelse og opplevelse av løsninger i samskapingssaker. Årsrapporter og barometer på gjennomføring er dokumenter som viser helhetlig produksjon. Dette blir utgitt med jevne mellomrom og basert på nasjonale måleparameter. Produktiviteten der tingene skal produseres riktig er nok på plass i sektorene, overfokuset på dette er vel en del av utfordringen for samskaping? En informant sier det er vanskelig å måle produktiviteten når det gjelder forebyggingsarbeid – dette virker på sikt og følger ikke nasjonale målepunkt. I UNG rapporten (Skove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) viser også til at arbeid med denne målgruppen har veldig lang tidshorison, og tiltak rundt eleven/ungdommen må baseres på lang oppfølging. På spørsmålet om effektivitet er det klart at samlokalisering er en nøkkel. En informant svarer at å samskape med flere enn én aktør i gangen, kan noen ganger gå utover effektiviteten, men i neste omgang være det som skal til for at saken blir løst og produksjon

og kvaliteten går opp på sikt. I for eksempel NAV – veileder forsøket i VGS, sitter aktørene sammen i en elevanteneste på en VGS. Der er det koordineringen mellom aktørene og endrede prosesser som gjør seg gjeldende. Effektiviteten kan måles i brukertilfredsstillelse, der helheten blir ivaretatt og avgjøringsprosessene tar kortere tid, da aktørene er tett i arbeidssituasjonen. Informantene gir uttrykk for at dette gir et økt fokus på å produsere det riktige. Svaret på om samskapingen har økt kvaliteten på arbeidet er positivt hos informantene. Amdam (2015) viser til Evans (2011:6) definisjon på kvalitet. Han definerer kvalitet som;

«Det å ha gode brukeregenskapar og det å tilfredsstille kundane/borgarne sine behov, og at konkurransekrafta ofte ligg i å overskride brukarane sine forventningar»

(Amdam,2015:30,31).

Denne definisjonen gjelder i høy grad informantene, de yter god kvalitet og strekker seg langt for å tilfredsstille målgruppen. Tidlig inn er et gjentatt uttrykk hos informantene. Gjerne inn i barnehagen! Som en av informantene sier, så vet de allerede i barnehagen/barneskolen hvordan dette vil gå. Så hvorfor vente til noen får utfordringer på flere plan før vi setter inn tiltak? Kvaliteten her er å identifisere tidlig, kartlegge utfordringene og følge tett og godt opp, så lenge det trengs. Da slipper vi i stor grad å «slokke branner» som en av informantene uttrykker det. Sektorisering og at aktørene setter grenser for hva som er den enkelte sektors ansvar går på bekostning av samfunnsoppdraget. Der bør vi tenke helhet rundt brukeren. Felles samfunnsoppdrag er å gi helhetlige tjenester til brukeren. Tilfredsstiller vi brukeren og strekker oss langt er vel det et tegn på kvalitet?

6. Konklusjon og implikasjon

Temaet i denne oppgaven har vært å se på om den tverrsektorielle samskapingen kan være med på å løse utfordringene vi har i utdanningssektoren, når det kommer til gjennomføring av videregående opplæring. I innledningen viste jeg til at tall som blir brukt viser at 30 % av de unge som starter i videregående opplæring ikke fullfører opplæringen sin på normert tid.

Dette er et stort samfunnsproblem og et problem for den det gjelder. Utfordringen for samfunnet er at vi i fremtiden ikke får nok kvalifisert arbeidskraft til å løse samfunnets oppgaver, og utfordringene for de unge selv er at lite eller ingen utdanning kan føre til varig utenforskap i samfunnet.

Som faglig leder av Oppfølgingstjenesten (OT) i Møre og Romsdal har jeg vært opptatt av disse utfordringene i det daglige arbeidet med målgruppen. Hva kan vi gjøre for å forebygge frafallet? Hva er det som gjør at enkelte av de unge ikke klarer å stå i opplæringen sin? Er det så sammensatt og komplisert at vi som utdanningssektor ikke klarer å løse disse utfordringene selv? Hvordan kan vi som storsamfunn løse disse utfordringene sammen? Denne oppgaven har vært med på å gjøre et dypdykk i mitt ansvar for denne målgruppen i det daglige arbeidet med OT. Jeg har fått mange flotte innspill fra informantene mine, lest mange forskingsrapporter og litteratur på fagområdet, og kan vel si at jeg har blitt klokere på hva som gjør at de unge «fader» ut, men er langt ifra sikker på hva som bør og må gjøres for å løse disse samfunnsutfordringene. Jeg vil komme med noen refleksjoner på hva som bør sees mer på, med bakgrunn i dataene som er innsamlet og mine tanker rundt dette i praksisfeltet.

Problemstillingen jeg formulerte som grunnlag for denne oppgaven lyder slik:

«Hvordan samarbeider tilretteleggerne for å imøtekomme utfordringen som ungdommene i I UNG rapporten forteller om?»

Som tidligere vist til er I UNG (Skove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) en rapport som dreier seg om følgeforskning av unge som har fått tilbud om et alternativt opplæringsløp etter at de har droppet ut av videregående opplæring. Funn i denne rapporten viser at det er veldig sammensatte utfordringer som er årsaken til at de unge slutter i opplæringen sin, og avgjørelsen om å slutte har vært en lang prosess. En annen bok jeg viser til i beskrivelser av de unges stemmer er Reegård og Rogstad, *De frafalne* (2016), som også sier at frafall ikke har en enkeltstående årsak. Det er sammensatt og krever en innsats fra flere sektorer for å finne løsninger som hjelper de unge til å fullføre den viktige utdanningen sin.

Med I UNG rapporten (Skove, Groven, Nerland og Bachmann, 2016) og Reegård og Rogstad (2016) sin bok, data jeg har samlet inn, lesing av relevante dokumenter og andre rapporter er

grunnlaget for å undersøke problemstillingen og kanskje komme noe nærmere løsninger lagt. Hva kan vi lære av resultatene? Hvordan kan de bli bedre?

Empirien i oppgaven viser at informantene har gitt fylldige og gode svar på spørsmålene jeg stilte i intervjuene. Svarene viser at det ikke er viljen til å løse utfordringene som er svak, men heller rammene rundt den enkelte aktøren kan begrense optimale samskapingsresultater; handlingsrommet til å strekke seg utover sin egen organisasjon og se samskapingen i et verdiperspektiv for samfunnet.

Relasjonsbegrepet er et nøkkelbegrep alle informantene la vekt på. Relasjoner til de de skal samskape med er inngangsporten til godt arbeid. Flere av informantene har også nevnt begrepet personavhengig og hvordan holdninger til tilretteleggerne er med på å forme resultatet i en samskapings sak. Relasjonsbegrepet blir knyttet til både til ledelse og førstelinje aktører i og utenfor egen organisasjon. Tette forhold mellom aktørene og lite utskifting av ansatte er også fremhevet som bra for samarbeid og samskaping.

Samlokalisering er et også mye brukt begrep i dataen jeg samlet inn. Flere av aktørene er samlokalisert og presiserer at erfaringer fra å være lokalisert og isolert i egen organisasjon, kontra det å sitte samlokalisert med tilretteleggere med samme målgruppe er et stort kvalitetsløft for samskapings situasjonene de er oppe i. Tjenestene til brukeren blir best om de sitter samlokalisert hevder informantene. Selv om å samskape med flere aktører om gangen noen ganger kan gå utover effektiviteten, vil det i neste omgang gi resultat på produksjonen og kvaliteten. De aktørene som ikke sitter samlokalisert viser til at organisasjonsformer som team arbeid og kontortid ved andre aktørers lokaler er fremmede for samskapingen. Tid er en en knapphetsressurs hevder informantene og samskaping samtidig sees på som en tidsbesparende organisering.

Et annet viktig aspekt er å se sin rolle i en samskapings sak, hva kan den enkelte bidra med for å sy sammen en god løsning? Det å bruke nettverket sitt til å skape løsninger både i og utenfor egen organisasjon er viktig. Tilretteleggerne har noen utfordringer med tanke på hvem som skal «eie» saken. Respekt for de andre i en samskapings situasjon der noen av aktørene har krav på seg til å levere på «bunnlinjen» mens andre løser tjenesteoppdraget i en annen organisasjonsform er viktig.

Taushetsplikt og respekt for andre aktører gir grunnlag for tillit og løsninger for å ivareta dette viktige samarbeidet mellom aktørene. Dette blir ofte løst med samtykkeerklæringer som ikke er vanskelig å få, om relasjonene til de unge er gode og godt begrunnet. For å få til god brukermedvirkning er samtykkeerklæringer også av betydning, da grunnen til at de unge trenger hjelp ofte er sammensatt og krever hjelp fra flere instanser samtidig. Aktørene har

ikke likelydende metoder for brukermedvirkning, men løser det på hver sin måte i organisasjonen og egentlig individuelt som hjelper. Frustrasjonen oppstår ofte i situasjoner der målstyring blir fokuset. Indre effektivitet og å produsere ting riktig, blir viktigere enn ytre effektivitet der det å produsere de riktige tingene blir viktigst. Samlokaliseringen som flere av aktørene er en del av løser mye av denne frustrasjonen, fordi fokuset blir styrt mer over på å gjøre de riktige tingene. De ser en større helhet og sammenheng i å løse oppgavene. Svarene på forskningsspørsmålene og problemstillingen er ikke sprikende, det er ikke viljen og innsatsen det står på. Systemet er en utfordring fordi aktørene kommer fra forskjellige sektorer som har oppdrag rundt målgruppen, og gjerne likelydende lovpålagte oppgaver som skal utføres. Utfordringen for mine informanter er også å finne frem i jungelen i å samordne disse sektoroppgavene, ikke gjøre dobbelt arbeid og prøve å gjøre oppgavene mer rasjonelt og virksomme. For meg synes det som om mye godt arbeid gjøres for målgruppen, men innovasjonsforståelsen er noe svak? Hvordan kan vi forsikre oss om at det gode arbeidet og praksisen som foregår på fagfeltet blir bærekraftig og satt i system?

Som tidligere belyst er det lite studier om sosial innovasjon. I denne oppgaven brukes begrepet sosial innovasjon som en innovasjonsprosess der prosess og produkt glir over i hverandre, i motsetning til teknologisk innovasjon som skiller klart mellom prosess og produkt (Grødem, 2014:50). Sosial innovasjon etterspørres. I følge Grødem (2014) ønsker man å finne bedre måter å utforme de konkrete tjenestene på. Det finnes eksempel på prosjekter som iverksettes, disse iverksettes typisk i liten skala og er lite ressurskrevende. De oppleves ikke som utfordrere til etablerte arbeidsmetoder, men heller til supplementer hevder Grødem (2014:54).

I et oppsummerende spørsmål spurte jeg informantene om hva de tenker er det viktigste å satse på når det gjelder å få flere i målgruppen til å gjennomføre videregående opplæring. Disse svarene var nokså likelydende. Det dreier seg om innholdet i skolen og tidlig innsats som forebygging. Ønsket om mangfold i opplæringen, at elevene skal få mer praksisnær opplæring og flere veier til fagbrev er høyt oppe. Om utfordringer oppstår, ønsker informantene flere aktører inn på skolen for å samskape samtidig og unngå unødig byråkratisering. NAV – veileder i skole er nevnt som et viktig tiltak, men vil dette bli en bærekraftig løsning når forsøket er over fra nasjonalt nivå? Eller som Grødem sier et supplement som vil bestå om det er vilje i lokalmiljøet i fylkene? Praksisbrev er et annet eksempel som alle fylkeskommuner skal tilby som valg for ungdommer rett fra 10. klasse. Her har fylkeskommunene drevet forsøk i mange år nå. Noen fylker har etablert linjen, mens andre fylker må etablere tilbudet med bakgrunn i Opplæringsloven. Kunnskapsdepartementet

sier ikke noe om dimensjon. Er det nok at en videregående skole i fylket tilbyr praksisbrev? I praksis betyr det at kanskje 10 elever pr fylke kan få dette tilbudet som har vist seg å være en veldig god løsning for målgruppen som er i faresonen for å droppe ut av videregående opplæring. Det finnes mange flere små og gode tiltak som er forsøkt og som kan oppdimensjoneres. Det er gjort forsøk og gjøres forsøk nasjonalt i dag, men er viljen til å gjøre nasjonale iverksettinger og implementeringer tilstede når forsøkene er over? Vi vet mye om frafall i videregående opplæring, men er viljen fra myndighetene tilstede for å skape sosiale innovasjoner som blir bærekraftig på sikt?

Vi vet at det er kompliserte og sammensatte grunner til at unge ikke klarer å stå i opplæringen sin – setter myndighetene inn de riktige samordningstiltakene og holder stø kurs?

For å gi barn og unge reelle muligheter til å ta utdanning, bør vi kanskje ta de unges stemmer på alvor? Da må vi kanskje lyssette hva som er utfordringen til de unge – som forskning viser er det sammensatte utfordringer som er til hinder for at mange ikke har reelle muligheter. Hva med å viske ut noen sektorgrenser – gjøre de riktige tingene i stedet for overfokus på å gjøre tingene riktig?

Det er noen moment jeg har lagt merke til i denne studien, som jeg tror vil bidra til bedre gjennomføring i VGS på sikt:

Samlokalisering på skolene, det vil si flere aktører inn i elevtjenesten, der roller og ansvar er tydelig avklart. «En dør inn», ungdommen møter en samlet tjeneste som jobber forebyggende og tilbakeførende ved fare for avbrudd i opplæringen sin. Verktøykassen til hjelperne kan samlet bidra til at sammensatte behov blir ivaretatt, og opplæringen kan fortsette med bakgrunn i den enkeltes behov. Uansett hvilken arena opplæringen skjer på videre.

Samarbeidsprosjekt som forsøket med NAV – veileder i videregående skole, et utmerket utgangspunkt. Ved å utvikle dette tiltaket og innlemme andre aktuelle aktører, får de unge én aktør å forholde seg til. Elevtjenesten blir døren de unge går inn, og forhåpentligvis går de ut igjen med en helhetlig plan som ivaretar situasjonen og utfordringene de står i. De kan da få den tverrfaglige hjelpen de trenger samtidig. Tverrfaglighet gjør det lettere å se flere sider av en sak med en gang. At dette samarbeidsprosjektet er godt forankret i nasjonale satsninger og godt forankret i sektorenes ledelse gjør noe med felles forståelse for arbeidet mot målgruppen. For aktører som ikke er samlokalisert bør gode samarbeidsavtaler skrives, der roller og ansvar er nedskrevet. Disse avtalene bør revideres jevnlig for at tilbakefall til gammel praksis

hindres. Samarbeidsavtalene må forankres i ledelsen. Avtalene bør være korte og konkrete. De bør være et dokument som kan brukes i det daglige arbeidet.

Faste møtepunkt for aktører som samskaper, både til konkrete samarbeidssaker og kompetanseheving om hverandres mandat, retningslinjer og ansvar. Ledelsen bør involveres i disse møtene og i tillegg ha samarbeidsmøter for forankring av arbeidet. Det er viktig å etablere tydelige grenser og god forståelse av hverandres ansvar. Dette gjør det mulig å tøyne grenser for aktørene.

Det finnes tiltak som har vist seg effektive for målgruppen. Myndighetene bør ha konkrete og langsiktige planer for nasjonale satsinger som viser seg effektive. Det må tas høyde for en viss treghet i komplekse organisasjoner, fordi endringer tar tid. For at dette skal la seg gjøre, må myndighetene konkretisere 0-24 satsingen, bruke vellykkede forsøk som utgangspunkt til føringer mot sektorene.

Kanskje er det ikke nok med forslag til tiltak for den enkelte sektoren, muligens må det sterkere signal til? Hva med et forebyggingsbudsjett? Kanskje det kan løse sektorenes vegring mot utgifter som ikke vises igjen på bunntinjen - som en overgangsløsning. Resultatene av forebygging er vanskelig å måle effekten av på kort sikt, men det er stor enighet om at tidlig innsats lønner seg.

Frafall har store konsekvenser både for samfunnsøkonomien og for den enkelte.

Kvalitetsheving i samskapingen rund de unge, enten de er i opplæring eller utenfor aktivitet betyr mye. Dess bedre kvalitet på tjenestene i skolen, dess færre blir overført til OT. Dette gjør at OT tjenesten kan bidra i større grad i det viktige forebyggingsarbeidet, som gjør at flere kan fullføre opplæringen for å oppnå varig tilknytting til arbeidslivet. Forebygging er nevnt i mange oppdrag og forskrifter til aktørene som en «kan» og «bør» oppgave, kanskje begrepene bør byttes ut med *skal*?

Litteratur

- Aadland, E. (2004). *"Og eg ser på deg..." Vitenskapsteori i helse- og sosialfag*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Amdam, R (2011). *Planlegging og prosessleiing. Korleis lykkast i utviklingsarbeid*. Oslo: Det Norske Samlaget.
- Amdam, R (2015). *Systematisk offentlig innovasjonsarbeid*. Oslo: forlag1.
- Bakli, O & Solumsmoen, D. (2014). Mot alle odds? *Veier til samordning i norsk forvaltning – VEDLEGG*. Difi-rapport 2014:07 ISSN 1890-6583
- Brown, K., Keast, R., Mandell, M. *Getting the right mix: Unpacking intergration meanings and strategies*. Internatioanl Public Management Journal.
- Busch, T (2013). *Akademisk skriving for bachelor – og masterstudenter*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Denscombe, M. (2010). *Ground Rules for Social Research, Guideline for Good Practice*. New York. Open University Press.
- European Union. (2013). *Powering European Public Sector Innovation: Towards A New Architecture*. Report of the Expert Group on Public Sector Innovation. Brussels: European Commission.
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon*. (2. utg.) Bergen: Fagbokforlaget.
- Forandringsfabrikken.no (=uten år). <http://www.forandringsfabrikken.no/> Hentet 30.4.201
- Gjennomføringsbarometeret. (2016). (<https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/statistikk/gjennomforing/gjennomforingsbarometeret-2016.pdf>) Lastet ned 16.3.2017.
- Grødem, S. A. (2014). *Innovasjon og styring i boligsosialt arbeid*. Oslo: Institutt for samfunnsforskning Rapport 2014:16.

Helgøy, I & Homme, A. (2013). *Ny GIV Overgangsprosjektet – konsekvenser for skolen*. Evaluering av Ny GIV Overgangsprosjektet Sluttrapport. Bergen: Rapport 3 – 2013.

Hildrum, A. & Nybøen, H. (2016) *Felles problem – felles løsning?* Lærdommer fra 0-24-samarbeidet- Læringsnotat. Difi – saksnummer: 16/00729-3.

Holter, H. og Kalleberg, R. (1996). *Kvalitative metoder i samfunnsforskning*. Oslo. Universitetsforlaget.

Johnsen, Å. 2007: *Resultatstyring i offentlig sektor*. Bergen: Fagbokforlaget.

Kleivane, Kuvaas og Olesen, M. (2017, 28. februar) Sverige kan, så hvorfor ikke Norge? Dagens næringsliv, s. 3.

Kunnskapsdepartementet. (2010, 11. november). *Ny GIV: Partnerskap for gjennomføring*. Hentet 9. april 2017 fra Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-giv-partnerskap-for-gjennomforing/id624597/>

Kunnskapsdepartementet. (05.05.2015). *En sammenfatning av det erfaringsbaserte kunnskapsgrunnlaget – Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring*. (<https://www.regjeringen.no/contentassets/1e632f4a6e434af2b67950dc45aa2ffe/en-oversikt-over-det-erfaringsbaserte-kunnskapsgrunnlaget.pdf>) Lastet ned 16.2.2017.

Kunnskapsdepartementet. (2016, 19. september). *0-24-samarbeidet*. Hentet 9.april 2017 fra Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring/artikler/0-24-samarbeidet/id2511690/>

Kunnskapsdepartementet. (2016, 25. april). *Program for bedre gjennomføring i videregående opplæring*. Hentet 9. april 2017 fra Regjeringen.no: <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/grunnopplaring/innsiktsartikler/Bedre-gjennomforing-i-videregaende-/id2005356/>

Kvale, S og Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. (3. utg.). Oslo. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Lillejord, S., Halvorsrud, K., Ruud, E., Morgan, K., Freyr, T., Kirkebøen, L.J. & Sandsør, A.M. J. (2015) *Frafall i videregående opplæring: En systematisk kunnskapsoversikt*. Oslo: Kunnskapssenter for utdanning, www.kunnskapssenter.no

Lipsky, M. (2010). *Street-level bureaucracy – Dilemmas of the individual in public services*. New York: Russel Sage Foundation.

Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringslova). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61?q=opplæringsloven>

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-30>

Lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen (Sosialtjenesteloven). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2009-12-18-131?q=sosialtjenesteloven>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*. (St. meld. nr. 21, 2016-2017). Oslo: Departementet.

Møre og Romsdal fylkeskommune. *Rutinar og malar avklaringsmøte og oppfølgingsplan*. Henta fra 11. april 2017 Mrfylke.no

<http://mrfylke.no/content/download/239192/1892236/version/2/file/Rutinar+og+malar+Avklaringsm%C3%B8te+og+Oppf%C3%B8lgingsplan%5B1%5D.doc>

NAV. (2016, 24. august). *Forsøk med NAV – veiledere i videregående skole*. Hentet 9. april 2017 fra Nav.no : <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Samarbeid/For+kommunen/Relatert+informasjon/forsok-med-nav-veiledere-i-videregående-skole>

Postholm, M. B. (2010). *Kvalitativ metode. En innføring med fokus på fenomenologi, etnografi og kasusstudier*. (2.utg.) Oslo: Universitetsforlaget.

Reegård, K., & Rogstad, J. (2016). *De frafalne – Om frafall i videregående opplæring*. Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS.

Schafft, A., Maximova-Mentzoni, T. (2015). *NAVs samarbeid med fylkeskommunen i Ny GIV- Oppfølgingsprosjektet*. OSLO: AFI Rapport 14:2015.

Schafft, A. & Mamelund, SE. (2016) *Forsøk med NAV- veileder i videregående skole. En underveisevaluering*. Oslo: AFI-Rapport 2016:04.

Skrove, K. G., Groven, G., Nerland, S. M., Bachmann, K. (2016). *"I UNG" – et alternativt opplæringstiltak for ungdom som har droppet ut av videregående opplæring. Resultater fra følgeforskningen*. Molde: Rapport nr. 1612.

Sletten, M. A., Bakken, A., & Sandlie, H.C. (2013). *Oppfølgingsprosjektet i Ny GIV. En kartleggingsundersøkelse*. Oslo: NOVA Rapport 13/2013

Spjelkavik, Ø. (2014) Powerpoint presentasjon. *Place then train – metode for tidlig utplassering i arbeidslivet*.

https://www.kompetansenorge.no/contentassets/9da9e837fd3f403c83a44d02d12c49c7/oysten_spjelkavik.pdf Lastet ned 29.4.2017.

Strand, T. (2007). *Ledelse, organisasjon og kultur*. (2. utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Pollitt, C og Bouckaert, G. (2000). *Public management reform. A comparative analysis*. New York: Oxford University Press.

Ungdata. (2016, 10. august). *Hva er Ungdata?*. Hentet 9. april 2017 fra Ungdata.no: <http://www.ungdata.no/Om-undersokelsen/Hva-er-Ungdata>

Vedlegg 1.

Til informantene.

Bakgrunn for intervjuet

Dette intervjuet vil inngå i arbeidet mitt med masteroppgaven i Samfunnsplanlegging og ledelse, ved Høgskolen i Volda. Tema i denne oppgaven er frafall i videregående opplæring til tross for sammensatte utfordringer rundt den enkelte ungdom.

I denne oppgaven vil jeg intervju aktører som tilbyr tjenester til unge som er en borger i en kommune og har rett til videregående opplæring. Jeg vil stille deg spørsmål rundt din rolle som hjelper og hvordan din opplevelse om samskapning rundt ungdommer med sammensatte utfordringer er. Du kan selv velge å avstå fra å svare på det enkelte spørsmålet og du kan trekke deg fra intervjuet når som helst.

I intervjuet vil jeg benytte meg av lydopptak som gjør det lettere for meg å arbeide med intervjuet senere. Det gjør også at intervjuet blir friere da jeg slipper å konsentrere meg om å skrive ned svarene dine. Det er ingen andre som får høre på lydopptaket og så snart oppgaven er sensurert vil jeg slette opptaket. Du blir anonymisert i oppgaven og navnet ditt blir ikke knytt opp til oppgaven.

For å konkretisere utfordringene har jeg lagt ved to kapitler i en rykende fersk følgeforskningsrapport: *I UNG – et alternativt opplæringsløp for ungdom som dropper ut av videregående opplæring* der stemmene til ungdommer som har sluttet i videregående opplæring og fått tilbud ved det fylkeskommunale tiltaket I UNG kommer frem, dette kan du lese om i kap. 5.1.

I kap. 5.3 kan du lese om samhandlingen mellom aktørene rundt I UNG tiltaket.

Ungdommens stemme i I UNG rapporten er ikke ulik det som kommer frem i annen forskning rundt unge som har droppet ut av videregående opplæring, og kan sees på som utbredte utfordringer for unge som velger å slutte på skolen.

Problemstillingen i oppgaven er:

- Hvordan samarbeider tilretteleggerne for å imøtekomme utfordringene som ungdommene i I UNG rapporten forteller om?

Vil du lese hele rapporten legger jeg ved dokumentet her.

Link til I UNG rapporten: <http://www.moreforsk.no/prosjekter/helse--utdanning/i-ung/1238/1720/>

Vedlegg 2.

Intervjuguide

Hvilken instans jobber du for? På hvilket nivå? (leder, mellomleder, rådgiver, konsulent etc.)
og hvilken utdanning har du?

Hva er dine tanker rundt kapitlene i I UNG rapporten som jeg har lagt ved som en
inngangsport til intervjuet med deg i dag?

1. Hvordan opplever de samarbeidende parter at samskapningen dem imellom fungerer?

- a) hvem samskaper du med i jobben din?
- b) hvordan opplever du samarbeidet med den enkelte instansene du samskaper med?
Prøv å fortelle om samskapningen med den enkelte instansen.

2. Hvilke organisatoriske løsninger er brukt for å realisere samskapningen og tjenestene?

- a) Hvor er arbeidsplassen din til daglig?
- b) Hvordan opplever du rammene for arbeidet ditt?
- c) Hvordan opplever du arbeidsforholdene på kontor stedet ditt?

3. Hva har hemmet eller fremmet samskapningen mellom partene?

- a) Hva har fremmet samskapningen mellom instansene du samskaper med?
- b) Hva har hemmet samskapningen mellom instansene du samskaper med?

4. Hvordan er brukermedvirkningen ivaretatt?

- a) Hvordan informerer du elevene, foreldrene/pårørende eller andre instanser om hva du bidrar med i søken på løsninger?
- b) Hvordan blir elevene, foreldrene/pårørende og andre instanser involvert i samskapningen?
- c) Hvordan blir elevene, foreldrene og andre instanser fulgt opp i etterkant av en samskapningssak?
- d) Hvordan gjøres tilbakemeldingen til involverte parter etter en samskapningssak?

5. I hvilken grad mener du at samskapningen mellom deg og partene har:

- a) Økt produktiviteten?
- b) Blitt mer effektive?
- c) Økt kvaliteten?

- d) Har du en gladhistorie å fortelle om fra samskapningen mellom dere?
- e) Har du et eksempel på der samskapningen ikke har ført frem til en løsning?
- f) Og hvorfor den ikke førte frem til løsning?

Til slutt, hva tenker du er det viktigste å satse på når det gjelder å få flere i målgruppen til å gjennomføre videregående opplæring?

Resultat av meldeplikttest: Ikke meldepliktig

Du har oppgitt at hverken direkte eller indirekte identifiserende personopplysninger skal registreres i forbindelse med prosjektet.

Når det ikke registreres personopplysninger, omfattes ikke prosjektet av meldeplikt, og du trenger ikke sende inn meldeskjema til oss.

Vi gjør oppmerksom på at dette er en veiledning basert på hvilke svar du selv har gitt i meldeplikttesten og ikke en formell vurdering.

Til info: For at prosjektet ikke skal være meldepliktig, forutsetter vi at alle opplysninger som registreres elektronisk i forbindelse med prosjektet er anonyme.

Med anonyme opplysninger forstås opplysninger som ikke på noe vis kan identifisere enkeltpersoner i et datamateriale, hverken:

- direkte via personentydige kjennetegn (som navn, personnummer, epostadresse el.)
- indirekte via kombinasjon av bakgrunnsvariabler (som bosted/institusjon, kjønn, alder osv.)
- via kode og koblingsnøkkel som viser til personopplysninger (f.eks. en navneliste)
- eller via gjenkjennelige ansikter e.l. på bilde eller videoopptak.

Vi forutsetter videre at navn/samtykkeerklæringer ikke knyttes til sensitive opplysninger.

Med vennlig hilsen,

NSD Personvern